

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI SUÇLAR VE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN
KÜRESEL VE BÖLGESEL ETKİLERİ:ULUSLARARASI
BİR AKTÖR OLARAK SUÇ ÖRGÜTLERİ

İLKER AKGÜN
ŞUBAT 2009

T.C
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

ULUSLARARASI SUÇLAR VE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN
KÜRESEL VE BÖLGESEL ETKİLERİ:ULUSLARARASI
BİR AKTÖR OLARAK SUÇ ÖRGÜTLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN:

İLKER AKGÜN

DANIŞMAN:

DOÇ.DR.KAMER KASIM

BOLU 2009

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

İlker AKGÜN' e ait Uluslararası Suçlar Ve Suç Örgütlerinin Küresel Ve Bölgesel Etkileri:Uluslararası Bir Aktör Olarak Suç Örgütleri adlı çalışma jürimiz tarafından Uluslar arası İlişkiler Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.02/03/2009

Üye(Tez danışmanı):Doç. Dr. Kamer KASIM

Üye :Doç. Dr. Elif YÜCETÜRK

Üye :Yrd. Doç. Dr. Rasim Özgür DÖNMEZ

Prof. Dr. Uğur ESER

Enstitü Müdürü

ÖZET

Uluslararası Suçlar ve Suç Örgütlerinin Küresel ve Bölgesel Etkileri:Uluslararası Bir Aktör Olarak Suç Örgütleri

İlker AKGÜN

Yüksek Lisans Tezi

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Tez danışmanı: Doç. Kamer kasım

Şubat 2009, 152 Sayfa

Suç ve suçluluk olgusu insanlık tarihi ile yaşıttır. Örgütlü suçlar ve ilgili suç alanlarının çok eski bir tarihi olması rağmen, özellikle 20. yüzyılda etkileri hissedilmeye başlamıştır. Uluslararası ilişkilere suç örgütlerinin etkilerinin değerlendirilmesi ve uluslararası ilişkileri içindeki yerinin gelişimlerinin değerlendirilmesi son yıllarda önem kazanmıştır. Suç örgütleri tehdit algılamaları içinde yerini 20. yüzyılın son çeyreğinde almaya başlamıştır. Küresel suç örgütleri ve çok geniş bir yelpazedeki faaliyet alanları, teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel alanlardaki değişimler, küresel gelişmelerden istifade etmektedir. Güncel “Yükselen anarşi” gibi bazı tezlerin içinde bu örgütlerin ana aktörler olduklarını görmekteyiz. Belki de suç örgütleri, gelecekte uluslararası sahnenin farklı bir boyuttaki aktörleri olarak yerlerini alacaklar.

ANAHTAR KELİMELE: Örgütlü (Organize) suç, silah kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti, karapara, yolsuzluk, mafya, uluslararası anlaşmalar

ABSTRACT**International Crimes And Criminal Organizations’ Global
And Regional Effects: Criminal Organizations As An
International Actor****İlker AKGÜN****Master Thesis****International Relations Discipline****Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Kamer KASIM****February 2009, 152 Pages**

Crime and criminalism fact is coeval with the history of mankind. Although organized crime and related fields have an old history, the effects of organised crime have been perceived especially in the twentieth century. Assessment of criminal organizations' impact to international affairs and an analysis of the place of criminal organizations within the international relations gained importance in recent years. Criminal organizations took place in the threat perceptions in the last quarter of the twentieth century. International criminal organizations and their field of activities benefit from the technological, social and cultural changes as well as from global development. International criminal organizations play main character as seen in the recent thesis like “Incoming Anarchy”. In the future, criminal organizations may perform different dimension roles in the international area.

KEY WORDS: Organized crime, smuggling of arms, arm traffic, narcotics smuggling, illegal drug traffic, smuggling of migrants, human trafficking, illicit money, corruption, mafia, international agreements and contracts.

Aile'me

TEŞEKKÜR

Abant İzzet Baysal Üniversitesinde yüksek lisans eğitimim sırasında benden anlayışlarını ve yardımlarını esirgemeyen tez danışmanım Sayın Doç. Dr. Kamer Kasım, Uluslararası İlişkiler bölümü Başkanı Doç. Dr. Sayın Muhittin Ataman, Doç. Dr. Elif Yücetürk, Yrdc. Doç. Rasim Özgür Dönmez ile diğer görevli tüm personele ilgi, yardım ve sabırlarından dolayı teşekkürlerimi sunarım

ÇİZELGELER DİZİNİ

ÇİZELGE-1:Uyuşturucu Kullanım Miktarları

ÇİZELGE-2: Uyuşturucudan elde edilen gelirlerin maddelere göre oranı

ÇİZELGE-3:Uyuşturucu Madde Rotaları

ÇİZELGE-4: Afganistan’da yıllık afyon üretim miktarı

ÇİZELGE 5: Dünyada kokain üretim miktarları

ÇİZELGE-6: Türkiye’de 2003-2007 yılları arasında örgütlü suçlara yönelik operasyonlar ve ele geçen suç unsurları

ÇİZELGE-7: Türkiye ‘de silah kaçakçılığı suçlarından ele geçirilen silah miktarları

ÇİZELGE- 8:1993-2006 yılları arasında Türkiye’de yakalanan tehlikeli maddelerin miktarı

ÇİZELGE-9:Bölgesel uyuşturucu madde kaçakçılığı güzergahları

ÇİZELGE-10 : Güvenlik Birimlerince uyuşturucu madde operasyonlarında yakalanan uyuşturucu miktarları

ÇİZELGE-11: Askeri Birliklerce ele Geçirilen Uyuşturucu Maddeler

ÇİZELGE-12: 2007 yılında uyuşturucu operasyonlarında yakalanan yabancı şahıs miktarları

ÇİZELGE-13:Türkiye’ de uyuşturucu madde olaylarında yakalanmış olan yabancı şahısların ülkelerine göre dağılımı

ÇİZELGE-14 :Türkiye’ de Yakalanan Yasadışı Göçmen Miktarları

ÇİZELGE-15:Türkiye’de Yakalanan Göçmenlerin Kökenleri

ÇİZELGE-16: Türkiye’ de El konulan Bilişim Suçları

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

AGİT: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

AG: Avustralya Grubu

ADB: Anti-Corruption Initiative For Asia-Pacific

BM: Birleşmiş Milletler

BMMYK: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği

BSS: Biyolojik Silahlar Sözleşmesi

CSİS (Center For Strategic and International Studies): Uluslararası ilişkiler ve stratejik çalışmalar merkezi

CICP (United Nations Centre for International Crime Prevention): Birleşik Devletler Uluslararası suçlar merkezi

Çev: Çeviren

Der: Derleyen

Ed: Editör

EGM: Emniyet Genel Müdürlüğü

FTKR: Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi

FATF (Financial Action Task Force): Mali Eylem Görev Gücü

KEİ: Karadeniz Ekonomik İşbirliği

KSS: Kimyasal Silahlar Sözleşmesi

KHS: Küçük ve Hafif Silahlar

KİS: Kitle İmha Silahları

KOM: Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele

MSB: Milli Savunma Bakanlığı

NBK: Nükleer, Biyolojik ve Kimyasal Silahlar

NTG: Nükleer Tedarikçiler Grubu

NSYÖA: Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Antlaşması

NDYA: Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Antlaşması

TI (Transparency International) : Uluslararası Saydamlık Örgütü

TSK: Türk silahlı Kuvvetleri

SPAİ: Güney Doğu Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Girişimi istikrar Paktı

SASMUS: Sınırşan suçlarlar mücadele sözleşmesi

UNDOC (United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention): Birleşmiş
Milletler Uyuşturucu maddeler ve suçların kontrolü ofisi

WD: Wassenaar Düzenlemesi

ZK: Zangger Komitesi

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
İMZA SAYFASI.....	ii
TÜRKÇE ÖZET	iii
İNGİLİZCE ÖZET	iv
İTHAF	v
TEŞEKKÜR	vi
ÇİZELGE DİZİNİ	vii
KISALTMALAR İSTESİ.....	viii
İÇİNDEKİLER	x
GİRİŞ	1
BÖLÜM I: TARİHSEL GELİŞİM, TEMEL KAVRAMLAR. FAALİYET	
ALANLARI	7
A. Tarihsel Gelişim	7
B. Kavramlar	14
1. Suç Örgütü İle İlgili Tanımlar	14
2. Yasadışı Silah Ticareti ve Kaçakçılığı	19
3. Uyuşturucu Maddeler ve Kaçakçılığı	21
4. Göç ve Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti	25
5. Yolsuzluk.....	29
6. Kara Para	30
C. Küresel Suç Örgütleri.....	34
BÖLÜM II: ÖRGÜTLÜ SUÇLAR VE İLGİLİ ALANLARDA MÜCADELEYE	
YÖNELİK ULUSLARARASI VE ULUSAL FAALİYETLERİN VE	
SÖZLEŞMELERİN TANITILMASI.....	41
A. Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri	41
B. Avrupa'da Sözleşmeler ve Düzenlemeler	47
C. Diğer Uluslararası Girişimler	50
Ç. Uluslararası Anlaşmalarla İlgili Türkiye'de Yapılan Düzenlemeler.....	55
BÖLÜM III: ULUSLARARASI SUÇ ÖRGÜTLERİ İLE FAALİYET	
ALANLARI VE KÜRESEL ETKİLERİN İNCELENMESİ.....	59
A. Suç Örgütlerinin Küresel Etkileri.....	59
B. Silah Ticareti ve Kaçakçılığının Küresel Etkileri.....	73
C. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığının Küresel Etkileri	82

Ç. Yasadışı Göçler ve İnsan Kaçakçılığının Küresel Etkileri.....	91
BÖLÜM IV:BÖLGESEL ÖLÇEKTE ETKİLER VE TÜRKİYE ÖRNEĞİNİN	
İNCELENMESİ	97
A. Suç Örgütlerinin Bölgesel Etkileri	97
B. Silah Ticareti ve Silah Kaçakçılığının Bölgesel Etkileri.....	102
C. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığının Bölgesel Etkileri.....	107
Ç. Yasadışı Göçler ve İnsan Kaçakçılığının Bölgesel Etkileri	114
SONUÇ.....	122
KAYNAKÇA	133
ÖZGEÇMİŞ.....	141

GİRİŞ

Küreselleşme olgusu ve Soğuk Savaş sonrası değişen uluslararası yapı, bunların paralelinde meydana gelen değişimler ve yeni tehdit algılamaları “uluslararası örgütlü suç” kavramını karşımıza çıkarmıştır. Suç örgütleri farklı dinamiklere ve özelliklere sahip olduklarından, farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmelidir. Suç örgütleri içinde en basit suçlardan en karmaşık suçlara kadar değişik bir çok alanda faaliyet gösteren, belli hiyerarşiye sahip, tanımları sonra kapsamlı olarak verilecek yapılanmalar ile terör örgütleri algılanmaktadırlar. Terör örgütlerinin ayrı bir çalışma konusu olarak ele alınmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Terör örgütleri dışında kalan suç örgütleri, haklarında en az bilgiye ve belki de ilgiye sahip olanlardır.

Uluslararası güvenlik kavramları, küreselleşme ve güncel son gelişmeler nedeniyle, önceye göre büyük farklılıklar göstermeye başlamış, “suç, suçluluk ve suç örgütleri” , uluslararası güvenlik konuları içinde yerini almıştır. Artık bireysel suçlardan örgütlü suçlara kadar birçok alan, uluslararası ilişkilere etki etmektedir. Küreselleşmenin getirdiği bu yeni olgular bilimsel çalışmalarla analiz edilmelidir. Küreselleşme kavramı içinde suç olgusu son dönemde bu çerçevede ele alınmaya başlamıştır. Küreselleşmenin ve suç kavramındaki değişimlerin uluslararası ilişkilere çarpıcı etkilerine dair analiz ve değerlendirmeler uzmanlarca yapılmaya başlanılmıştır.

Papp’a göre; *1950 ile 1980’lerin sonuna kadar uluslararası ilişkilerde güç ve güçlülük savaş araç ve teknolojisiyle ölçülürken, 1980 sonrası ekonomi argümanları da güç” olarak kabul edilmiştir.*¹ Porter Soğuk Savaş döneminde askeri güç alanındaki mücadele ve rekabetin yerini, Soğuk Savaş sonrasında uluslararası alanda yeni güvenlik tehditleri ve engeller aldığını ifade etmiştir.²

¹ “Daniel S. Papp, Contemporary International Relations: Frameworks for Understanding (Boston, 1994),sf:4”, Mim Kemal Öke, *Küresel Toplum*, Ankara:ASAM, 2001, s.54

²“Gareth Porter, “Environmental Security Issue as a National Security”, Current History, 92 / 592, Mayıs, 1995,sf:218”, gös.yer.

“Bloklararası dengenin ortadan kalkmasıyla, blok liderlerinin kendileriyle aynı kutup içinde yer alan yahut yakın etkileri altında bulunan devletler üzerindeki denetim mekanizmasının da yok olmasına neden olmuştur. Yeni dönemin etnik-dinsel nitelikli bölgesel çatışmaları ve siyasal parçalanmalardan doğan sınır ve toprak anlaşmazlıklarına bağlı anlaşmazlıklar, birbirlerinden tehdit algılayan ülkelerin karşılıklı olarak silahlanmaları sonucunu doğurmuştur. Tehdit kavramı daha önce belirgin ve kitlesel iken bugün, çok yönlü, çok boyutlu ve değişken bir hale gelmiş olup, ortama belirsizlikler hakim olmuştur. Bu şekilde, geleneksel tehdit kavramı artık; bölgesel ve etnik çatışmalar, ülkelerdeki siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar ve belirsizlikler, kitle imha silahları ve uzun menzilli füzelerin yayılması, kökten dincilik, uyuşturucu ve her türlü silah kaçakçılığı, uluslararası terörizm” şeklinde ortaya çıkan yeni tehdit ve riskleri de içermektedir.”³

Teknolojik ve bilimsel gelişmeler suç örgütlerinin gelişmesine etki eden en önemli parametrelerden birisidir. Suç örgütleri, gelişen imkanlardan istifade etmek, yeni teknik ve taktikler kullanmak konusunda, kendileriyle mücadele eden birimlerden ve diğer aktörlerden çok daha hızlı davranmaktadırlar.

“Teknoloji alanında önümüzdeki yıllarda meydana gelecek yeni atılımlar bir yandan uluslararası ticaretin kolaylaşmasını sağlarken, diğer yandan da bazı devletlerin, teröristlerin ve uluslararası suç örgütlerinin söz konusu ortamı kendi eylemleri için kullanmalarına neden olacaktır.”⁴

Suç örgütlerinin uluslararası ilişkiler içinde değerlendirme bulduğu en önemli alan tehdit algılamaları içindedir. Uluslararası ilişkiler içinde suç örgütlerinin tehdit algılamaları içindeki yeri önem kazanmaktadır. Tehdit algılamaları 20. yüzyılın sonlarından itibaren çok boyutlu bir hale gelmiş ve askeri tehdit kavramları üzerine bina edilen Soğuk Savaş dönemi tehdit kavramını çoktan aşmıştır. Bu yeni tehdit algılamalarının içine terör, çevre kirliliği, suç örgütleri gibi yeni kavramlar girmeye başlamıştır. Uluslararası ilişkiler içinde suç örgütlerinin ilk olarak tehdit algılamaları içindeki yeri önem kazanmaktadır.

³ “Ulusal Strateji, 5 (Mart / Nisan 1999), s.18”, Öke, a.g.e. ,s.55

⁴ Çağrı, Erhan “Küreselleşme Döneminin Tehditleri İle Mücadele”, www.teror.gen.tr/turkce/makaleler/index.html, erişim: 27.03.2006

Küreselleşme süreci kaçınılmaz bir zorunluluktur. Değişen tehdit algılamaları aynı zamanda, küreselleşmeye zorlayan etkenler olarak değerlendirilmektedir. Ersoy'a göre silah satışları, organize suç ve terör başlıklarını küreselleşmeye zorlayıcı etmenlerden birisidir.⁵

Suç örgütlerinin küreselleşen dünyada , tanımlanan yeni aktörler içindeki yerinin ne olacağı tartışılmalıdır. Uluslararası aktörler devletler ve devletdışı aktörler içinde farklı birçok sınıflandırma yapılmıştır. Peki uluslararası suçluluk bu sınıflandırmalarında neresinde yer almalıdır. Uluslararası ilişkilerin aktörlerinden birisi olarak nasıl bir sınıflandırmaya tabii tutulmalıdır? soruları şu an olmasa yakın gelecekte ciddi bir tartışma konusu olacaktır.

*“1980’li yıllarla beraber iletişim, ulaşım, bilgi alanları ile ekonomik alanlarda yaşanan yüksek ve hızlı gelişmeler neticesinde dünya insanları arasındaki ilişki ve etkileşimin artması, yoğunlaşmasını ifade eden küreselleşme sürecinde, uluslararası sistemde, ana aktör devlet dışında, çoğul aktörler etkin olmaya başlamıştır. Bu çoğul aktörler ise, çokuluslu ve ulusaşırı ticari şirketler, uluslararası örgütler, uluslararası sivil toplum örgütleri, baskı grupları, bölgesel entegrasyonlar ile terör ve organize suç örgütleri olarak sınıflandırılabilir.”*⁶

Uluslararası ilişkilerin aktörleri içinde, terör örgütleri ile birlikte örgütlü suçların hangi aktörler grubunda değerlendirilmesi gerektiği önemli bir tartışma konusudur. Doksanlı yıllardan itibaren uluslararası ilişkiler alanında gelişen güncel tartışmalar içinde örgütlü suçların etkilerinin nasıl değerlendirildiği, ve bu tartışmalarda suç örgütlerinin yer alış biçimleri tez içinde ele alınacak konulardandır.

“Teknoloji alanında önümüzdeki yıllarda meydana gelecek yeni atılımlar bir yandan uluslararası ticaretin kolaylaşmasını sağlarken, diğer yandan da bazı devletlerin, teröristlerin ve uluslararası suç örgütlerinin söz konusu ortamı kendi eylemleri için kullanmalarına neden olacaktır. Ulus-devletler önümüzdeki dönemde de dünya sahnesindeki egemen birimler olmaya devam edecektir. Ancak ulusal hükümetlerin bilgi ve teknoloji akışı, salgın hastalıkların ve kitlesel göçün önlenmesi,

⁵ **Hamit Ersoy**, “Küreselleşme Sürecin Türk Dış Politikası ve Türkiye’nin Yeni Tehdit Algılamaları”, Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri, ed:Orhan Kılıç-Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.325-326

⁶ **Serkan Yardımcı**, “Küreselleşmenin Güvenliğe Olumsuz Etkileri”, <http://www.turkishweekly.net/turkce/yorum.php?id=44>, erişim: 07.05.2006

silah ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi konularda etkinliği azalacaktır. Uluslararası sermayeyi temsil eden Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ) ulusal ve uluslararası konularda üstlendikleri ve oynadıkları rol artacaktır.”⁷

Tartışılması gereken diğer önemli konulardan birisi suç örgütlerinin uluslararası ilişkilere olan etkilerinin değerlendirilmesidir. Bu etkilerin değerlendirilmesi, suç örgütlerinin kimlik, karakter ve rollerinin ifade edilmesi, suç örgütleri ile mücadele edilmesi yönünde olumlu gelişmelere yol açacaktır. Tezin hedefi terör örgütleri dışında kalan, suç örgütlerinin incelenmesi ve uluslararası ilişkilere etkilerinin değerlendirilmesidir. Tez içinde suç örgütlerinin tarihi gelişimi, dünyada belli başlı suç örgütleri ve suç örgütleri ile ilgili tanımlar incelenecek ve dünya genelinde suç örgütleri ile bu örgütlerin özellikleri vurgulanacaktır. Suç örgütlerini ilgilendiren ekonomik veriler ilerde yapılacak analizlere ışık tutması amacıyla bu bölümde incelenecektir.

Birinci bölümde suç örgütleri ile ilgili kavramlarının tanımları yer almaktadır. Tanımlamalar içinde suç örgütleri, silah, uyuşturucu, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti ile yolsuzluk ve karapara kavramları ele alınmıştır. Suç örgütlerin tarihi gelişimi ile konuya giriş yapılmış olup, suç örgütleri ile ilgili tanımlarda örgütlü suçların tanımı, uluslararası örgütlü suçların tanımı, suç örgütlerinin en önemli ve uluslararası ilişkilere belirgin etkileri olan, silah, uyuşturucu ve göçmen/insan kaçakçılığı ve yolsuzluk suçları ile yolsuzluk suçlarına ilişkin tanımlamalara yer verilmiştir. Suç örgütlerinin faaliyet alanları ne olursa olsun, ihtiyaç duyduğu en önemli konu, suçtan kazanılan gelirlerin normal dolaşıma sokulması ve kullanılmasının sağlanmasıdır. Bu konu ile ilgili tanımlamalar ise bilinen en popüler terimiyle, “karaparanın aklanması” başlığı altında yer almıştır. Uluslararası suç ile ilgili kavramların bilinmesi, uluslararası suç yaklaşımların anlaşılması ve etkilerinin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Uluslararası ve ulusal hukuk sistemindeki suç örgütlerine yönelik düzenlemeler, uluslararası suç olgusunun ve ülkelerin bu konuya farklı perspektiflerden bakışlarını vurgulamak maksadıyla ikinci bölümde tanıtılacak ve yasal düzenlemeler ışığında tanım ve farklılıkları vurgulanacaktır. Ülkelerin

⁷ “Global Trends 2015: A Dialogue About the Future with Nongovernment Experts, National Intelligence Council, Washington DC, 2000”, **Erhan**, a.g.m.

uluslararası suç olgusuna farklı perspektiflerden olan bakışlarını vurgulamak maksadıyla uluslararası ve ulusal hukuk sistemindeki suç örgütlerine yönelik düzenlemeler üçüncü bölümde tanıtılacak ve yasal düzenlemeler ışığında tanım ve farklılıklar sunulacaktır. Uluslararası düzenlemeler ve bu düzenlemelere ülkelerin yaklaşımlarının anlaşılması uluslararası etkilerin değerlendirilmesi açısından önemlidir. Bu bölümde yer alan Türkiye’deki yasal düzenlemeler, Türkiye’nin uluslararası sözleşmelere yaklaşımı, bu düzenlemeleri ithal edişi, suç örgütlerinin ve faaliyet alanlarının bölgesel etkilerinin değerlendirilmesi açısından önemlidir.

Üçüncü bölümde suç örgütlerinin tarihsel gelişimi, bellibaşlı suç örgütlerinin yapıları tanıtılacaktır. En çok bilinen ve temel olarak alınan İtalyan, Japon ve Çin kökenli örgütlü suçlar ve son dönemde gelişen Rus örgütlü suçları tanıtılmaktadır. Uluslararası suç örgütlerinin küresel etkilerinin değerlendirilmesi ile suç örgütlerinin uluslararası ilişkilere olan etkileri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Alt başlıklar altında faaliyet alanlarına göre bu etkiler yorumlanacaktır. Bu bölümde yorumlanacak faaliyet alanları silah kaçakçılığı ve ticareti, uyuşturucu kaçakçılığı, göçmen ve insan kaçakçılığı konuları suç örgütlerinin en çok ilgilendiği ve ekonomik olarak getirisi en fazla olan alanlar olmasından dolayı seçilmiştir.

Dördüncü bölüm içinde bölgesel etkilerinin değerlendirilmesinde hassas ve kritik bir coğrafyada bulunan Türkiye’ye uluslararası suç örgütlerinin etkisi, suç örgütlerinin bölgeyi etkilemesi yorumlanacaktır. Avrupa ve Asya kıtası arasında önemli ulaşım yollarının üzerinde, kavşak noktasında bulunan ve köprüye benzeyen Türkiye aynı zamanda uluslararası örgütlü suçlar açısından hassas bir konumdadır. Türkiye’yi bu açıdan örneklemek önem kazanmaktadır. Türkiye’de Örgütlü suçların önemli faaliyet alanları başta olmak üzere, bir çok alanda uluslararası nitelikteki örgütlü suçlar ve etkileri ile karşılaşmak mümkündür. Uluslararası suç örgütlerinin faaliyetlerinde Türkiye’nin uygun bir örnek olduğu değerlendirilmektedir.

Sonuç bölümde “Uluslararası ilişkilerin aktörlerinden biri olan suç örgütlerine nasıl bakılmalıdır? Uluslararası ilişkilere suç örgütlerinin ne gibi etkileri vardır?”sorularına yanıt aranmaya çalışılmaktadır.

Tezin hedefi “uluslararası ilişkiler içinde suç örgütlerinin birer aktör olarak nasıl ve ne kapsamda değerlendirilmesi gerektiği, suç örgütlerinin küresel etkileri ve tehdit algılamaları ile güncel tartışmalar içinde suç örgütleri nasıl yer almakta”

olduğudur. Sonuç bölümünde elde edilen veriler ve toparlanan bilgiler ışığında teze esas soruların cevapları verilmeye çalışılacaktır.

Tezin işlenişi içinde kaynak tarama yöntemleri ile konu ile ilgili bütün doküman ve belgeler taranarak konu ile ilgili bilgilerin derlenmesi, sonrasında uluslararası hukuk ile ilgili anlaşma ve sözleşmeler ile ilgili diğer mevzuatın derlenmesi yöntemleri uygulanmıştır. Yapılan kaynak taramasında üç kategoride örgütlü suçluluğun incelendiği görülmüştür. Birinci kategoride resmi yayınlar ve raporlar, ikinci kategoride gazeteciler tarafından yapılan araştırmalar, üçüncü kategoride ise akademik düzeyde yapılan çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Yapılan bu çalışmalar akademik düzeyde ve uluslararası ilişkiler disiplini alanında çok azdır. Tez konusunun örgütlü suçların uluslararası ilişkiler disiplini açısından literatüre küçük de olsa olumlu katkı sağlayacağı ve gelecekte yapılacak çalışmalara ışık tutacağı değerlendirilmektedir. Suça konu faaliyet alanlarının değerlendirilmesinde ise çeşitli resmi raporların incelenmesi sonucu elde edilen sayısal veriler esas alınmıştır. Bunların dışında güncel haberler içinde bu tip olaylara yönelik çarpıcı ve önemli haberler, örnekleme olarak verilmiştir. Suç örgütlerinin etkilerine yönelik olarak ekonomik değerleri ile ilgili elde edilen bilgilerin analizi ve Türkiye ile ilgili olarak Emniyet Birimleri ve askeri raporların analizi sonucunda elde edilen veriler kullanılmıştır. Uluslararası teoriler içinde bu örgütlerin nasıl değerlendirildiği ile ilgili olarak son dönem teorileri taranarak, bu teoriler içinde örgütlerin nasıl değerlendirildiği incelenmiştir.

Gözden kaçırılmaması gerekli önemli bir noktada suç örgütleri ile ilgili verilerin sağlıklı ve kesin kaynaklardan elde edilmesi imkanlarının az oluşudur. Suç ve suçluluk kavramı doğası gereği gizli ve saklıdır. Kaynaklar yönünden bakıldığında akademik ve bilimsel kaynaklardan ziyade gazete, dergi gibi popüler kaynaklar her ne kadar yanıltıcı sonuçlar içerseler de, doğru değerlendirildikleri takdirde önemli bilgileri de ihtiva etmektedirler. Elde edilen bilgiler ise ne kadar uğraşılsa da tam olarak tespit edilmesi imkansız olan değerlerdir. Bir örnek vermek gerekirse, dünya genelinde elde edilen ve satılan uyuşturucu miktarını tam olarak tespit etmek imkanı hiçbir zaman mümkün değildir. Bu konuda örneğin güvenlik güçlerince yakalanan uyuşturucu miktarları bir veri olabilir ve ancak bir fikir verebilirler.

BÖLÜM I

TARİHSEL GELİŞİM, TEMEL KAVRAMLAR, FAALİYET ALANLARI

A. Tarihsel Gelişim

Suç işleme olgusunun, insanlık tarihi ile yaşıtılığına rağmen, 20. yüzyıldan itibaren, özellikle küreselleşme kavramının hayatımıza girmesiyle çok farklı bir boyut kazanmaya başladığı açıktır. Daha önceleri karmaşık olmayan, münferit sayılabilecek bir çok suç artık karmaşıklaşmaya, iç içe girmeye, farklı teknik, taktik ve yöntemler kullanmaya, teknolojik gelişmelere paralel yeni faaliyet alanları bulmaya, birbirleri ile iletişim kurmaya, ülkelerin sınırlarını aşarak uluslararası özellik kazanmaya başlamıştır. Suç kavramı, terör suçlarından organize ve adi suçlara kadar pek çok konuyu içeren, geniş bir kavramdır. Bu çalışmada terör suçları dışında kalan, asayiş suçları olarak nitelendirilen suçları faaliyet alanı olarak seçen suç örgütleriyle ilgili kavramlar, bunların gelişimi, faaliyet alanları, suç çeşitleri ile bağlantıları irdelenmekle beraber, örgütlü suçların yayılması, genişlemesi, faaliyet alanları ile devletler ve uluslararası ilişkilere etkileri incelenecektir. Aynı zamanda uluslararası suç örgütlerinin uluslararası aktörler olarak, güncel uluslararası tartışmalar içinde yer bulması, küresel ve bölgesel etkileri değerlendirilecektir.

Bireysel olarak geçmiş yüzyıllarda daha sade bir yaşantı sürdüren ve belirli ahlaki değerleri sürdüren insanoğlunun 20. yüzyıldan itibaren, yaşantısı daha farklı bir boyut kazanmaya başlamıştır. Önceleri imkanlar, çevresel koşullar ve uzaklıklar nedeniyle dünyanın diğer bölgeleri ile bağlantısı olmayan bireyler; yaşam şekillerini, duygularını, inanışlarını, bireysel ihtiyaçlarını sadece bulunduğu çevreyle mukayese etmek imkanına sahipken, iletişim ve ulaşım araçlarının baş döndürücü gelişmesiyle bunları dünyanın farklı köşelerindeki benzer olgularla karşılaştırmaya başlamış, hatta

bunlara sahip olma imkanını dahi bulmuştur. İnsanların arzuladıkları şeylere çok çabuk sahip olabilmeleri mümkün olmakla birlikte bunun önündeki en önemli engel de yine çağın gereklerinden olan ekonomik değerler olmuştur. Sınırsız istek ve ihtiyaçlara sahip, ama bunları gerçekleştirme olanaklarına aynı oranda sahip olmayan bireyler, modern çağın en önemli ürünlerinden biridir. Bu tüketim çağında tabii ki insanların suç kavramına yaklaşımında değişiklikler meydana gelmiştir. Eskiden toplum hayatında belirleyici bir unsur olan geleneksel (cemaat, klan, mahalle, akrabalık vb.) ilişkilerin, modern dünyada azalması ya da yok olması ve bireysel bir yaşam tarzının ön plana çıkmasıyla suçluluk oranlarındaki artışın paralelliği tesadüf değildir. Giddens' in Üçüncü Yol adlı kitabında, bireyin suç ortamında değişimine ilişkin çarpıcı tespitler vardır. İnsanlar fiziksel olarak yaşamdan çekilmekte, aynı zamanda eskiden toplum içerisindeki yardımseverliğin devam ettirilmesine yardımcı olan ve toplumsal kontrolün sağlanmasında rol oynayan eş-dostlarıyla karşılıklı dayanışmacı rollerden de uzaklaşmaktadırlar. Şehir yaşamının dokusunun ve toplumsal etkileşimin bozulması neticesi söz konusu bölgede düzeni bozmaya yönelik davranışlar ve ciddi suçlar giderek artmaktadır.

Sosyal toplumun günden güne yozlaşması ile suç oranlarının artışı, eskiden toplum içerisindeki yardımseverliğin devam ettirilmesine yardımcı olan ve toplumsal kontrolün sağlanmasında rol oynayan eş - dostlarıyla karşılıklı dayanışmacı rollerden de uzaklaşmaktadırlar. Son yıllarda kriminoloji alanında gerçekleşen en önemli yeniliklerden bir tanesi sivil toplumun gün be gün yozlaşmasıyla suç oranlarının artışı arasında bir paralellik olduğu yönündeki bulgudur. Uzun bir süredir hırsızlık, fiili tecavüz ya da şiddet gibi ciddi suçlara yönelen dikkatler, daha küçük suçlar ve kamu düzenini bozacak davranışlara da kaymaya başlamıştır. Vatandaşlar fiziksel olarak yaşamdan çekilmekte, aynı zamanda eskiden Şehir yaşamının dokusunun ve toplumsal etkileşimin bozulması neticesi söz konusu bölgede düzeni bozmaya yönelik davranışların ve ciddi suçların giderek artmasına olanak tanınmaktadır.⁸

Soğuk Savaşın bitimi ile suç ile sosyal yaşam arasındaki bağlantı ve modern hayatın getirdiği değerler, bu olguya yeni boyutlar kazandırmıştır. Ancak dikkat edilmesi gereken Soğuk Savaş'ın bitişi bir hareket noktası olarak ele alınmasıdır. Suç

⁸ **Antony Giddens**, *Üçüncü Yol*, (çev.: **M. Özey**), İstanbul: Birey, 2000,s.100

kavramında değişikliklerin nedeni, modern hayat, ekonomi politikaları ve sosyal hayatın şekillendirdiği yeni insan tipidir. Bu dönemde suç miktarları patlamış, örgütlü suçlar gelişmiş ve küreselleşmeye başlamıştır.

Soğuk Savaş'ın bitmesi ortak düşmana karşı dış güvenlik endişesiyle, sosyal dayanışma zorunluluğunu ortadan kaldırdı. Modernliğin giderek bencilleşen insanı, İletişim Devrimi ile, hedonizm teşhirlerine imrendikçe çabuk zenginleşmek için yolsuzluklara daha sözüm ona liberal bakış açısı sergilemeye başladı. Küreselleşen ekonomi politik, varlıklarla yoksullar arasında uçurumu açtıkça, sonunda Kriminoloji patlaması yaşandı. Kamusal insanın ölümü, ne yazık ki, Küresel Toplumı giderek saran “ülke içi” bir sorun değil, ülkeler “arasında” da aynı eğilim yaşıyor. Hem de suçun, suç şebekelerinin, kısacası mafyanın “küreselleşmesiyle”...⁹

Örgütlü suçları oluşturan ve bu suçların vazgeçilmez parçaları olan yolsuzluklar, kaçakçılık, kara paranın aklanması, belli başlı suç alanlarının gelişmesi, örgütlü suçların tarihi gelişimi konusunda bir fikir vermektedir. Zira örgütlü suçları örneğin kara para ile ayrı düşünmemize imkan yoktur. Suçta elde edilen bu gelirlerin geri dönüşümün sağlanarak kullanıma hazırlanması işin en önemli kısmıdır. Yine örgütlü suçların ayrılmaz parçası kaçakçılık olaylarının geçmişi konusunda belirli tarihler vermek mümkün olmamakla birlikte medeniyetin gelişmesine paralel bir seyir izlediğini söylemek mümkündür.

Anadolu’da Asurlulara ait eski yazıtların incelenmesi sonucunda vergilerden kurtulmak için yanlış beyanlarda bulunmak suretiyle suç geliri elde ettikleri, Çin’de yine tüccarların suç gelirlerini aklamak için başka ülkelere para çıkardıkları tespit edilmiştir.¹⁰ 1300’lü yıllarda İngiltere Kralı 1nci Edward döneminde yün ihracatına yönelik olarak gümrük vergisi konulması başlangıçta az miktarda olan bu vergilerin daha sonra artması ile yün kaçakçılığını başladığı ve ilerleyen dönemlerde hızla artarak daha organize bir hale geldiği bilinmektedir. Bu

⁹ Öke, a.g.e., s.103

¹⁰ Ergin Ergül, *Küresel Köyde Suç ve Adalet*, Ankara:Adalet, 2008, s.21

kaçakçılık olayları daha sonra çay, sigara ve içki kaçakçılığı şeklinde devam etmiştir.¹¹

Suç örgütleri kurallar ve kanunların yapısı ile uygulanmasındaki boşlukları değerlendirip yaşam şansı bulmaktadırlar. Ortaçağ Avrupa'sında dini kuralların neden olduğu boşlukları kullanan, mevcut suç örgütlerine benzer yapılanmalar görülmüştür.

Ortaçağda Katolik kilisesi tefeciliği günah olduğu için katı bir şekilde yasaklamıştı. Bu nedenle tefecilik ve faizcilik yapan şahıslar, günümüzdeki suç örgütlerinin yapılanmalarına benzer şekilde örgütlenerek bu durumu istismar etmeleri, örgütlü suçların tarihteki örnekleri arasında nitelendirilebilir. On ikinci yüzyılda; bazı şahısların açık denizlerde korsanlık yoluyla elde ettikleri ganimetlerini, kendilerini kabul eden küçük şehir devletlerini kullanarak bir nevi kara para aklamaları, tarihte bilinen örgütlü suçların, günümüzdeki yapılanmalara oldukça benzeyen örneklerinden birisidir.¹²

Örgütlü suçlar denilince akla ilk olarak MAFİA kelimesi gelmektedir. İtalyanca kökenli bu kelimeye farklı anlamlar yüklenmekle birlikte özellikle İtalya'da Sicilya'nın tarihi değerleri ve olayları bunun yanında bazı kutsal değerlerine ilintili bir kavram olarak gelişmiştir. Suç örgütlerinin kökenlerini varoluş değerleri yaratmak için şanlı ve önemli tarihi olaylarla ilişkilendirmektedir.

Mafya teriminin kökeni tam olarak tespit edilememekle birlikte farklı yorumlar yapılmıştır. Bunlardan en bilinenleri şunlardır: İlk mafya üyelerinin 1282 yılında Fransızlara karşı ayaklanan Sicilyalı ortaçağ şövalyeleri olduğu iddia edilmiştir. Bu olayla ilgili olarak mafia terimi “Morte Ai Francesi Italia Anela” (Fransızlara ölüm diye haykırır İtalya) ifadesinin baş harflerinden oluştuğu şeklinde ifade edilmiştir.¹³ Mafia terimin kökeni konusunda farklı yorumlar mevcuttur. Bunlardan Fransızların Sicilya'yı işgal etmesinden sonra yerliler tarafından, ifade edilen “Maledizione ai Francesi Italia anela (Fransızlara lanet olsun İtalya bunu istiyor)”,¹⁴ İtalya'nın birleşmesi esnasında önemli rol oynayan Ünlü İtalyan generali

¹¹ Sadi Uzunoğlu, “Maliye Politikasının Esnekliğini Yitirmesi ve Kaçakçılık”, <http://sadiuzunoglu.trakya.edu.tr/doc/kacakcilik.pdf>, erişim: 08.05.2006

¹² Ergül, a.g.e., ss.22-23

¹³ gös.yer.

¹⁴ Atilla Akar, *Mafya: Yeraltının Kriminal Efendileri*, İstanbul:Timaş, 2008, s.24

Mazzini' ye atfedilen siyasi “Mazzini autorizza furti incendi avvelamenti (Mazzini kundaklama ve çalmaya izin veriyor)”¹⁵ şeklindeki ifadeler dikkat çekmektedir.

Mafya kelimesinin köken olarak Arapça olduğu ve 'gizli' anlamındaki 'hafi' Palermo kentinde egemenlik sürmüş olan Arap kavminin adı “Ma afir”, kimseden korkmayan adam, fiyakacı anlamına gelen “Mahias”, saklanılacak yer anlamındaki “Maha” sözcüklerinden türediği hipotezleri mevcuttur.¹⁶ Gizlenen işlerin yapıldığı yerlere 'Mahfel' veya 'Mahfelya' denir. Sicilya aksanında bu kelime 'Mahfelia' şeklini almış, daha sonra telaffuz, gizli kapaklı işler yapan anlamında Mafia'ya dönüştürülmüştür.¹⁷

Daha ziyade aile bağlarından oluşan bu örgütlenmeler mafya'nın ilk bilinen yapılarıdır. Zamanla bu örgütlerin yapıları faaliyet alanları gelişmeler göstermiştir. 1800'li yıllarda İtalya'da yapılan toprak reformu köylülerin tümünden ziyade, birkaç kişinin işine yaramıştı. Reformdan sonra işsiz kalan bazı köylüler çeteler kurarak, zenginlerden aldıkları ganimetleri fakirler arasında paylaştırmaya başladılar.¹⁸ 19 ve 20. yüzyılda Avrupa ülkelerinden ABD'ye büyük bir göç dalgası yaşanmış olup, İtalyan mafyası öz vatanından ABD'ye göç etmiştir. 1900 ile 1930 yılları arasında İtalya'dan ABD'ye göç eden insan sayısı 4 milyon 628.000'e ulaşmıştır.¹⁹ Bu göçü sistematik olarak İtalyan mafyası organize etmiştir. Suç örgütleri içinde en çok tanınanın İtalyan mafyası olmasının nedeni, 20. yüzyılın başından itibaren, süper güç olan ABD'de faaliyet göstermesi ve bu ülkede filmlerden, şarkılara kadar geniş bir biçimde dünyaya tanıtılmasıdır.

Genel olarak mafya terimi örgütlü suç ifade etse de dünya genelinde örgütlü suçların tamamı için yetersiz bir terim olarak kalmaktadır. Japonya ve Çin'de örgütlü suçların İtalya'daki hemcinslerine benzer bir şekilde aile, akrabalık, klan örgütlenmesine benzer yapılanma gösterdiği ve çok eski dönemlere dayandığı bilinmektedir.

Japonya'da eskiden kuruluş tarihi ve nedenleri tam olarak bilinmemekle birlikte Yakuzalar ismiyle bilinen geniş bir suç örgütü mevcuttur. Bu örgüt

¹⁵ Akar, a.g.e, s.27

¹⁶ Akar, a.g.e., ss.21-22

¹⁷ Ahmet Pek, “Mafya Nedir?”, <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=161>, erişim: 25.08.2008

¹⁸ “Mafya”, http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_suclar&alt=mafya, erişim: 04.11.2008

¹⁹ Murat Çulcu, *Dünyamızı Saran Mafya*, İstanbul:Kastaş,1992, s.449

geçmişten aldığını iddia ettiği değerlerle ile günümüzde yaşamını sürdürmektedir. Yakuza kelimesi, anlam olarak; Japonya’da çiçek kağıtları (hanafunda) isimli iskambil oyununda en kötü sonuç olan 8-9-3’ün toplamı olan yakuza kelimesinden gelmektedir.²⁰ Japonya’da Yakuza’ların da 17. yüzyıla kadar uzanan bir geçmişi olup, giyim kuşamdan davranış şekillerine kadar belirli kurallar içinde ve örgüte bağlılık temelinde yapılanma mevcuttur. 17. yüzyılda güçlü Şogun Tokugava Leyasu’nun beylik savaşlarına son vermesi, feodal beylerin savaşçıları olan yüzbinlerce savaşçı samurayın işsiz kalması neticesinde, bu gücün merkezi iktidarla çatışma halinde olması nedeniyle, Yakuza’nın temellerinin atıldığı ileri sürülmektedir.²¹

Çin’de bulunan Triadların (Üçlüler) da felsefik ve mistik temellere sahip, akrabalık bağlarına dayanan, İtalyan ve Japon suç örgütleri ile benzer özellikler gösterdikleri bilinmektedir. Çinli Triadlar (Üçlüler) ise adını yeryüzü, gökyüzü ve insan arasında özdeşlik yaratan mistik öğretiye dayandırmaktadırlar. Triadlar 1644 yılında Mançuryalı işgalcilere karşı mücadele veren gizli cemiyetler olarak ortaya çıkmışlardır. Bu örgütlerin hepsinin belirli ortak özellikleri vardır. Hayali akrabalık bağları, geri planda kalan lider, önyüzde saygın bir vitrin, gizlilik, bağlılık, şanlı tarihi bir geçmiş gibi değerleri sahiplenmektedirler.²²

Örgütlü suçlarının tarihi ve gelişimini Ersoy motivasyonel yaklaşımı esas olarak açıklamaktadır. Bu yaklaşıma göre ideolojik amaçlarla kurulmuş bir örgüt veya terör örgütünün kendisine barışçıl bir politik rol bulamaması durumunda suç örgütüne dönüşecektir. Tarihte buna ilişkin örneklerden birisi; 1644’te Çin’in Mançular tarafından işgalinin ardından Ming Hanedanlığını tekrar kurmak amacıyla ortaya çıkan “Triads” sonrasında, zaman içinde, sınıraşan bir suç grubuna dönüşmüştür. Bunun gibi, Mafya, Fransa’nın Sicilya Krallığı’ndan vergi almasına karşı çıkan bir grup olarak doğmuş, zaman içerisinde büyük bir uluslararası suç grubu haline gelmiştir.²³ Bu yaklaşımın bazı örgütlü suçlar için doğru olduğu ama tamamını ifade ettiği söylenemez.

²⁰ “Kılıçlar çekildi”, <http://yenisafak.com.tr/yazdir/?t=19.04.2007&c=5&i=28477>, erişim: 04.10.2008

²¹ Ergül, a.g.e., s.60

²² Ergül, a.g.e., s.60-61

²³ Ömer Ersoy, “Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma Ve İşbirliğinin İncelenmesi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>, erişim: 14.05.2006

Örgütlü suçları, bir yasadışı örgütlenme olarak kırsal kesimdeki insanların kentte ayakta durma ve dayanışması, kent fırsatlarını değerlendirmesi, yani kent ekonomisinin marjinal grupları olduğu da ifade edilmektedir.²⁴ Mafyanın hemşehrilik ve akrabalık ilişkileri konusunda Özerkmen ve Kahyanın yaptığı bu çalışma dikkat çekicidir. Bu tezde Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerdeki 2003-2005 yılları arasındaki 137 örgütlü suç grubu içinden 15 adedi hemşehrilik ilişkileri açısından değerlendirilmiştir.²⁵ Aslında bu tanımlanma örgütlü suçların gelişimin tarih içindeki bir sürecini, yani sanayileşme ve kentleşme sürecindeki bölümüdür. Suç örgütleri kentleşmeyle birlikte daha çok kendilerini hissettirmişlerdir. Ancak geçmişte tarım toplumlarında çok eskiden beri örgütsel dayanışmaların olduğu görülmektedir. Hemşehrilik ilişkileri örgütlü suçlar açısından tam olarak açıklayıcı değildir. Etnisitenin örgütlü suçların oluşumunda daha önemli bir parametre olduğu değerlendirilmektedir. ABD’de gettolaşma ile kendi mahallelerinde yaşama ve gelişme imkanı bulmuş İtalyan Mafyası ve Çin Triad’ları bunun önemli örnekleridir.

Mafya veya örgütlü suç kavramı bir örgüt yapısından öte daha geniş bir anlama sahiptir. Gizli bir örgütlenmeye dayalı felsefe, sosyal dayanışma, bireysel aidiyet duygusu, güç ve nüfuz, prestij, adalet sağlama, ideolojik ve düşüncel birliktelik gibi kavramlara dayanan bir yaşam biçimi demek daha doğrudur. İçinde bulunan grup ve topluluğa bağlılık, sevgi ve sadakat gibi kutsal kavramlar bu örgütlerin nitelikleri içinde önemle vurgulanmalıdır. Örgütlü suç ve mafya kavramları sadece kendi içinde bir yapılanma olarak düşünülmemelidir. Suç örgütleri aynı zamanda siyaset ve bürokrasi içinden iletişim ve işbirliği sağlayacak ilişkiler içinde bulunmaktadır.

Yirminci yüzyılın son çeyreğinde dünyanın bilgi çağına girmesiyle birlikte yazının giriş kısmında da değinildiği gibi bireyin yaşantısında, hayat görüşünde, felsefi, duygusal ve ussal dünyasında meydana gelen değişiklikler suç örgütlerini de farklı yerlere sürüklemeye başlamıştır. Dünyada uluslararası çok önemli değişikliklerin dönüm noktası, başlangıç nedeni olarak nitelendirilen 1991 yılında SSCB’nin dağılması ve komünist rejimin yıkılması, suç örgütleri içinde dönüm

²⁴ Yavuz Kahya-Necmettin Özerkmen, *Bir Gulyabani:Organize Suç Örgütleri*, Ankara:Adalet, 2007, s.4

²⁵ Kahya, Özerkmen, a.g.e., s.13

noktası oldu. Önceleri sadece bölgesel kaçakçılık, kumar ya da suç hukuku açısından adi suçlar olarak nitelendirilen suç konuları ile ilgilenen suç örgütleri artık silah kaçakçılığı, uyuşturucu kaçakçılığı, insan ticareti, nükleer madde ve Kitle İmha Silahları (KİS) ticareti ya da yerel ve bölgesel yolsuzluk gibi konulara el atmaya başlamıştır. Mafyanın bu değişim ve dönüşümünü Çulcu tarım mafyası ve kent mafyası²⁶ olarak iki tür halinde nitelendirmekte, Saçan ise geleneksel mafya ve girişimci mafya²⁷ olarak ifade etmektedir. Gelişme dönemine göre bu iki türde mafyanın sınıflandırılması genel olarak doğrudur. Ancak toplumların çeşitlerine göre suç örgütlerinin sınıflandırılması daha uygun olacaktır. Tarım toplumunda tarım suç örgütleri, sanayi toplumlarında sanayii toplumları suç örgütleri, teknoloji ve bilişim toplumlarında ise bu suç örgütlerinin teknolojik/bilişim (siber) suç örgütlerine dönüştükleri görülmektedir.

Örgütlü suçların gelişimi dünyanın uluslararası ilişkileri açısından önemli olan tarihi dönüm noktaları ile paralel bir seyir izlemektedir. Uluslararası ilişkilerin önemli olan bazı kritik dönüm noktalarının ve kavramların, suç olgusunun ve kavramının değişimi ve gelişimi konusunda benzer şeyleri ifade ettiğini söylemek mümkündür. Tarihsel süreç içerisinde ilk küreselleşme olarak nitelendirilebilecek “coğrafi keşifler” ya da Avrupa’da ortaçağ karanlığından çıkış olarak nitelendirilebilecek rönesans, bilimsel ve teknolojik gelişmeler, Batı uygarlığının şekillenmesi, ülkelerin oluşması, milliyetçilik akımları, uluslararası hukuk kavramlarının gelişmesi, 20. yüzyılda hızlı teknolojik gelişmeler, İkinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan Soğuk Savaş dönemi, doksanlı yıllarda SSCB ve doğu bloğunun yıkılması, gibi uluslararası gelişmeler şüphesiz ki uluslararası suçlar içinde önemli dönüm noktaları olmuştur. Günümüzde “küreselleşme” kavramı uluslararası örgütlü suçların gelişiminde baş döndürücü bir ivmeye neden olmuştur. Uluslararası örgütlü suçlar özellikle son yüzyılda diğer önemli tehdit başlığı terör konusu ile çok doğrudan ve iç içe geçmiş ve birbirinden beslenen bir görünüm arz etmektedir.

²⁶ Çulcu, a.g.e., s.728

²⁷ Adil Serdar Saçan, *Günümüz Türkiye’inde Mafya:Akbabalar Örgütü*, İstanbul:Siyah Beyaz, 2007, s.128

B. Kavramlar

1. Suç Örgütü ile İlgili Tanımlar

Suç olgusu insanlığın tarihi kadar eskidir. Suç'un toplumların kültürleri, ahlaki anlayışları, dinleri, sosyal yapıları, ve hatta toplumsal yapıya dolaylı yoldan etkileyen coğrafik ve iklim koşulları ile dahi bir ilintisi vardır. Çeşitli toplumların suçla ilgili birbirinden farklı bir çok tanımı mevcuttur. Ancak genel olarak toplum tarafından belirlenmiş kurallardan sapan davranışlar suç diye tanımlanmaktadır. Mafya kavramı günümüzde bütün suç örgütlerinin ortak bir ifadesi olmakla birlikte bütün suç örgütlerini de ifade etmekte yetersiz bir kavramdır. Suç örgütlerinin tanımına dair farklı ifade şekilleri mevcut olmakla birlikte bugünkü kullanıldığı anlamda beliren ve kökeninde sosyolojik ve suça ilişkin bir kavram olan örgütlü (organize) suç kavramının bir çok açıdan tanımı uluslararası sözleşmeler, çalışmalar ve ulusal hukuk içinde yapılmaya çalışılmıştır. Mafia kavramı ilk olarak Palermo mahkemelerinde yasadışı tahsilat işi ile uğraşanlara yönelik olarak 1865 yılında kullanılmış olup, sonrasında hukuki, siyasi ve toplumsal hayatta yerini almıştır.²⁸

2000 tarihli Birleşmiş Milletler Sınırşan Suçlarla Mücadele Sözleşmesi (SASMUS) “**sınır aşan organize suç grubu**” tanımına yer vermektedir. Uluslararası alanda faaliyet gösteren suç grupları hedef alan Sözleşmeye göre sınır aşan organize suç grubu: “*Örgütlü suç grubu*” doğrudan veya dolaylı olarak mali veya diğer bir maddi çıkar elde etmek amacıyla belli bir süreden beri varolan ve bu Sözleşmede belirtilen bir veya daha fazla ağır suç veya yasadışı eylemi gerçekleştirmek amacıyla birlikte hareket eden, üç veya daha fazla kişiden oluşan yapılanmış bir grup”²⁹ şeklinde tanımlamıştır. Sözleşmeye göre, yapılanmış grup, belirli bir suçu derhal işlemek için tesadüfi olarak oluşturulmamış ve üyelerinin rollerinin şeklen belirlenmesi şartı olmayan, üyeliğinin devamlılığı veya gelişmiş bir yapısı olması gerekmeyen bir grup anlamına gelmektedir.

²⁸ Ergül, a.g.e., s.48

²⁹ “BM Sınırşan Suçlarla Mücadele Sözleşmesi”, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4800.html>, erişim: 04.11.2008

Avrupa Organize Suçla Mücadele Çalışma Grubunun 28-31 Mart 1996'da Almanya'nın Leipzig kentinde düzenlediği toplantıda yapılan tanımlamaya göre, bir teşekkülün organize suç kabul edilebilmesi için aşağıdaki sekiz özellikten en az beşini taşıması gerekir:

“- Aralarında haksız kazanç elde etmek için fonksiyonel iş bölümü ve hiyerarşik bir yapı bulunması,

- Kazancın kural olarak suç ile sağlanması,
- Suç işlemenin süreklilik göstermesi,
- Suç organizasyonu içerisinde yaptırım sisteminin bulunması,
- Şiddet ve tehdit gibi yöntemlerin kullanılması,
- Kamu ve/veya özel sektöre nüfuz edilmesi,
- Karapara aklanması yöntemlerine başvurulması,
- Paravan şirketlerin kurulması şeklinde tespit edilmiştir.”³⁰

Her ülkenin yasal düzenlemelerinde farklı tanımlamaları olduğu gibi, bu alanda çalışmalar yapan kişilerinde birbirinden farklı tanımları mevcuttur. Hess örgütlü suçluluğu genel bir tarzda yerel güçlerin merkezi otoriteye karşı direnişi şeklindeki tanımlamaktadır.³¹

Abadinsky, organize suçtu aşağıdaki yaklaşımlarla tanımlamaya çalışmıştır; *"Organize suçlar; legal ve illegal yöntemlerle para ve gücü ele geçirmek maksadıyla, en az üç seviyeli (rütbeli) hiyerarşik bir yapı sergileyen ve belirli bir grup hiyerarşik disiplinde hareket eden ancak ideolojik amaçlı olmayan kişilerin yapmış olduğu eylemlere denir".*³² Abadinsky ayrıca örgütlü suçların özelliklerini sıralayarak, kavramının tanımını genişletmektedir. Bu sekiz özellik şunlardır.

- 1)İdeolojik değildir.
- 2) Kendi içinde hiyerarşik yapıya sahiptir.
- 3) Sınırlı ve özel bir üyelik sistemi vardır.
- 4) Devamlılık vardır.
- 5) Rüşvet verme ve şiddette bulunma istekliliği olmalıdır.
- 6) İş bölümü bulunur:.

³⁰ Pek,a.g.m.

³¹ Saçan, a.g.e., s.29

³² İhsan Bal-Mehmet Özcan, “Türkiye’de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem Arayışları”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=164>, erişim: 01.05.2006

7) Tekelciliğe önem verilir:.

8) Kendi içinde kuralları ve düzenlemeleri vardır.”³³

Örgütlü suçlarla ilgili farklı bir tanımlama ise Çulcu tarafından yapılmıştır. “Tüm özgürlüklerin kullanıldığı hukuki zeminin garantörü, kollayıcısı ve koruyucusu olan çağdaş devletin merkezi otoritesine karşı, yerel değerlere dayanarak (dolayısıyla yerel halkın desteğini alarak) bireysel çıkarları doğrultusunda direnen 'yerel güç odaklarının' ortaya çıkardığı bir 'yasa dışı sosyal organizasyon' sayılır.”³⁴

Mafya kavramının anavatanı olan İtalya’da Ceza kanununda mafya ve suç örgütü tanımı önemlidir: “Üç kişi veya daha çok kişiden oluşmuş mafia tipi bir örgüte katılan cezalandırılır. Örgüte öncülük edenler, örgütü yönetenler veya organize edenler yalnız bunun için cezalandırılır. Örgüt üyeleri, birden çok cürüm işlemek, doğrudan veya dolaylı olarak ekonomik faaliyetlerin, yetki, izin, ihale kamu hizmetlerinin yönetim veya kontrolünü elde etmek veya kendisi veya başkaları için haksız kazanç veya yarar sağlamak veya serbest oy kullanımını engellemek veya seçim yoklamaları yoluyla kendisine veya başkalarına oy sağlamak için örgütün yıldırma gücünden, buyruğu altına alma ve gizli işbirliği durumundan yararlanırsa ise örgütlenme mafia tipidir. Bu maddelerin hükümleri, çetelere, bölgesel olarak nasıl adlandırılrsa adlandırılınsın, örgütün yıldırma gücünden yararlanarak mafia tipi örgütlerle aynı amaçları güden diğer örgütlere de uygulanır.”³⁵

Örgütlü suçlardan en çok etkilenen ülkelerden birisi olan Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) örgütlü suç tanımına göre; “Federal Adalet Bakanlığı göre, faaliyetlerini rüşvet yada kamu görevlilerini yolsuzluğa bulaştırmaya, dayandırmaya çalışan ve kısmen veya tamamen yasadışı araçlarla finansal veya ekonomik bir kazançla ulaşmak amacıyla bireylerin veya grupların, sürekli, yapılaşmış ve disiplinli bir biçimde bir araya gelmeleridir.”³⁶

1988 yılında Fransa'nın St. Cloud kentinde gerçekleştirilen İnterpol 1. Uluslararası Kongresindeki tanıma göre, organize suç örgütü; “temel amacı kazanç

³³ Pek, a.g.m

³⁴ Murat Çulcu, *Türkiye’de Mafyalaşmanın Kökenleri*, Her Sakaldan Bir Kıl, İstanbul: E, 2001, s.30

³⁵ Saçan, a.g.e., s.46

³⁶ Saçan, a.g.e., s.47

elde etmek olan, ulusal sınırların ötesine taşan, sürekli yasadışı faaliyetlere yönelen, bu amaçla bir araya gelmiş kişilerin oluşturduğu grup veya işletmelerdir.”³⁷

Örgütlü suçların son dönemde ve özellikle Soğuk Savaş sonrasındaki hızlı tırmanışının nedenlerinden birisi de, suç unsurlarının serbest piyasa ekonomisinin getirdiği serbest mal ve değer dolaşımı ve ticaret hacminin genişlemesi gibi avantajlardan istifade ederek, rahat bir dolaşım ve gizlenme imkanı kazanmış olabilmeleridir. Ayrıca bilişim teknolojisi ve paralelindeki para transferi teknolojilerindeki gelişen ağ sistemleri suç örgütlerinin işlerini kolaylaştırmıştır. Suç örgütlerinin içinde yer alan kişilerin eskiye göre daha eğitilmiş olmaları ise yine bu açıdan önemli bir parametre olarak değerlendirilmelidir. Son dönemlerdeki gelişmeler aynı zamanda suç örgütlerinin devletler dışında, en büyük mali güce sahip istediği zaman silahlı eylemlere başvurabilme ve hukuk dışı kalabilme imkanını sahip olan ve devletlerde daha fazla hareket kabiliyetine sahip olması üzerinde durulması gereken özelliklerden birisidir.

Türkiye’de de 1990’lı yıllardan itibaren örgütlü suçlara yönelik olarak çeşitli yasal düzenlemeler ve tanımlamalar yapılmaya başlanmıştır. 2005 yılında yeni Ceza Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış olan 4422 sayılı kanunda çıkar amaçlı suç örgütü *“doğrudan veya dolaylı biçimde bir kurumun, kuruluşun veya teşebbüsün yönetim ve denetimi ele geçirmek, kamu hizmetlerinde, basın ve yayın kuruluşları üzerinde, ihale, imtiyaz ve ruhsat işlemlerinde nüfuz ve denetim elde etmek, ekonomik faaliyetlerde kartel ve tröst yaratmak, madde ve eşyanın azalması ve darlığını, fiyatların düşmesini veya artmasını temin etmek, kendilerine veya başkalarına haksız ekonomik çıkar sağlamak, seçimlerde oy elde etmek veya seçimleri engellemek maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak suretiyle yıldırma veya korkutma veya sindirme gücünü kullanarak, suç işlemek için örgüt kuranlara veya örgütü yönetenlere veya örgüt adına faaliyette bulunanlara veya bilerek hizmet yüklenenler”³⁸* şeklinde tanımlanmıştır.

2005 yılında uygulanmaya başlanan 5237 sayılı yeni Türk Ceza Kanununda suç örgütünün tanımı yapılmıştır. Bu tanımında örgütlü suçların tanımına hukuksal bir yaklaşım olduğu değerlendirilmektedir. Türk Ceza kanununda örgütlü suçlar ile özel

³⁷ Saçan, a.g.e., s.51

³⁸ Çıkar amaçlı Suçlar ile Mücadele Kanunu (4422 S.K.), Resmi Gazete, 23773:01/08/1999

suç alanları tanımlanmamıştır. Kanunda tanımlanan suçlardan herhangi bir/ veya daha fazlasını işlemek maksadıyla örgüt kurmak şeklinde tanımlanmıştır.

*“MADDE 220:Suç işlemek amacıyla örgüt kurma: Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması hâlinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.”*³⁹

2005 yılında “milli güvenlik siyaset belgesinde” çıkar amaçlı suç örgütleri ve konu ile ilgili tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Bu belgenin incelenmesinde örgütlü suçların Türkiye ve uluslararası düzeyde bir tehdit ana başlığı olarak algılandığı ve buna yönelik tedbirler alınması gerekliliği görülmektedir. Belgeye göre “Çıkar Amaçlı Suç Örgütü, haksız ekonomik kazanç elde etmek amacıyla kurulmuş ve bir suç şirketi gibi hareket eden, uluslararası bağlantı kurabilme, gizlilik, şiddet ve yolsuzluk gibi özelliklere sahip olan” örgütlerdir.⁴⁰

Suç örgütlerinin tanım ve özelliklerini ortaya koyduktan sonra, suç örgütlerinin en temel faaliyet alanları ile ilgili başlıklar ve ilgili kavramları ortaya koymak gerekmektedir. Ancak şu da bilinmelidir ki, suç örgütlerinin bunlardan başka, birçok faaliyet alanları mevcuttur. Bu alanlar ülkelere, bölgelere, zamana ve gelişmelere göre farklılıklar göstermektedirler. Bundan sonraki bölümde silah, uyuşturucu ve insan ve göçmen kaçakçılığı başlıkları altındaki önemli kavramlar incelenecektir.

2. Yasadışı Silah Ticareti ve Kaçakçılığı

Silahlar insanın toplumsal ve bireysel hayatının vazgeçilmez parçalarından birisidir. Çağlar boyunca insanın kendini koruması, doğadan istifade etmesinin bir aracı, kendini güvende hissetmesinin bir yolu, toplumsal ve sosyal hayatın ve

³⁹ Türk Ceza Kanunu(5237 S.K.), Resmi Gazete, 25611: 12/10/2004

⁴⁰ “ 2005 Yılı Milli Güvenlik Siyaset Belgesi İle İlgili Tüm Haberler”, <http://www.tumgazeteler.com/haberleri/milli-guvenlik-siyaset-belgesi/>, erişim: 28.01.2009

kültürlerin bir parçası olmuştur. Bunun yanında insanoğlunun kendi kendine zarar verebilmesinin de en çok kullanılan araçlarından birisidir. Özellikle ateşli silahların icadı, bu silahların yirminci yüzyıldan itibaren insanın hayal gücünü zorlayacak gelişmesi insanlığı bambaşka tehlikelerin içine sokmuştur. Silah kaçakçılığı konusunun anlaşılması için silah kavramındaki tanımların sınıflandırılması faydalı olmaktadır. Genel olarak silahlar küçük silahlar, hafif silahlar, ağır silahlar ve kitle imha silahları şeklinde dört başlık altında tasnif edilmektedir.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) küçük ve hafif silahlar belgesine göre Küçük Hafif Silahlar (KHS) şu şekilde tanımlanmaktadır.

“Küçük silahlar; silahlı ve güvenlik kuvvetleri mensupları tarafından kullanılmak üzere tasarlandıkları için geniş bir şekilde kategorize edilmiştir. Bunlar, tabancaları ve kendinden dolan tabancaları; namlusu yivli tüfekleri ve karabinaları(kısa tüfek); hafif makinalı tüfekleri; saldırı tüfeklerini kapsar.

Hafif silahlar ise; ağır makinalı tüfekleri elle tutulan namlu-altı ve monte edilmiş bomba atarları; elle taşınır uçaksavar toplarını; elle taşınır tanksavar toplarını; geri tepmesiz tüfekleri; tanksavar füzeleri ve roket sistemlerinin taşınabilir lançerlerini; uçaksavar füze sistemlerinin taşınabilir lançerlerini ve 100 mm’den daha düşük kalibreli havanları kapsamaktadır.”⁴¹

Kitle imha silahları ise yirminci yüzyılda, uluslararası ilişkileri etkileyen önemli bir saha haline gelmiştir. Kitle imha silahları üç temel silah türü; nükleer, kimyasal ve biyolojik terimlerinin baş harflerinin yanyana getirilmesinden oluşan NBK (İngilizce: NBC) terimi ile ifade edilmektedir.

Nükleer Silahlar: Bölünebilir atom çekirdeğinin nötron ışınlaması sonucu oluşan zincirleme reaksiyon ile çok yüksek miktarda enerjinin açığa çıkmasını sağlayan düzeneklerden elde edilen silahlardır. Çok yüksek yıkım gücü yanı sıra radyoaktif maddenin çevreye ve canlılara vereceği zarar uzun süreli etkilidir ve ölümcüldür.

Biyolojik Silahlar: Virus, bakteri ve zehirlerin kasıtlı olarak canlıları öldürmek ya da hasta yapmak için havaya saçılmasını sağlayarak etkide bulunan

⁴¹ “Küçük Hafif Silahlar”,
http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_19_Kucuk_Hafif_Silahlar/Kucuk_Hafif_Silahlar.htm, erişim: 04.11.2008

silahlardır. Eski çağlardan beri değişik araç ve yöntemlerle kullanılmıştır. Biyolojik silah üretmek bilimsel ve teknolojik olarak zor değildir. Askeri amaçlı kullanımları mümkün ancak kısıtlıdır. Terör amaçlı kullanıma çok uygun özellikleri vardır. Etkileri onlarca yıl sürebilir

Kimyasal Silahlar: Yakıcı ve zehirleyici özelliğe sahip kimyasal maddelerden gaz veya sıvı halde üretilen, canlıların sinir, solunum gibi yaşam sistemlerini tahrip eden silahlardır. Askeri amaçlı ilk kullanımları I. Dünya Savaşı olarak bilinir.⁴²

Sovyetler Birliği'nin dağılması, nükleer madde kaçakçılığı konusunda tehlikeli bir sürecin de başlamasına neden olmuştur. Özellikle ekonomik krizler nedeniyle, stoklarında çok miktarda “Zenginleştirilmiş Uranyum” maddesi bulunduğu iddia edilen SSCB'nin, Soğuk Savaş döneminde ciddi bir güce ulaşmış olan Nükleer Madde İmalat ve İşleme Endüstrisi istikrarsızlıklardan kaynaklı risk altındadır. Nükleer madde hırsızlığıyla kaynak bulan Nükleer Madde Kaçakçılığı tüm dünya ülkelerini olduğu gibi Türkiye'yi de etkilemiş, nitekim Soğuk Savaş sonrası yerküre klasik suç gruplarının dışında daha hayati bir öneme sahip olan bu yeni suç türüyle tanışmıştır.

Silah kaçakçılığı küresel silah ticaretinin yanında toplu silah kaçakçılığı ve bireysel silahlanma konularını da kapsamaktadır. Toplu silah kaçakçılığı terör ve suç örgütleri, çeşitli grupların silah ihtiyaçlarını karşılamakta, bireysel silahlanmayı beslemektedir. Bireysel silahlanma ise son yıllarda ön plana çıkmaya başlamıştır. Bireysel silahlanma toplum yaşamına olumsuz etkileri değerlendirilmesi gereken bir konudur.

Yasadışı silah ticareti Silah mühimmat kaçakçılığı, özellikle sıcak savaş ve çatışmalar ile bu ihtimallerin ve terör olaylarının tırmandığı dönemlerde ortaya çıkan ve artış gösteren bir kaçakçılık türüdür. En önemli özelliği milliyet, taraf ve ideoloji gözetmemesidir. Bu kaçakçılık türü, hedeflenen ülkelerin gelişmiş insan gücüne ve ekonomi kaynaklarına yönelmektedir. Suç örgütlerinin diğer örgütler ve terör örgütleri ile birbirlerini tamamlayan en önemli saha silah kaçakçılığı olmakla

⁴² “Kitle İmha Silahlarının Gelişimi ve Geleceğin Güvenlik Tehditleri”, mustafakibaroglu.com/db1/00032/mustafakibaroglu.com/_download/SAREM-Seminer-KISveTurkiye-27Ekim2003.ppt, erişim: 04.11.2008

birlikte, bu faaliyetler için en önemli finans kaynağı sağlama yöntemi uyuşturucu kaçakçılığıdır. Sıcak çatışma bölgelerindeki çeşitli gruplar ve terör örgütlerinin ihtiyaç duydukları silahları temin amacıyla gerekli mali kaynağı uyuşturucu madde kaçakçılığından elde ettikleri bir gerçektir.

3. Uyuşturucu Maddeler ve Kaçakçılığı

Uluslararası suça konusu olan alanlardan en önemlilerden birisi uyuşturucu maddelerin ticareti ve bunların uluslararası ticaretinin yapılış şekilleridir. Gerçekten uluslararası ilişkilere çeşitli etkileri olan uyuşturucu maddeler dünya üzerindeki güzergahları ve büyük çaplı ekonomik getirisi ile tartışma ve inceleme konusu olmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca ortaya çıkan hastalıklar ve bunların tedavisi ile ilgili çalışmalar, tıp ve eczacılığı geliştirmiş, çeşitli ilaçlar bulunarak tedavide kullanılmıştır. İlaçların tedavi dışı kullanımına, amaç dışı kullanım veya suistimal denir.

Uyuşturucu maddelerin genel olarak tanımının yapılmasından sonra, türlerine bağlı olarak sınıflandırılması ve buna bağlı olarak tanımlanması gerekmektedir. Çünkü uyuşturucu maddelerin yetiştirildikleri bölgeler, sevkedildikleri güzergahlar, kullanıcı hedef kitlenin bulundukları ülkeler, uluslararası ilişkilere etkisi olan parametrelerdir.

Narkotik Maddeler: Morfin türü ağrı kesici doğal, yarı yapay ve yapay uyuşturucu maddelerin tümüne narkotikler denir. Yunanca uyku anlamında ki "narke"den oluşan, "Narkotikos" kelimesi uyuşukluk, rehavet, miskinlik durumunu ifade eder. İngilizce'ye "narkotik" olarak geçen uyuşturucu sözcüğü, uyuşturma özelliği olan, uyuşturan, duymaz hale getiren demektir.⁴³

Uyuşturucu madde kavramı genellikle, uyuşturma özelliğine sahip maddeleri ifade eder. Ancak, keyif veren, kışkırtan, yatıştıran, uyanıklık sağlayan kimi maddeler içinde kullanılmaktadır. Uyuşturucu maddeler; merkezi sinir sistemini

⁴³ "Uyuşturucu ve Uyarıcı Maddeler", <http://www.genbilim.com/content/view/3468/33/>, erişim: 04.11.2008

etkileyerek kullanan kişinin ruhsal ve fiziksel dengesini bozan; bu kişide fiziksel ve ruhsal bağımlılığa yol açan; kişisel ve toplumsal yönden ekonomik ve sosyal çöküntü oluşturan maddelerdir.

Bazı maddeler, kişisel ve duygusal gereksinimlerin giderilmeye çalışılması nedeniyle psikolojik bağımlılık, bazıları ise hem psikolojik hem de uzun süreli kullanımlarda maddenin kesilmesi durumunda yoksunluk belirtilerinin ortaya çıkması ile belirlenen, organizmada maddeye karşı gelişen, bireylerin sağlığı ve toplumun geleceği için tehlikeli olan fizyolojik bağımlılık yaparlar.

Farmakologlar narkotik maddeleri acı dindiren, hafifleten ve uyku veren maddeler olarak sınıflandırır. Ancak uyuşturucu ilaçlarının hepsinin narkotik özelliğe sahip olmadıkları da bilinmelidir. Örneğin, kokain uyarıcı, esrar halusinojen etkiye sahiptir. Yanlış bir tanımlama olmakla birlikte psikolojik ve fizyolojik bağımlılık yapan ilaçların hepsine uyuşturucu madde denmesi gelenek haline gelmiştir.

Değişik kaynaklarda uyuşturucu maddelerin sınıflandırılması ve tanımlamaları farklı şekillerde yapılmaktadır. Uyuşturucu maddeleri elde edildikleri hammaddelere göre ve kullanıcılarda yaptıkları etkilere göre sınıflandırılabilir. Elde edildikleri maddelerine göre sınıflandırma tezin maksadına daha uygundur.

Elde edikleri hammaddelerin türlerine göre uyuşturucular:

-Afyon ve türevleri: Haşhaş bitkisinin kozasının çizilmesinden elde edilen özsuynun farklı şekillerde sentezlenmesi sonucunda elde edilen uyuşturuculardır. En önemlisi eroin diye bilinen uyuşturucudur.

-Koka ve türevleri: Koka ağacının yapraklarından elde edilen koka isimli uyuşturucu maddenin farklı bileşimlerle kullanılması sonucu elde edilen uyuşturuculardır.

-Hint keneviri ve türevleri: Hint keneviri bitkisinin dişi olanının yapraklarından elde edilen uyuşturucunun farklı şekillerde işlenmesiyle elde edilen uyuşturucular.

-Sentetik uyuşturucular: Uyuşturucu özelliği tespit edilmiş çeşitli suni maddelerin hap haline getirilmiş çeşitli şekilleridir.

-Kimyasallar: Uyuşturucu yapımında kullanılan asetik anhidrit gibi çeşitli kimyasal maddeler ile doğrudan kullanılabilen, tiner yapıştırıcı gibi çeşitli maddeleri kapsamaktadır.⁴⁴

Sınıflandırma yapılırken, bazı maddelerin sınıflandırılmasında farklı yorumlamalar olabilmekte ve bazı maddeler, birden fazla türü ilgilendirilmektedir. Farklı sınıflandırmalar içinde kullanıcılarda yaptıkları etkiler ve kullanılma şekillerine göre aşağıda bir sınıflandırma derlenmiştir.

Narkotikler : Afyon ve türevleri, kenevir ve türevleri, mantarlar

Uyarıcılar (Stimulantlar): Koka ve türevleri, Amfetaminler, sentetikler

Depresanlar (Sakinleştiriciler)

Kimyasallar:Uyuşturucu imalinde yardımcı malzeme olarak kullanılan asetik anhidrit gibi maddeler ile koklamak suretiyle kullanılan maddelerdir. Bunlar modern uçak yapıştırıcıları, aerosoller, çakmak gazı ve kuru temizleme sıvısı yaygın kullanılan ürünlerdir. Koklama kimyasalları arasında en sık kullanılan ve karşılaşılan, çözücüsü tolüen olan yapıştırıcılardır.⁴⁵

Uyuşturucu maddelerin sınıflandırılmasında elde edildikleri bitki ve maddelere göre sınıflandırılması tercih edilmektedir. Elde edildikleri bitkilerinin yetiştirildiği yerler, ülkeler ve bölgeler üretim bölgeleri olarak nitelendirilmelidir. Üretim bölgeleri ile bu bölgelerden hedef ülkelere doğru güzergahlar, uluslararası örgütlü suçluluğa etkileri açısından önem taşımaktadır. Örneğin afyon ve türevlerinin ana üretim bölgesi Güney Asya bölgesi iken koka ve türevleri Orta ve Güney Amerika’ da üretilmekte, buralardan pazar ülkelere akmaktadır. Ama bunun yanında sentetik uyuşturucular ve kimyasalların kaynağı ise Avrupa olup, diğer ülkelere tersine bir güzergah izlemektedir. Örneğin eroin imal etmek için en kritik madde olan asetik anhidrit maddesi de Batılı ülkelere üretilip eroin imali için afyon üretim merkezi olan ülkelere doğru kaçakçılık güzergahı izlemektedir.

⁴⁴ gös.yer.

⁴⁵ “Uyuşturucu Maddelerin Sınıflandırılması”, <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=1&BKey=39>, erişim:04.11.2008, “Uyuşturucu madde Türleri”, <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=1&BKey=38>, erişim: 04.11.2008

4. Göç ve Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti

Suç örgütlerinin en önemli faaliyet alanlarından birisini, son yıllarda yasadışı göçmen kaçakçılığı ve insan kaçakçılığı suçları oluşturmaya başlamıştır. Göçmen kaçakçılığının en önemli nedeni insanları bulundukları bölgelerdeki yaşadıkları çeşitli istikrarsız ortamlar ve daha iyi bir yaşama sahip olma arzusudur. Ekonomik yetersizlikler, savaş ve çatışma bölgeleri insanların daha huzurlu gördükleri bölge ve ülkelere göç etme heveslerini arttırmaktadır.

Göçlerin tarihinin çok eski olduğu açıktır. Göçmen ve mültecilik ile ilgili çalışmalar özellikle 20. yüzyılda şekillenmeye başlamıştır. Göç ve göçmenlik sorunları ve paralelinde suçlar ile en belirgin sorunlar 20. yüzyılda yaşanmaya başlamıştır. Göç sorunlarını yaklaşımları 20. yüzyıl içinde bazı uzmanlar iki dönem halinde değerlendirmektedirler. Uluslararası mülteci sorununa çözüm bulmak için yapılan çalışmaları iki döneme ayırmak mümkündür: Birincisi 1921’de başlayıp İkinci Dünya Savaşı’nın patlak vermesine kadar geçen süreci, İkincisi ise İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan devasa mülteci sorunu karşısında devletlerin yeniden bu soruna çözüm bulma çabaları ile başlayan ve günümüze kadar devam eden süreçtir.⁴⁶

Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti aynı zamanda yasal olmayan ciddi bir kazanç kapısına dönüşmektedir. Yasadışı göçler nedeniyle sosyal yaşamda büyük değişiklikler meydana gelmekte, ülkelerin ve büyük şehirlerin görüntülerinde önemli değişiklikler oluşturmaktadır. Yasadışı göçler ve insan kaçakçılığı suçlarında en önemli artış; Sovyetler Birliği’nin dağılması sonrasında, iki kutuplu dünya düzeninin bozulduğu ve küreselleşmenin geliştiği doksanlı yıllardan sonra yaşanmaya başlanmıştır.

Göçmen ve insan kaçakçılığı ile insan ticareti suçlarını öncelikle iki başlık altında incelemek uygun olacaktır. Birincisi göçmenlere yasadışı sınır geçişi imkanı sağlayarak, gelişmiş ve istikrarlı ülkelere bu insanların nakledilmesi göçmen kaçakçılığı diye tanımlanan suçlar ikincisi ise fuhuş, yasadışı çalıştırma, yasadışı

⁴⁶ Mehmet Özcan, “I. ve II. Dünya Savaşları arasında mülteciler konusunda yapılan çalışmalar”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=179>, erişim: 12.12.2008

organ temini insan kaçırarak ticaretinin yapılması şeklindeki insan kaçakçılığı suçlarıdır. Mültecilik ve ilgili kavramları kapsayan tanımlamalar ilk olarak 1951 tarihli Birleşmiş Milletler sözleşmesinde yer almıştır. Ama bu sözleşmeye ve bu tanımlara ilişkin olarak çeşitli tartışmalar mevcuttur. Göçmenlik ile ilgili tanımlamalar ilk olarak BM tarafından yapılmıştır. Mültecilerin Statüsüne İlişkin 1951 BM Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre;

Mülteci (refugie): *“İrki, dini, milliyeti, belli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri nedeniyle zulüm göreceği konusunda haklı bir korku taşıyan ve bu yüzden ülkesinden ayrılan ve korkusu nedeniyle geri dönmeyen veya dönmek istemeyen kişidir.” Uluslararası hukukta çok geniş tanımlanmayan “mülteci” kavramı, genellikle savaş, arbede, açlık, doğal felaketler gibi olumsuzlukların neden olduğu durumları da içerecek şekilde daha geniş anlamda kullanılmaktadır.”*

Sığınmacı (asylum seeker): *“Ülkesini terk ederek, mülteci olduğu iddiasıyla bir başka ülkeye sığınan, ancak henüz mülteci olup olmadığı hakkında yetkili ulusal otoriteler ve/veya Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği (BMMYK) tarafından karar verilmemiş kimselerdir. Mülteci statüsü almak için başvurmuş ve bu konuda nihai kararı bekleyen kişiye verilen addır.”*

“Yerinden edilmiş” ya da “zorunlu göçe tabi tutulmuş kişi” (displaced person): *“İşkence, silahlı çatışma ya da şiddet yüzünden evlerini ve ikametgahlarını terk etmek zorunda bırakılmış, ancak kendi ülkesinin sınırları içinde yaşamaya devam edendir. Zorla yerinden edilen kişileri mültecilerden ayıran nokta, zorla yerinden edilenlerin uluslararası hukuka göre tanınmış bir devletin sınırını geçmemiş olmalarıdır.”⁴⁷*

Göçmen ve insan kaçakçılığı suçunun genel olarak tanımı konusunda farklı yaklaşımlar mevcuttur. Çalışma yapan kişilerin, kendi disiplinlerine göre ele alarak tanımlar yapmaktadırlar.

Göçmen Kaçakçılığı: *“İnsanların daha iyi şartlarda yaşama, iş bulma veya yaşadıkları ülkedeki siyasi, ekonomik ve sosyal istikrarsızlıklar gibi nedenlerden*

⁴⁷ “Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Bm Sözleşmesi”, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/179-199.pdf>, erişim: 04.11.2008

dolayı göç etme istek ve zorunlulukları sonucu bulundukları ülkeden yasa dışı yollarla başka ülkelere gitmeleri veya götürülmeleridir.”⁴⁸

Genel bir tanımlamayla insan kaçakçılığı veya insan ticareti fuhuş yaptırmak, organ ve doku nakli, yasadışı işçi çalıştırılması gibi nedenlerle zorla insanları kaçırmak ve suça konu olacak şekilde insana iradesi dışındaki eylemlerin yaptırılması şeklinde ifade edilebilir.

Türk Ceza kanunu bu konuyu insan ticareti başlığı altında tanımlamaktadır. İnsan Ticareti: *“Zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, esarete veya benzeri uygulamalara tâbi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri tedarik eden, kaçıran, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden, barındırmak suretiyle işlenen suçlardır”.*⁴⁹

Fırat ise hukuki temelde insan kaçakçılığı ifadesini tanımlamaktadır. *“Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidiyle ya da diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye ya da başkasına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınmasıdır.”*⁵⁰

2005 yılı Milli Güvenlik Siyaset belgesinde yasadışı göç kapsamında aşağıdaki bazı tanımlamalar bulunmaktadır. Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası ilgili sözleşmelerin kabul ediliş şeklinde şerh koyulmuş olup, tanımlamalarda farklılıklar mevcuttur.

“Yasadışı Göçmen; Doğrudan veya dolaylı olarak parasal veya maddi başka çıkar elde etmek için uyrukluğunu taşımadığı veya daimi ikamet sahibi olmadığı bir devlete yasadışı giren veya bulunan kişidir.”

“Mülteci; Avrupa’da meydana gelen olaylar sebebiyle ırkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata

⁴⁸ Ahmet Fırat “Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti”, www.taa.gov.tr/dersnotlari/GocmenKacaciligiveInsanTicareti.doc, erişim: 09.12.2008

⁴⁹ Türk Ceza Kanunu(5237 S.K.), Resmi Gazete, 25611: 12/10/2004

⁵⁰ Fırat, a.g.m.

uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade edemeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıya denir.”

“Sığınmacı;Irkı, dini, milliyeti, belirli bir toplumsal gruba üyeliği veya siyasi düşünceleri nedeniyle takibata uğrayacağından haklı olarak korktuğu için vatandaşı olduğu ülke dışında bulunan ve vatandaşı olduğu ülkenin himayesinden istifade etmeyen veya korkudan dolayı istifade etmek istemeyen ya da uyruğu yoksa ve önceden ikamet ettiği ülke dışında bulunuyorsa oraya dönmeyen veya korkusundan dolayı dönmek istemeyen yabancıya denir.”⁵¹

Yukarıda ki tanımlamada dikkati çeken en önemli husus; batıdan doğuya doğru bir göç olması durumunda Türkiye’nin bu durumu mültecilik olarak kabul etmesidir. Türkiye’ nin bu sözleşmeye çekince koyarak kabul etmesinin bazı gerekçeleri mevcuttur. Bu durumla ilgili değerlendirmeleri daha sonra bölgesel değerlendirmeler içinde yapılacaktır.

5.Yolsuzluk

Yolsuzluk kavramı son dönemlerde suç örgütlerinin faaliyet alanları içinde en önemlilerden birisi olarak değerlendirmektedir. Uluslararası suç örgütlerinin faaliyet alanlarından birisidir. Yolsuzluk kavramı son dönemde uluslararası güvenlik sorunları içinde ele alınmaya başlanmıştır. Uluslararası düzeyde yolsuzluk ile mücadele tedbirleri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Mayıs 1998’de Clinton yönetimi, ABD tarihinde ilk kez olarak “Uluslararası Suçları Kontrol Stratejisi”ni yayınladı Ulusal Güvenlik Stratejisinin “yüksek öncelikli” diye tanımladığı bu plana göre, uluslararası suç örgütleri ile küresel düzlemde dahi mücadele edilecek, yolsuzluk ve karaparanın ağırlıklı olduğu finansal suçlara da ağırlık verilecekti. Uluslararası

⁵¹ “ 2005 yılı Milli Güvenlik Siyaset Belgesi ile ilgili tüm haberler”, <http://www.tumgazeteler.com/haberleri/milli-guvenlik-siyaset-belgesi/>, erişim: 28.01.2009

ticareti istismar etmelerine engel olunacaktı. Bu sahada küresel işbirliğinin hukuksal mimarisinin üretilmesi için önayak olunması da kaydediliyordu.⁵² Yolsuzluk kavramı çok geniş bir çerçevede değerlendirilebilir. Kanunlar ve yasal düzenlemelerde bulunan çeşitli boşlukların istismar edilmesi, bu düzenlemelerin uygulanmasından kaynaklanan istismarlar, eldeki imkan, yetki ve nüfuzun kötüye kullanılarak her alanda menfaat temin edilmesi gibi geniş bir alan ve kavramdır.

Yolsuzluk: *“Kamu gücünün özel çıkar sağlamak için kötüye kullanılması veya kamu ve özel kuruluşların karar verme mekanizmalarındaki yozlaşma ve bozulma yada yakın ilişkiler kurarak, kendisi ve yakınları için bu davranıştan bazı avantajlar sağlamaya yönelik kasıtlı ve uygunsuz hareket ve faaliyetlerdir.”*⁵³

Özbaran yolsuzluk kavramını bir formülle açıklamıştır.

$$\text{Yolsuzluk} = \text{Tekelci Güç} + \text{Takdir Yetkisi} - \text{Hesap verme Sorumluluğu}^{54}$$

Uluslararası sözleşme niteliğindeki belgelerden 04 Ocak 1999 tarihli “Avrupa Konseyi Yolsuzlukla Mücadele Özel Hukuk Sözleşmesi”nde de yolsuzluğun tanımı yapılmıştır. Bu Sözleşme’nin ikinci maddesine göre yolsuzluk, *“doğrudan doğruya ya da dolaylı yollardan rüşvet ve yasadışı bir menfaat temin eden kişinin yürüttüğü görevlerin veya gerekli davranışların yasalara uygun bir şekilde yerine getirilmesinde sapmalara yol açan rüşvet veya başka her türlü yasadışı menfaatin talep edilmesi, teklif edilmesi, verilmesi ya da kabul edilmesidir.”*⁵⁵

Son döneme kadar yolsuzluk, yaygın biçimde, “kamu gücünün özel çıkarlar için kötüye kullanılması” olarak tanımlanıyordu. Yolsuzluk tanımının son yıllarda kamu kurum ve kuruluşları ile sınırlandırılmasından farklı olarak özel sektör içinde yer bulduğu ifade edilmeye başlamıştır. “9-11 Aralık 2003 tarihlerinde Meksika’nın Merida kentinde imzaya açılan “Birleşmiş Milletler Yolsuzlukla Mücadele Sözleşmesi”nde yapılan tanımda yolsuzluk tanımı içine, “özel sektörde zimmet” suçu da, ilk defa, yolsuzluk çeşitleri arasında sayılmıştır. Sözü edilen sözleşmeye ve benzeri gelişmelere paralel olarak yolsuzluğun tanımı, “emanet edilmiş olan

⁵² “International Crime Control Strategy”, www.whitehouse.gov.”, Öke, a.g.e.,ss.110-111

⁵³ “ 2005 yılı Milli Güvenlik Siyaset Belgesi ile ilgili tüm haberler”,

<http://www.tumgazeteler.com/haberleri/milli-guvenlik-siyaset-belgesi/>, erişim: 28.01.2009

⁵⁴ M. Hakan Özbaran, “Yolsuzluk ve Bu Alanda Mücadele Eden Uluslararası Örgütler ve Birimler”,

<http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der50m2.pdf>, erişim: 02.05.2006

⁵⁵ gös. yer

yetkinin, kamusal ve özel çıkarları zedeleyecek şekilde her türlü kötüye kullanımı” şeklinde kabul görmektedir.”⁵⁶

6.Kara Para

Karapara aklamak olarak Türkçe’ye geçen bu deyimın İngilizce karşılığı “money laundring” olup, tam olarak, para yıkamak anlamına gelmektedir. Yıkamak deyimının 1920’li yıllarda İtalyan mafyasınca kurulan çamaşırhaneler zincirleri üzerinde suçtan elde edilen gelirlerin yasal dolaşıma sokulması sırasında yapılan işlemlere ithafen kullanıldığı düşünülmektedir. Para aklama deyimının kökeni 1920 li yıllarda İtalyan mafyası liderlerinden Al Capone’in sadece nakit parayla ödeme yapılan bir çamaşırhane zinciri kurarak, suçtan elde ettiği gelirleri küçük miktarlar olarak, bu çamaşırhanelerde gelir gibi gösterip dolaşıma sokmasında atfedilmektedir. Bu şekilde karapara yasal sisteme sokularak, kullanılmaya hazır hale getirilmektedir.⁵⁷

1980’li yıllarda dünya ekonomisinin yaşadığı globalleşme, serbest ekonomiye ve konvertibiliteye geçişler, büyük tutarlardaki fonların ülkeler ve kıtalar arası dolaşımını hızlandırmış, ve pek çok avantajın önünü açmıştır. Ekonominin küreselleşmesi avantaj sağlarken, örgütlü suçun küreselleşmesi ise hukuk devletlerini tehdit eder hale gelmektedir. Küresel finansal sisteminin hukukça korunmayacak amaçlara kolayca hizmet edebilir halde kullanılması, yararlı araçların nasıl da zararlı hale getirilebileceğinin en sarsıcı örneklerindendir. Bu durum uluslararası sermaye dolaşımının ‘kara yüzü’ olarak ifade edilmektedir.⁵⁸

İngilizce’de ‘dirty money’, ‘black money’, Almanca’da ‘kirli para’ anlamına gelen ‘schmutziges geld’ olarak ifade edilmektedir.⁵⁹ Hukuksal açıdan bakıldığında önceleri sadece uyuşturucu ve silah kaçakçılığından elde edilen para karapara sayılırken, daha sonra diğer organize suçlarla elde edilen paralar da

⁵⁶ gös.yer.

⁵⁷ Ergül, a.g.e, ss.22-23

⁵⁸ Mehmet Özcan, Galip Küçüközyiğit, “Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=161>, erişim: 07.05.2006

⁵⁹ gös.yer

karapara sayılarak kavramın kapsamı genişletilmiştir. Bugün ise kavram bir çok ülkede her türlü suçtan elde edilen maddi değer ve kazançları kapsar halde anlaşılmaktadır. Bu noktada karapara kavramının kapsamının hem kendisi aracılığı ile maddi değer elde edilen fiiller ve hem de bu fiillerle elde edilen maddi değeri kapsayacak şekilde genişlemiş olduğu tespit edebilir.

Yasadışı yollardan elde edilen her türlü gelir, dar bir tanımla suçtan elde edilen gelirlere karapara denmektedir. Karapara kanunların suç saydığı fiillerden elde edilen her türlü ekonomik menfaat ve değerdir.⁶⁰ Karapara aynı zamanda kayıtdışı ekonominin ayrılmaz bir parçasıdır. Kayıtdışı ekonominin tanımında farklı düşünceler vardır. Vergilendirilmeyen kazanç ve suçtan elde edilen gelirlerin toplamı kayıtdışı ekonomi olarak tanımlanmakla birlikte kayıtdışı ekonomiyi tamamen kara para olarak nitelendirmekte mümkündür. Sadece vergi vermemek amacıyla hayali ihracat yapmak ya da sahte fatura tanzim etmek gibi suçlara yönelen örgütler olduğu düşünüldüğünde, ikinci tanımın uygun olduğu değerlendirilmektedir.

Milli Güvenlik Siyaset Belgesinde de karapara ve ilgili kavramların bir tehdit olarak algılandığı ve tanımlandığı görülmektedir. *“Kara para;4208 sayılı yasanın 2/a maddesinde sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değere karapara denir.”*⁶¹

*“Karaparaya Öncül Suç; İşlenmesi suretiyle elde edilen para veya para yerine geçen her türlü kıymetli evrakla, mal veya gelirleri veya bir para biriminden diğer bir para birimine çevrilmesi de dahil, sözü edilen para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değerlerin karapara olarak kabul edildiği suçtur.”*⁶²

⁶⁰ Osman Altuğ, Kayıtdışı Ekonomi, Ankara: Türkmen , 2001, s.118

⁶¹ “ 2005 Yılı Milli Güvenlik Siyaset Belgesi İle İlgili Tüm Haberler”, <http://www.tumgazeteler.com/haberleri/milli-guvenlik-siyaset-belgesi/>, erişim: 28.01.2009

⁶² gös.yer.

*“Kayıtdışı Ekonomi; Kamu düzenini korumak için getirilen yasalara ve mevzuata aykırı olarak gerçekleştirilen ve belgeye bağlanmayan hem kayıt dışı hem de yasadışı ekonomik faaliyetleri ifade etmektedir.”*⁶³

On yıl öncesinde sadece iki üç ülkede karapara aklanması ile mücadele etmek için uygulanmakta olan yasal önlemler, bugün elliye aşkın devlette uygulanmaktadır. İnterpol yetkilileri, dünya ölçeğindeki kara para aklama faaliyetlerinin muhtemelen sadece yüzde beşinin ortaya çıkarılabildiğini ifade etmektedirler.⁶⁴

Dünya genelinde yasadışı yollardan elde edildiği tahmin edilen gelirlerin tutarı ürkütücü boyutlara ulaşmıştır. Kimi tahminlere göre dünyada her yıl, suç örgütleri tarafından, uyuşturucu kaçakçılığı başta olmak üzere diğer yasadışı işlerden elde edilen yaklaşık bir trilyon dolar, çeşitli ve karmaşık yöntemlerle temiz ve yasal para gibi mali sisteme sokulmaktadır. Bu paraların bir kısmı yeniden uyuşturucu ticareti ve diğer organize suçlara yatırılmaktadır. *“Uluslararası Para Fonu tarafından yapılan bir araştırmaya dayanarak yapılan açıklamaya göre, kara para miktarı, 2000 yılı itibariyle dünya gayri safi milli hasılasının %2-%5 oranlarındadır.”*⁶⁵ Suç örgütlerinin karaparayı yasal hale getirebilmenin yollarını, her geçen gün daha iyi öğrenmekte ve her defasında daha profesyonelce uygulamaktadırlar. Bu kara fonlar sayesinde suçlular ekonomik ve politik sisteme nüfuz etmekte, hukuk devletini ve devletin egemenliğini sarsmaktadırlar.

Hangi suçlardan elde edilen paranın karapara sayılacağı ülkelere göre değişmektedir. Bir kısım ülkeler her türlü suçtan bazı ülkeler ise muayyen bir hapis cezasını gerektiren suçlardan elde edilen parayı kara para olarak kabul etmekte, bazıları ise kazuistik metodu benimseyerek karaparaya sebep olan suçları tek tek sayarak düzenlemektedir. Örneğin, Fransa, Hollanda ve Danimarka’da her türlü suçtan kaynaklanan, Almanya’da en az bir yıl hapsi gerektiren suçlardan, Kanada’da ise uyuşturucu madde, rüşvet, hırsızlık cinayet, gasp ve benzeri yirmi üç ayrı suçtan elde edilen gelirler kara para sayılmıştır. Türkiye’de Ceza Kanunu’nda, tek tek ve

⁶³ gös.yer.

⁶⁴ Özcan-Küçüközyiğit, a.g.m.

⁶⁵ gös.yer.

sınırlı olarak sıralanmak suretiyle karaparanın elde edilebileceği suçları belirlemiştir.⁶⁶

Kara paranın aklanması suç örgütlerinin ilgilendikleri özel bir suç alanı değildir. Suçtan elde edilen gelirlerin yasal dolaşıma sokulması için bütün örgütlerin kullanmak zorunda kaldıkları mecburi bir süreçtir. Suç örgütleri yasalar gereği suçtan elde ettikleri çeşitli gelirleri yasal sisteme açıkça dahil edememektedirler. Bunun için değişik yöntemler bulmak zorundadırlar. Turizm ve özelleştirme yatırımları, inşaat işleri, bu işler için özel bankalar kurulması, para akışının kontrolünün gevşek olduğu küçük ülke bankalarından istifade edilmesi gibi farklı bir çok yöntem kullanılmaktadır. Kara para aklamalarının şimdiye kadar tespit edilmiş olan yüzlerce yöntemi vardır. Kara paranın aklanması üç aşamadan oluşmaktadır. Bu aşamalar yerleştirme, ayrıştırma ve bütünleştirme aşamalarıdır.⁶⁷

Şüphesiz ki örgütlü suçların faaliyet alanlarına bir çok değişik suç türü girmekte ve teknolojinin gelişmesine paralel yeni suç türleri tanımlanmaktadır. Tanım ve kavramlar konusunda farklılıklar vardır. Örgütlü suç ve ilgili kavramlardan sonra küresel arenada etkili olan suç örgütleri ile yapıları ve özellikleri incelenecektir.

C. Küresel Suç Örgütleri

Suç örgütlerinin tanıtılmasında en çok tanınan ve bilinen suç örgütleri örnek olarak alınacaktır. En çok bilinen bu suç örgütleri aynı zamanda en çok etki bırakanlardır. Tanıtılan ve özellikleri vurgulanan bu suç örgütlerinden başka bir çok suç örgütü mevcuttur. Ancak temel bazı suç örgütleri ele alınacak, belirleyici ortak özellikleri tanıtılacaktır.

Belli başlı suç örgütleri;

1. İtalyan mafyası

⁶⁶ gös.yer.

⁶⁷ **Abdurrahman Öztürk**, “Bir Organize Suç Olarak Karapara Aklamayla Ulusal ve Uluslararası Planda Mücadele”,

<http://www.asam.org.tr/tr/yazigoster.asp?ID=2655&kat1=21&kat2=>, erişim: 04.11.2008

2. Rus organize suç grupları
3. Çinli Triadlar
4. Japon Yakuza Örgütü
5. Kolombiya Kokain Kartelleri
6. Türk Suç Örgütleri ve diğerleri

Küresel suç örgütleri incelerken öncelikli olarak büyük çaplı örnek oluşturabilecek, en bilinen suç örgütleri bu kapsama alınmıştır. Yukarıda belirtilen belli başlı suç gruplarının yanında başka suç grupları mevcuttur. Bunlardan en çok bilineni ve en geniş olanı İtalyan mafyasıdır.

İtalyan mafyası La Cosa Nostra bünyesinde bir araya gelen yasadışı gruplar ABD merkezli olarak tüm dünyada faaliyet göstermektedirler. İtalyan mafyası 20. yüzyılın başından itibaren ABD'ye göç etmeye başlamış ve bu ülkede etnik temelli diğer suç örgütleri ile yoğun bir mücadeleye girmiştir. Bu göçün önemli nedenlerinden birisi de İtalya'da Mussolini liderliğindeki faşistlerin iktidara gelmeleri ve mafya üyelerini sorgusuz sualsiz hapse atmalarıdır. İrlanda ve Yahudi kökenli çeteleri alt ederek mücadeleden başarıyla çıkan İtalyan mafyası Avrupa'da bulunan kolları ile dünya genelinde suç dünyasında hakimiyet sağlamıştır. İtalya mafyası tehdit, şantaj, göçmen kaçakçılığı, haraç alma, kumar oynatma gibi suçlar işlerken 1920 lerde ABD'de uygulanmaya başlanan içki yasağı özellikle İtalyan mafyasının işine yaramıştır. Bu içki yasağı kaçak içki ticaretine yönelen İtalyan mafyasının önünü açmış ve suç örgütleri içinde ön plana çıkartmıştır. İtalyan mafyası, İtalyan mahallelerinden çıkıp bütün ABD'ye yayılmış, zaman zaman diğer suç örgütlerini de bünyesine alarak suç ittifakları da oluşturmuşlardır. 2. Dünya Savaşının bitiminde ABD tarafından İtalya'daki hapishanelerden salınan mafya üyeleri, yeniden faaliyetlerine başlamışlardır. İtalya'da 1950'li yıllardan itibaren büyük ekonomik gelişmeye paralel artan arsa, inşaat ihalelerin yolsuzluklarını yönlendirip dev bir suç endüstrisine dönüşmüştür. Faaliyet alanları daha da genişleten mafya hayvan kaçakçılığından, tütün ve alkollü madde kaçakçılığına, kentlerin su ihtiyaçlarından, çiçekçilik, mezarlıklara kadar bir çok alana el atmıştır. İtalyan mafyası 1970 li yıllardan itibaren uyuşturucu ticaretinin Avrupa ve ABD arasındaki kısmının yöneticisi olmuştur. Asya ülkelerinden Avrupa'ya gelen baz morfin ve eroin maddesinin Avrupa ve ABD'de pazarlanması ve satışı, Orta

Amerika'dan gelen kokain ve türevlerinin ABD'de satış ve pazarlanması işini organize etmiştir.⁶⁸

Dört ana koldan oluşan İtalyan Mafyasının, yüzlerce aileden oluşan bir yapılanması vardır. Cosa Nostra'nın 186, Camorra'nın 132, N'drangheta'nın 150, Sacra Corano Unita'nın ise 51 aileden oluştuğu değerlendirilmektedir.⁶⁹

Günümüzde başta Rus suç örgütleri olmak üzere, diğer örgütler ile işbirliği geliştiren İtalyan Mafyası ABD, İtalya, Güney Amerika, Avrupa ve eski SSCB ülkelerinde etkilidir.

Onlarca yıl Avrupa'yı, hatta dünyayı dehşete düşüren İtalyan mafyasının zayıflaması en çok Rus organize suç gruplarının işine yaramıştır. Berlin duvarının yıkılmasından sonra iş hacmini yüze, hatta bine katlayan Rus mafyası *Organiztsya*, tüm Avrupa, hatta Afrika ve denizaşırı ülkelerde bile yasa dışı egemenliğini kanıtlamıştır. Rus organize suç grupları; iç ve uluslararası piyasalarda faaliyet gösteren, prototip fırsatçı örgütlü suç grupları içerisinde değerlendirilmektedir. Tıpkı Sicilya mafyasında olduğu gibi, diğer rakip örgütlü suç gruplarını tasfiye etmek suretiyle kendi bölgelerinde kontrolü elinde tutmak amacına yönelik yerel düzeyde faaliyetlerini de yoğunlaştırmaktadır. *Resmi istatistiklere göre Rusya'da sekiz bin çete vardı. Bunlardan 200'ü küreselleşmişti. 26'sı ABD'de bile mevzii tutmuştu. ABD ise, FBI tetkiki sonucunda bu rakamı 52 olarak vermektedir. Küresel düzlemde ise 300'ü aşkın Rus organize şebekesinin aktif olduğuna işaret ediliyor. Rus kaynakları - Bilimler Akademisi- ilk özelleştirmeler sırasında Rusya'nın servetinin % 55'inin mafyanın eline geçtiğini aktarıyor. 1997 itibariyle 500 milyar doların da aynı ellerce yurt dışına kaçırıldığı iddia ediliyor.*⁷⁰

Rus örgütlü suç grupları yıllık 200 milyar dolarlık cirosu ile organize edilmiş örgütler arasında en ön sıraya oturmuştur. 100.000-115.000 aktif elemana ve sayıları 3 milyona ulaşan yandaşa sahip olan Rus örgütlü suç gruplarının en önemli faaliyet alanları; yolsuzluklar, fidye için adam kaçırma, tarihi eser kaçakçılığı, fuhuş, oto kaçakçılığı, silah ticareti ve uyuşturucu kaçakçılığı olarak ifade edilmektedir.⁷¹ Rusya İçişleri Bakanlığı (Minister stvo Vnutrennykh Del, MVD) tarafından

⁶⁸ Ergül, a.g.e., ss.48-50

⁶⁹ Ergül, a.g.e., s.49

⁷⁰ Öke, a.g.e., s.107

⁷¹ "Rus Organize Suç Grupları", www.teror.gen.tr/turkce/organize/rus.html, erişim: 14.05.2006

açıklanan verilere göre Rusya’da ekonomik, siyasi ve sosyal hayat nüfuz etmiş, 5700 adet suç örgütü faaliyet göstermektedir. Aynı kaynaklara göre organize suçlar, 40.000’den fazla iş alanını da kontrolü altında bulundurmaktadır⁷²

Değişik kaynaklarca ifade edilen bu bilgilere göre bir değer aralığı oluşturulursa; Rusya’da 200-300’ü küresel olmak üzere toplam 5.000 ile 8.000 arasında çete faaliyet göstermektedir. Bu çetelerin aktif olarak 100.000 ile 115.000 kişi arasında değişen elemanı vardır. Bu çetelerin yıllık kazançları 500 milyar doları bulmaktadır. Çok değişik alanlarda faaliyet göstermekle birlikte, dünyada bugüne kadar görülmemiş nükleer madde kaçakçılığı gibi değişik alanlarda çalışmaktadırlar. Ayrıca Rus suç örgütleri siyasi nüfuz elde ederek bürokratik ve siyasi imkanları kullanma imkan ve kabiliyetine de sahip olmuşlardır.

Diğer birçok faaliyetleri de bu listeye ekleyebiliriz, ancak en çok karşılaşılan suç tipleri bunlardır. Uluslararası düzeyde de; kaçakçılık ve oto hırsızlığından silaha, tıbbi malzemeden ham madde kaçakçılığına kar imkanı sağlayan her türlü yasa dışı faaliyetlerdeki hünerlerini de sergiledikleri bilinmektedir. Rus mafya babalarının, Avrupa başkentlerinde yaşayarak irtibat müesseseleri aracılığıyla Rusya’daki örgütlerini rahatça yönettikleri ve burada konuk oldukları ülkelerin mafyaları ile de işbirliğine girdikleri bilinen bir gerçektir. Hatta buralarda telif hakkı olarak kazançlarından yüzde vermektedirler. Özetle, mafya örgütleri arasında birleşik ortaklık (joint venture) şeklinde ekonomik anlaşmalar olabilmektedir.⁷³

Rus mafyası, şirketlerden “koruma” adı altında haraç almaktan, uluslararası alanda eski KGB’nin donanımını kullanarak ekonomik casusluğa kadar geniş bir yelpazede etkindir. SSCB’ nin dağılmasından sonraki süreçte son derece profesyonel kadroları transfer eden Rus mafyası, devletin orduya aylardır maaş verememesini de istismar etmiş, sadece konvansiyonel Kızıl Ordu araç–gereçlerini değil, nükleer de dahil olmak üzere kitle imha silahlarını terörist gruplar dahil müşterilerine pazarlamıştır. CSIS(Center For strategic and International Studies)’in, Rus organize suç şebekelerinin küresel boyutlu faaliyetleriyle ilgili listesine göre bu örgütler;

⁷²“ Linnea P. Raine ve Frank J. Cillfuro (eds.) Global Organized Crime, The New Empire of Evil (Washington; CSIS: 1994), s. ix.”, “Soğuk Savaş Sonrası Organize Suçlar”, www.teror.gen.tr/turkce/organize/soguk.html, erişim:14.05.2006

⁷³ “Rus Organize Suç Grupları”, www.teror.gen.tr/turkce/organize/rus.html, erişim: 14.05.2006

uyuşturucu, yasadışı göç ve fuhuş amaçlı insan kaçakçılığı, siber-terör, finansal dolandırıcılık ve stratejik madde kaçakçılığı alanlarında faaliyet yürütmektedir. ⁷⁴ Büyüme hızı en büyük olan Rus örgütlü suç grupları Eski Doğu Bloku ülkeleri Avrupa ve ABD başta olmak üzere bütün dünyada faaliyetlerine devam etmektedirler.

Çinli triadlar faaliyetlerini eskiden beri Hong-Kong merkezli olarak sürdürmektedirler. Triadlar Altın Üçgen diye bilinen Burma, Tayland, Laos' ta üretilen uyuşturucu maddelerin ticaretini kontrol etmektedirler. Uzak Doğu, Avusturalya ve Yeni Zelanda bölgesinden uyuşturucu ticaretini ve suç dünyasını yöneten triadlar, 1990'lı yıllardan itibaren batı dünyasına açılmaya başlamışlardır. Uzak doğudan ABD'ye doğru seyreden göçmen kaçakçılığı işini yine bu örgütler organize etmektedirler. Son dönemlerde bilişim suçları, dolandırıcılık, fuhuş, araba kaçakçılığı gibi alanlarda faaliyetlerini genişletmişlerdir. Dünya genelinde Triadların 245.000 civarında elemanı olduğu düşünülmektedir. Triadlar altısı en etkili sayıları elliye yaklaşan olan gruplardan oluşmaktadırlar. Triadların yıllık cirosunun 200 milyar olduğu tahmin edilmektedir. Çin'de Hong-Kong merkezli Sun Yee On örgütünün 45.000-60.000 üyesi dünya çapında suç eylemleri yürütmektedir. Uzak doğu, Avustralya, ABD, Eski SSCB ülkeleri Çin triadlarının yoğun faaliyet gösterdikleri ülkelerdir. ⁷⁵

Japonya'da Yakuza suç dünyasının tartışılmaz hakimidir. Yakuza için çalışanların sayısı yaklaşık 80.000'dir. II. Dünya savaşı sırasında Yakuzalar büyük güç kazanmışlar, silah ve uyuşturucu ticaretinden büyük paralar kazanmışlardır. 1990'lı yıllarda 5.56 milyar sterlin kar ettiği tahmin edilmektedir. 1970'li yıllarda ABD'de bulunan suç örgütleri ile bağlantı kurmaya başlamışlardır. Yakuzaların, silah ve uyuşturucu ticareti işi ile uğraştıkları değerlendirilmektedir. Japonya ve uzak doğu, Avustralya ABD ve Avrupa faaliyet gösterdikleri bölgelerdir. ⁷⁶

Kokain üretiminin en önemli merkezleri olan Orta ve Güney Amerika ülkeleri Kolombiya, Peru, Bolivya gibi ülkelerde, 1970 li yıllardan sonra kokain kaçakçılığının trafiği şekillenmeye başlamış olup, 1980'li yıllardan sonra en teşkilatlı

⁷⁴“ CSIS, The Nuclear Block Market (Washington, 1996)”, Öke, a.g.e., s.107

⁷⁵ Ergül, a.g.e., ss.60-61

⁷⁶ Ergül, a.g.e., ss.57-60

haline ulaşmıştır. En önemli küresel uyuşturucu pazarı olan ABD’de tüketicilerin uyuşturucu ihtiyacına yönelik olarak uyuşturucu kartelleri kurulmuşlardır. Tam bir şirket teşkilatlanmasına sahip olan bu kartellerde üretimden, ulaşıma, pazarlama ve diğer hizmetlere kadar her şey düşünülmüştü. En büyük iki kartel Medellin ve Cali kartelleridir. Bunlar isimlerini bölgedeki önemli iki kentten almaktadırlar. Bu karteller devlet içinde devlet oluşturarak önemli bir güce erişmişlerdir. Narko-demokrasi olarak adlandırılmalarına neden olmuştur. Bu karteller uyuşturucu ticareti için kendi havaalanları ve hatta kendi denizaltılarını dahi inşa etmişlerdir.⁷⁷ *“Kolombiya’da 14 Sterlin olan kokainin Avrupa şehirlerine ulaşması durumunda fiyatı 35.000 sterline ve hatta toptancıdan sokak satıcısına ulaştığında ise 70.000 (Yetmiş bin) sterline çıkması gerçekten ürkütücü rakamlardır. Bu işi baştan sona yapabilen bir mafya örgütü, bire beş yüz kazanabilme gibi olağan üstü bir kazanç sağlama karlılığını yakalayabilmektedir.”*⁷⁸

1989 yılında Kolombiya devletinin kartellere yönelik sıkıyönetim ilan ederek topyekun savaş yürütmesi sonrasına kartellere büyük darbeler vurulmuştur. Medellin kartelinin düşüşünden sonra Cali karteli ön plan çıkmıştır. Karteller halen orta Amerika, ABD ve Avrupa arasındaki kokain ve esrar trafiğini yönetmektedirler. Son dönemde diğer suç örgütleri ile ilişki kurmaya başlamış olup eroin ticaretine de el atmaya başlamışlardır.

ABD’ye yönelik uyuşturucu güzergahı üzerinde bulunan Meksika ülkesinde bu uyuşturucu ticaretinden dolayı karteller oluşmuştur. Meksika ABD’ye yönelen uyuşturucu trafik güzergahındaki en önemli geçiş ülkesidir Orta Amerika’dan ABD’ye yönelik uyuşturucu trafiğinin ana maddeleri kokain ve esrar türevleridir. Meksika’da 4 etkili 19 uyuşturucu karteli 2-3 milyar dolar civarından gelir elde etmektedirler.⁷⁹

Türk suç örgütlerinin temelleri konusunda farklı görüşler mevcuttur. Çok eskilere Osmanlı ve Selçuklu Devletlerinin kurumsal bir parçası olan yerel

⁷⁷ Ergül, a.g.e., ss.51-56

⁷⁸ “Clutterbuck, R., (1990) Terrorism Drugs & Crime in Europe After 1992 Routledge. London,s.9”, İhsan Bal, “Türkiye’de Organize Suçlar ve Terörizmin (Seyri) Üzerine; İdeolojik, Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri”, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=23>, erişim: 03.05.2006

⁷⁹ Ergül, a.g.e., ss.56-57

otoritelerden oluştuğu tezi yanında,⁸⁰ Türk suç örgütlerinin tarihi bir altyapısının olmadığı 1960'lı yıllardan itibaren gelişmeye başladığı şeklinde yorumlar mevcuttur. Yine tarihi, sosyal ve kültürel bazı değerlerinden olan mahalle kabadayılığı ve babalık kültürüne dayalı olarak şekillendiği diğer bir görüştür.⁸¹ 1960'lı yıllardan sonra ülkemizdeki ideolojik mücadeleden beslenen suç örgütleri, 1970'li yıllardan itibaren, uyuşturucu kaçakçılığının doğal bir güzergahı olmasından dolayı, uyuşturucu ticaretinin Asya- Avrupa bağlantısı üzerinde önemli bir halkayı teşkil etmiştir. Bu dönemde ülkemizdeki suç örgütlerinin diğer uluslararası suç örgütleri ile özellikle uyuşturucu hattı üzerinde önemli bir egemenlik sağlamış olan İtalyan mafyası ile ilişkileri oldukça artmıştır.

“Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle Rusya Federasyonu'nda en az 100.000 üyesi bulunan 5.000 civarında suç örgütünün faaliyet gösterdikleri ve Rusya'nın GSMH'sının %25- %40'ını kontrol ettikleri bilinmektedir. Asya'da, özellikle Hong-Kong, Çin, Vietnam ve Japonya'da örgütlü suçlarda artmakta, Hong-Kong merkezli Sun Yee On örgütünün 47.000-60.000 üyesi dünya çapında suç eylemleri yürütürken, Japonya'da Yakuza için çalışanların sayısı yaklaşık 80.000 olduğu değerlendirilmektedir. Afrika'da Nijerya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde, Latin Amerika'da ise Kolombiya, Brezilya, Arjantin, Peru gibi ülkelerde faaliyet gösteren örgütler öne çıkmaktadır.”⁸² ABD'de de geleneksel olarak İtalyan aileler tarafından sürdürülen örgütlü suçlarda artış vardır. La Cosa Nostra bünyesinde bir araya gelen yasadışı gruplar ABD merkezli olarak tüm dünyada faaliyet göstermektedirler.”⁸³

Türk suç örgütleri 1980'li yıllardan sonra, yasal boşluklar ve yetersizliklere, değişen ekonomik ve piyasa şartlarına göre yeni alanlarda etkinliğini genişletmiş, başkalarına ve kamuya ait arazi satışından, çek senet tahsilatına, uyuşturucu silah kaçakçılığından, göçmen kaçakçılığına kadar değişik suç alanlarına girmiştir. Türkiye'de 1990'lı yıllardan itibaren oluşan yoğun terör ortamı ve Ortadoğu, Yakındoğu, Asya ve Afrika ülkelerinde oluşan istikrarsızlıklar göçmen kaçakçılığının büyük oranda artmasına neden olmuştur.

⁸⁰ Saçan, a.g.e., s.80

⁸¹ Saçan, a.g.e., ss.82-83

⁸²“Transnational Criminal Activity: A Global Context, http://www.csisscrs.gc.ca/eng/miscdocs/200007_e.html.”, Erhan, a.g.m.

⁸³ Erhan, a.g.m.

Afrika'da Nijerya ve Güney Afrika Cumhuriyeti'nde, Latin Amerika'da ise Brezilya, Arjantin, Peru gibi ülkelerde bölgesel olarak faaliyet gösteren çeşitli suç örgütleri mevcuttur. Bu suç örgütlerinin gelişmelerinde dikkat çekici taraf ise hep istikrarsız ortamlardan istifade ile hayat bulmalarıdır. Dünya zerindeki savaşlar, çatışmalar, ekonomik dengesizlikler suç örgütlerinin birer aktör olarak yerlerini almalarının önemli bir nedenidir.

BÖLÜM II

ÖRGÜTLÜ SUÇLAR VE İLGİLİ ALANLARDA MÜCADELE İÇİN ULUSLARARASI VE ULUSAL FAALİYETLER VE SÖZLEŞMELER

Uluslararası ilişkiler içinde küresel suçlara yönelik sözleşme ve anlaşmalar 20. yüzyılın sonlarında gelişmeye başlamıştır. Küresel tehdit algılamaları değiştikçe, bu tehditlere yönelik tedbirler alma gerekliliğini hissedenden uluslararası kamuoyu, mücadele için yeni arayışlara girmektedir. Uluslararası suçlarla mücadele etmek amacıyla oluşturulan sözleşmelerin çoğu 1990'lı yıllardan sonra gündeme gelmiştir. Terör ve terör tanımı, mücadele şekilleri konusunda yaşanan muğlaklık, suç örgütleri ekseninde de yaşanmaktadır. Suç ve suçluluk kavramına bakış ülkeden ülkeye farklılık gösterebilmektedir.

Uluslararası alanda örgütlü suçlarla mücadele ile ilgili olarak öncelikle uluslararası sözleşmeleri tanımakta küresel etkileri analiz edebilmek açısından fayda vardır. Uluslararası sözleşme ve düzenlemelerde, küresel bazda öncelikle BM'i ilgilendirenler ele alınmış daha sonra bölgesel ölçekte Avrupa ile ilgili olanlar, ve bunların dışında kalan ama bölgesel olarak Türkiye için önemli olan sözleşmelerde diğer girişimler başlığı altında incelenmiştir. Bu sözleşmeleri başlıkları ile birlikte genelden, Türkiye'yi ilgilendiren bölgesel yaklaşımlara doğru inceleyebiliriz.

A.Birleşmiş Milletler

Birleşmiş Milletler tarafından örgütlü suçlarla mücadele kapsamında hazırlanan sözleşmeler ilk olarak uyuşturucu maddelerin kullanımının yarattığı

tehditlere yönelik olarak 1960'lı yıllara dayanmaktadır. İlk olarak örgütlü suçlar ve suçlulukla ilgili mücadeleye yönelik sözleşmeler aşağıda sunulmaktadır.

1. Uluslararası Sınırışan Organize Suçlara karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi: 15 Kasım 2000 tarihinde BM genel kurulunda oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu sözleşmenin amacının uluslararası organize suçların önlenmesi ve daha etkili bir şekilde mücadele edilmesi için işbirliğini teşvik etmek olduğu birinci maddede ifade edilmiştir. Bir suçun uluslararası sayılabilmesi için birden fazla devlette işlenmiş olması, bir devlette işlenmiş fakat hazırlık planlama, idare ya da kontrolünün önemli bir kısmı bir başka devlette gerçekleştirmiş olması, bir devlette işlenmiş fakat birden fazla devlette suç faaliyetleri ile uğraşan bir organize suç grubunun iştirak etmiş olması, ya da bir devlette işlenmiş fakat bir başka devlette önemli tesirleri olması gereklidir. Organize suçlarla etkili mücadele edebilmek için, Tanığı korumaya ait bir takım tedbirler, banka sırları ile alakalı bir takım gizliliklerin ortandan kaldırılması gibi önemli düzenlemeleri getirmiştir. Şirketleri ve özellikle anonim şirketleri de organize suça katılmaktan sorumlu hale getiren ilk sözleşmedir.⁸⁴

2. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 49/158 sayılı kararı, Suçların Önlenmesi ve Cezai Adalet Programı (23 Aralık 1994): *Suçların önlenmesi ve cezai adalet ile yaşam kalitesinin gelişimi, istikrarı ve güvenliği arasında doğrudan bir ilişki olduğu, önem arz eden ülkelere yardımcı olmak amacıyla teknik işbirliği faaliyetlerini arttırmak gerektiği, ulusal imkan ve kabiliyetlerin eğitimi ve iyileştirilmesinin yanısıra, suçlarla mücadeleyi hedef alan bölgesel, bölgeler arası ve uluslararası işbirliği ve koordinasyonun geliştirilmesi amaçlanmıştır.*⁸⁵

Örgütlü suçların en önemli alanlarından birisi ve tehdit algılamaları içinde yer alan göçmen ve insan kaçakçılığı ile mücadele etmeye yönelik çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

3. İnsan kaçakçılığının, Bilhassa kadın, çocuk kaçakçılığının önlenmesi, caydırılması ve cezalandırılması için uluslararası organize suçlara karşı BM

⁸⁴ Cengiz Başak, "Organize suçlarla Mücadelede Uluslararası Mekanizmalar", *Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç-Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, s.224

⁸⁵ "Organize Suçlar ve Uluslararası İşbirlikleri", www.teror.gen.tr/turkce/organize/suclar/uluslararası/isbirlikleri.html, erişim: 07.05.2006

sözleşmesini tamamlayıcı protokol: EK-2 protokolü: Bu tip kaçakçılığı önleyecek tedbirler, kaçakçıları cezalandırma ve bu tür kaçakçılığın mağdurlarının haklarının korunması dahil olmak üzere kapsamlı bir uluslararası işbirliğini geliştirmek daha kapsamlı olarak insan kaçakçılığının bütün unsurlarını içeren evrensel bir belge oluşturmak üzere düzenlemeler getirmiştir. Sözleşme uyarınca taraf devletler insanların serbest dolaşımına ilişkin uluslararası taahhütler saklı kalmak şartıyla mümkün olduğunca insan kaçakçılığını belirlenmesi ve önlenmesi için sınır kontrollerini arttırmak ve önemli tedbirleri almakla yükümlü hale getirilmiştir.⁸⁶

4. Mültecilerin kara, hava, deniz yoluyla kaçakçılığına karşı EK-3 protokolü: Bu protokol ile taraf devletler, mülteci kaçakçılığının önlenmesi ve bununla mücadeleye ilişkin aktivitelerin milli, bölgesel ve uluslararası seviyelerde kapsamlı ve uluslararası işbirliği altında, bilgi akışı ve sosyoekonomik ayrıntılı tedbirleri almak üzere anlaşmaya varmışlardır.⁸⁷

Uyuşturucu maddelerin kaçakçılığı ve kullanımının engellenmesine yönelik sözleşmeler ve düzenlemeler:

5. Uyuşturucu maddelere dair 1961 TEK Sözleşmesi: *Uyuşturucu maddelerin kullanılmasını tıbbi ve bilimsel amaçlarla sınırlamak ve bunu ilkesel bazda uygulamaya geçirmek ve bu amaçlara erişmek için devamlı bir uluslararası işbirliği kurmak amacıyla BM öncülüğünde bu sözleşme akdedilmiştir. BM teşkilatının uyuşturucu maddelerin uluslararası kontrolü konusundaki yetkisinin tanıyan taraflar, ekonomik ve sosyal konseyin uyuşturucu maddeler komisyonu ile uyuşturucu maddeler uluslararası kontrol organının bu görevleri yerine getirmesini kabul etmişlerdir.*⁸⁸

6. Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Konvansiyonu): *1988 tarihinde kabul edilen bu sözleşme ile uyuşturucu maddelerde elde edilen karaparanın aklanmasına karşı getirdiği müeyyidelerin taraf devletlerce kabul edilmesini öngörmektedir. Uyuşturucu yolu ile elde edilmiş karaparanın aklanmasını engelleyecek teknikler bu sözleşmede belirtilmiş ve taraf devletler bu düzenlemeleri iç hukuklarında*

⁸⁶ Başak, a.g.m., ss. 225-226

⁸⁷ Başak, a.g.m., s.226

⁸⁸ gös.yer.

*tamamlamayı taahhüt etmişlerdir. Burada uyuşturucu dışındaki aklama faaliyetlerine herhangi bir yaptırım getirilmemiş olması karapara ile topyekun mücadele bu sözleşmenin sınırlı olarak kullanılabilmesi neticesini ortaya çıkarmıştır. Türkiye tarafından, 1988 yılında imzalanmış, ancak 1995 yılında onaylanmıştır.*⁸⁹

7. Kahire 1995 Dokuzuncu Birleşmiş Milletler Kongresi'nde terörist suçlar ile uluslararası organize suçlar arasındaki bağlantı ve uluslararası organize suçlara karşı hazırlanan konvansiyon ve Suçların Önlenmesi ve Suçlulara Yapılacak Muamelelerin kriterlerinin belirlenmesine yönelik alınan tavsiye kararı bulunmaktadır.⁹⁰

8. Aralık 1994 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 49/60 sayılı kararı: *BM Genel Kurulu tarafından, terörist gruplar ile her türlü şiddet eylemine başvuran uyuşturucu kaçakçıları arasında büyümekte olan tehlikeli bağlantılarla ilgili endişeleri ortaya koyarak, hangi türde olursa olsun terörizmin önlenmesi yönündeki kararlılığı vurgulayan çeşitli kararlar alınmıştır.*⁹¹ *Her biri, İnsan Hakları ve Terörizm, başlığını taşıyan 48/122 sayı ve 24 Kasım 1993 tarih, 49/185 sayı ve 13 Aralık 1994 tarih ve 50/186 sayı ve 13 Aralık 1995 tarihli BM Genel Kurulu kararları ile BM İnsan Hakları Komisyonu'nun 1996/47 sayılı Kararı, terör örgütleri ile diğer suç örgütleri arasındaki bağlantıya ilişkindir. Söz konusu kararlar, insan haklarını yok etmeye yönelik faaliyetler olarak bütün terör eylemlerini, yöntemlerini ve uygulamalarını kınamaktadır.*⁹²

Örgütlü suçların önemli faaliyet alanlarından bir diğeri silah kaçakçılığı ve silahların kontrolü ile ilgili düzenlemeler bir diğer başlıktır. Bu bölümde yer alan sözleşmeler sadece silahsızlanmaya yönelik olarak düşünülmemelidir. Bu sözleşmeler aynı zamanda ilgili silahların kontrol altında tutulması, kontrol dışında yayılmasının önlenmesini amaçlamaktadır.

9. Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek Ateşli Silahlar, Parçaları Ve Aksamaları İle Mühimmatının Yasadışı Üretimine Ve Kaçakçılığına Karşı Protokol: Taraf devletlerce Ateşli silahların ve parçalarının

⁸⁹ gös.yer.

⁹⁰ "Organize Suçlarla Uluslararası Platformda Nasıl Mücadele Ediliyor?", http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_succlar&alt=uposnme, erişim: 13.05.2006

⁹¹ gös.yer.

⁹² "Organize Suçlar ve Uluslararası İşbirlikleri", www.terror.gen.tr/turkce/organize/succlar/uluslararasi/isbirlikleri.html, erişim: 07.05.2006

üretiminin kontrol, ateşli silahlar hakkında iç hukukta düzenleme yapılmasını, silahların işaretlenerek kayıtlarının tutulmasını, ihracat, ithalat ve transit izni veya yetki sistemleri güvenlik ve önleyici tedbirler, taraf devletler arasında bilgi akışı ve işbirliği sağlanmasını öngören bir sözleşmedir. 28 Haziran 2002 tarihinde imzaya açılmıştır. Türkiye 2004 yılında bu sözleşmeyi onaylamıştır.⁹³

10. Biyolojik Silahlar Sözleşmesi (BSS): Tam adı *Bakteriyolojik (Biyolojik) ve Toksin Maddelerin Geliştirilmesi, Üretimi ve Stoklanmasını Önleyen Antlaşma*'dır. 1972'de imzaya açılmış, 1975'de yürürlüğe girmiştir. Anlaşmaya taraf olan 169 ülkeye Türkiye 1974'te katılmıştır. Bir silah kategorisini tümüyle yasaklayan ilk çok taraflı anlaşmadır. Pek çok silah kontrol anlaşmasının aksine, sivil tarafları da bağlar. Fakat bir denetleme mekanizmasının olmaması etkisini sınırlamaktadır. Bu mekanizmanın geliştirilmesi için görüşmeler sürmektedir. 2006'da bir gözden geçirme konferansı toplanacaktır.⁹⁴ *Türkiye, BM çerçevesinde hazırlanan BSS'ye, 25 Ekim 1974 tarihinde taraf olmuştur. Silahsızlanma Konferansı çerçevesinde, 1994 yılında Cenevre'de oluşturulan bir Ad Hoc Grup bünyesinde, Kimyasal Silahlar Sözleşmesinde (KSS) olduğu gibi, denetim ve doğrulama mekanizması getirilerek etkinliğinin artırılması için çalışmalar devam etmektedir.*⁹⁵

11. Nükleer Silahların Yayılmasının Önlenmesi Andlaşması (NSYÖA): 1968'te imzaya açılmış ve 1970'te yürürlüğe girmiş, 1995'te koşulsuz ve süresiz uzatılmıştır. Anlaşmaya taraf olan 188 ülkeye Türkiye 1980'de katılmıştır. NSYÖA, yalnızca 1967'deki 5 nükleer güce nükleer silah sahibi olma hakkı tanır. İsrail, Hindistan ve Pakistan bu yüzden antlaşmayı imzalamamış ve kendi nükleer silahlarını geliştirmiştir. K.Kore, 2003'te antlaşmadan çekilmiş ve 2005'te nükleer silah sahibi olduğunu açıklamıştır. Uluslararası Atom Enerjisi ajansı tarafından

⁹³ "Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek Ateşli Silahlar, Parçaları Ve Aksamaları İle Mühimmatının Yasadışı Üretimine Ve Kaçakçılığına Karşı Protokol"
http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5095.html, erişim: 04.02.2009

⁹⁴ "Türkiye ve Kitle İmha Silahları"

www.dispolitikaforumu.org/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,21/Itemid,20/lan g,en/, erişim: 04.11.2008

⁹⁵ "Kitle İmha Silahları (Kis) ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika",
http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim: 31.07.2008

denetlenmektedir.⁹⁶ NSYÖA, nükleer silahların yayılmasını engellemeyi hedefleyen ve bu alandaki en kapsamlı antlaşma olup; bu antlaşmanın son gözden geçirme konferansı 2000 yılında yapılmıştır.⁹⁷

12. Kimyasal Silahlar Sözleşmesi (KSS): 1993'te imzaya açılmış ve 1997'de yürürlüğe girmiştir. Sözleşmeye taraf olan 176 ülkeye Türkiye 12 Mayıs 1997'de katılmıştır. Anlaşma, dünyadaki tüm stokların 2012'ye kadar yok edilmesi için bir takvim hazırlamıştır, ancak bunun 2027'den önce olması muhtemel görünmemektedir. İsrail, Suriye, Mısır, K.Kore anlaşmayı onaylamamışlardır.⁹⁸ Sözleşme uyarınca, Kimyasal Silahların Yasaklanması Örgütü tarafından Türkiye'de altı olağan denetim gerçekleştirilmiştir. Söz konusu denetimler olumlu sonuçlanmıştır.⁹⁹

13. Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Andlaşması (NDYA) : 24 Eylül 1996 tarihinde imzaya açılan NDYA, her türlü nükleer denemenin yapılmasını engellemeyi amaçlamaktadır. Türkiye 1999 yılında onaylamıştır.¹⁰⁰ 1996'da imzaya açılan anlaşma, yürürlüğe girmek için ABD, Çin, Endonezya, İran, İsrail, Kolombiya ve Mısır tarafından onaylanmayı beklemektedir. Türkiye ise anlaşmayı 1999'da onaylamıştır.¹⁰¹

Yolsuzluklarla mücadele etmek örgütlü suçlar kapsamında değerlendirilmesi gereken önemli suç türlerinden birisidir. Bu kapsamda yolsuzluklarda mücadele son yıllarda önem kazanmış olup, çeşitli sözleşmeler ve düzenlemeler yapılmıştır.

⁹⁶ “Türkiye ve Kitle İmha Silahları”

www.dispolitikaforumu.org/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,21/Itemid,20/lan g,en/, erişim: 04.11.2008

⁹⁷ “Kitle İmha Silahları (KİS) ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika”,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim: 31.07.2008

⁹⁸ “Türkiye ve Kitle İmha Silahları”

www.dispolitikaforumu.org/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,21/Itemid,20/lan g,en/, erişim: 04.11.2008

⁹⁹ “Kitle İmha Silahları (KİS) ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika”,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim: 31.07.2008

¹⁰⁰ gös.yer.

¹⁰¹ “Türkiye ve Kitle İmha Silahları”

www.dispolitikaforumu.org/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,21/Itemid,20/lan g,en/, erişim: 04.11.2008

14. Kasım 2004 yılında Napoli'de yapılan Birleşmiş Milletler Uluslararası Organize Suçlar Dünya Bakanları Konferansının 49/748 rapor numaralı konferans kararı: Bu konferans kararında, kurumsal bozulmalar ve azalan toplumsal denetimin yarattığı mevcut boşluğa dikkat çekilmiş, müşterek güven ve verimin gerekli olduğu yerlerde alınacak acil durum önlemleriyle organize suçlarla mücadele edilebileceği belirtilmiştir.¹⁰²

15. Uluslararası yolsuzluğa karşı ekonomik işbirliği ve gelişmenin organizasyonu hakkındaki sözleşme: 1999 yılında 34 ülkenin imzası ile ortaya çıkmıştır. Ekonomik işbirliğinin nasıl sağlanabileceği ve bunu geliştirmenin yolları hususunda belirlenmiş, bir takım hedefleri içermektedir. Bu hususta yapıcı düzenlemeler getirmiştir ama önemli olan bu düzenlemelerde ifade edilen hususların hem uluslararası kamuoyunca genel kabul görmesi hem de burada ifade edilenlerin yerine getirilmesi hususunda taraf devletlerin gerekli yapısal düzenlemeleri yerine getirmeleridir.¹⁰³

Uyuşturucu maddelerin kullanımının azaltılması ve uyuşturucu suçlarla mücadele etmek maksadıyla Uluslararası Uyuşturucu Kontrol programı (UNDCP) oluşturulmuştur. Konu başlığı uluslararası organize suçlar ve terörizm olan daha birçok karar vardır. Birleşmiş Milletler Suçların Önlenmesi ve Cezai Adalet ile Ekonomik ve Sosyal Konseyi, uluslararası organize suçlar ve yasadışı insan kaçakçılığı, cezai konularda işbirliği için uluslararası anlaşmaların uygulanması, ikili ve çok taraflı işbirliğinin farklı alanlarının geliştirilmesi konularında muhtelif kararlar almıştır.

B. Avrupa'da Sözleşmeler ve Düzenlemeler

1. 1957 Avrupa Suçluların iadesi ve 1959 Cezai Konularda Karşılıklı Yardım Avrupa Konvansiyonları: Bu sözleşmeleri onaylayan taraf ülkeler karşılıklı olarak

¹⁰² “Organize Suçlar ve Uluslararası İşbirlikleri”,
www.terror.gen.tr/turkce/organize/suclar/uluslararasi/isbirlikleri.html, erişim: 07.05.2006

¹⁰³ Başak, a.g.m., ss.226-227

adli merciler tarafından hüküm verilmiş ve emniyet tedbiri için aranan suçluların karşılıklı olarak iadesini taahhüt etmektedirler.¹⁰⁴

2. 1984 Avrupa Konseyi Parlamenter Asamblesi'nin Uluslararası Suçlarla ilgili 1044 sayılı tavsiye kararı: BM Viyana Konvansiyonu'nu tamamlamak ve ulusal yasaları uyumlu hale getirmeyi amaçlayan, uyuşturucu ve diğer ciddi suçlardan elde edilen gelirlerin tespit edilmesi, el konulması ve toplanması konvansiyonu Kasım 1990 oluşturulmuştur. Mayıs 1991 ve Şubat 1994 tarihlerinde Yasadışı Uyuşturucu Kullanımı ile ilgili sorunlarda işbirliği konusunda Avrupa Konseyince kararlar alınmıştır.¹⁰⁵

3. Avrupa Konseyi'ne bağlı bir kuruluş olan "Pompidou Grubu" tarafından uyuşturucu kaçakçılığı ve kara para aklamaya karşı uluslararası koordinasyon araçları oluşturulması vasıtasıyla uluslararası uyuşturucu problemiyle mücadele yönünde alınan önlemlerden oluşmaktadır.¹⁰⁶ Başlıbaşına bir uluslararası kurum niteliği yoktur. Faaliyetlerini Avrupa Konseyi bünyesinde yürütmekte olup, ilgili bakanlar iki yılda bir toplanarak kararlar almaktadırlar. Alt çalışma grupları vardır.¹⁰⁷

4. 10 Haziran 1991'de Avrupa Birliği Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Avrupa Topluluğu Konsey Direktifi: Avrupa Birliği'nin kara para ile mücadelesinin temelidir. Uyuşturucu dışında ağır suçlar da kara paraya kaynaklık eden suçlar kapsamına alınmış, işbirliği, kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimini konularında üye ülkelerin mevzuatlarında değişiklik yapmaları öngörülmüştür. Avrupa Birliği ülkeleri için bağlayıcıdır. Üye ülkelerin karaparanın aklanmasının yasaklanması yönünde düzenlemeler yapması, ülkeler arası işbirliği, Risk taşıyan müşterilerin belirlenmesi, 15.000 ECU ve üzeri işlemlerde kimlik tespiti zorunluluğu, Finans kuruluşlarının şüpheli işlem bildirimine özen göstermeleri ve gerektiğinde işlemi yapmamaları, Finansal kurumların iç kontrol ve denetim sistemlerini kurmaları gibi düzenlemeler öngörülmektedir.

¹⁰⁴ “Organize Suçlar İle Uluslararası Platformda Nasıl Mücadele Ediliyor”, http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_sucilar&alt=uposnme, erişim: 13.05.2006, “Avrupa Antlaşmaları Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi” http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_24.htm, erişim: 03.02.2009

¹⁰⁵ “Organize Suçlar ve Uluslararası İşbirlikleri”, www.terror.gen.tr/turkce/organize/sucilar/uluslararasi/isbirlikleri.html, erişim: 07.05.2006

¹⁰⁶ gös.yer.

¹⁰⁷ Başak, a.g.m., s.228

5. Bankacılık Düzenlemeleri ve Gözetim Uygulamaları Komitesi (BASEL) İlkeler Bildirisi: Bankacılık sisteminin karaparanın aklanması amacıyla yasadışı kullanımının önlenmesi konusunda ilkeler bildirgesi olup, 1988'e kabul edilmiştir. Ancak getirilen kuralların bağlayıcılığı yoktur. Üye ülkelerle birlikte içinde Türkiye'nin de olduğu ülkelere önerilmiştir.¹⁰⁸

6. Suç Kaynaklı Gelirlerin Aklanması, Aranması, Zaptedilmesi ve Müsadere Edilmesi Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strasbourg Konvansiyonu): 1990 tarihli sözleşme ile, bankaların sır tutma konusunda istisna getirmeleri, her türlü suçtan elde edilen gelirin kara para sayılması öngörülmüştür. Sadece uyuşturucudan değil, her türlü suçtan elde edilen gelirin kara para sayıldığı Strasbourg Konvansiyonu 1 Eylül 1993 tarihinde de yürürlüğe girmiştir.¹⁰⁹

7. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, yolsuzluklara karşı uluslararası bir eylem programı geliştirmek amacıyla, Eylül 1994 tarihinde “Çok-Disiplinli Yolsuzlukla Mücadele Grubu” (Multidisciplinary Group on Corruption– GMC) olarak başlanan çalışmalar, 1 Mayıs 1999’da “Yolsuzluğa Karşı Devletler Grubu”na (Group of States Against Corruption – GRECO) dönüşmüştür. GRECO’nun temel amacı yolsuzlukla mücadelede yol gösterici prensipler ve stratejiler oluşturmak, üyelerinin yolsuzlukla mücadele sistemlerinin gözlenmesi ve bu yolda kapasitelerinin artırılmasına yardımcı olmaktır.¹¹⁰

8. Avrupa Sahtecilikle Mücadele Ofisi (European Anti-Fraud Office - OLAF), Avrupa Komisyonu bünyesinde 1988 yılında kurulmuş olan “Sahteciliği Önleme Koordinasyon Birimi”nin (Unit for the Coordination of Fraud Prevention- UCLAF) 28 Nisan 1999 tarihinde Avrupa Komisyonu Kararıyla kurulmuş ve 1 Haziran 1999’da faaliyetine başlamış halidir. Genel Müdürlük seviyesine getirilmiş, daha geniş yetkilerle donatılmış ve bağımsız bir yapıya kavuşturulmuştur.¹¹¹

9. Uluslararası Suç Önleme Merkezi (CICP) Birleşmiş Milletler Uluslararası Suç Önleme Merkezi (CICP:United Nations Centre for International Crime Prevention) 1997 yılında kurulmuş olan “Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrolü ve

¹⁰⁸ Özbaran, a.g.m.

¹⁰⁹ “Karaparanın aklanması ile Mücadele”,

http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_succlar&alt=uposnme, erişim: 13.05.2006

¹¹⁰ Özbaran, a.g.m.

¹¹¹ gös.yer.

Suç Önleme Birimi” (UNDOC:United Nations Office for Drug Control and Crime Prevention) bünyesinde faaliyet göstermektedir. Suça yönelik yasal düzenlemelerin ve adalet sisteminin yenilenmesi ve suçların önlenmesinden sorumludur. Özellikle sınıraşan organize suçlarla mücadele, yolsuzluk, sahtecilik ve yasadışı insan ticareti konularında faaliyet yürütmektedir.¹¹²

C. Diğer Uluslararası Girişimler

1. Tüm dünyada hızla artan suçun önlenmesi için polis birimleri de alınan kararlar gereği bir araya gelerek topluluklar oluşturmuşlardır. Bunlardan Europol ve Interpol en geniş işbirliği yapan gruplardır. INTERPOL'ün faaliyetleriyle "Önemli Mali Etkileri olan Ciddi Ekonomik Suçlarla İşbirliği" (1992), "Birleşmiş Milletler Viyana Konvansiyonu'nun Uygulanması" (1989), "Uluslararası Dolandırıcılık" (1983), "Para Aklama" (1995) konularda kararlar alınmıştır.¹¹³

2. WASENAAR Düzenlemesi (WD): 1996 yılında kurulan, konvansiyonel silahlar ile çift kullanımlı malzeme ve teknolojilerin ihracatını kontrol altında bulundurmaya amaçlayan 33 üyeli bir rejimdir. Türkiye, WD'nin kurucu üyelerindendir.¹¹⁴ Konvansiyonel ve Küçük Hafif Silahların ihracatına ilişkin disiplin mekanizmalarını getirmektedir. WD Konvansiyonel Silâhlar ile Çift Kullanımlı Malzeme ve Teknolojilerin ihracat kontrollerini yapmayı amaçlamaktadır. Silah Kontrol Ülkelerin sahip oldukları Konvansiyonel Silâhlar ile Çift Kullanımlı Malzeme ve Teknolojilerin ihracatına ilişkin, “hangi ülkenin nereye

¹¹² gös.yer..

¹¹³ “Organize Suçlar ve Uluslararası İşbirlikleri”,

www.teror.gen.tr/turkce/organize/suclar/uluslararasi/isbirlikleri.html, erişim: 07.05.2006

¹¹⁴ “Kitle İmha Silahları (KİS) ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika” ,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm

ne sattığının” bildirimleri yapılmaktadır. Bildirimler gönüllülük esasına göre yapılmakta, üye ülkelerini birbirlerini kontrol altına almaları sağlanmaktadır.¹¹⁵

3. Füze Teknolojisi Kontrol Rejimi (FTKR): KİS ve ilgili malzeme ve teknolojiler ile bunların fırlatma vasıtalarının yayılmasının önlenmesine yönelik ihracat kontrol rejimlerinden: *KİS’e ilişkin insansız taşıma sistemlerinin (balistik füzeler, seyir füzeleri ve insansız hava araçları) ve bunlarla ilgili teknoloji ve malzemenin yayılmasının önlenmesi maksadıyla 1987 yılında kurulan ve “gönüllülük” esasına dayalı rejime, Türkiye 25 Nisan 1997 tarihinde taraf olmuştur. FTKR’nin Ekim 2006 itibarıyla 34 üyesi mevcuttur.*¹¹⁶ FTKR rejimi kapsamında malzemeler iki kategoride listelenmiştir. Birinci kategoride, 300 km menzil ve 500 kg harp başlığı taşıyan füze fırlatma sistemlerinin üretiminde kullanılan malzemeler, ikinci kategoride ise; birinci kategoride yer alan malzemelerin alt sistemlerine ait malzeme ve kullanım teknolojileri bulunmaktadır.

Rejim, 300 km.den daha fazla menzile ve 500 kg.dan daha ağır harp başlığına sahip olan füzelere ve fırlatma sistemlerine ait teknolojilerin, üye devletlerin dışındaki ülkelere transferinin kontrol edilmesini öngörmektedir.

FTKR'nin üyeleri açısından siyasi bağlayıcılığı olup, hukuki bağlayıcılığı bulunmamaktadır.¹¹⁷

4. Avustralya Grubu (AG) : KSS ve BSS’den daha sıkı kontrol sağlayan bir ihracat kontrol rejimidir. AG’nin Ekim 2006 itibarıyla 39 üyesi bulunmaktadır. Biyolojik ve kimyasal silahlar ile anılan silahların üretimi ile çift kullanımlı malzeme ve teknolojilerin ihracatını denetleyen gönüllü bir örgüttür. Türkiye 2000 yılında AG üyeliğine kabul edilmiştir.¹¹⁸

¹¹⁵ “Silah İhracatı Kontrol Rejimleri”, www.msb.gov.tr/birimler/tekhiz/doc/EK-D.ppt, erişim:24.05.2006

¹¹⁶ “Kitle İmha Silahları ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika”, http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim: 10.12.2008

¹¹⁷ “Silah İhracatı Kontrol Rejimleri”, www.msb.gov.tr/birimler/tekhiz/doc/EK-D.ppt, erişim:24.05.2006

¹¹⁸ “Kitle İmha Silahları ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının Önlenmesine İlişkin Genel Politika”, http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim: 10.12.2008

5. Nükleer Tedarikçiler Grubu (NTG) KİS ve ilgili malzeme ve teknolojiler ile bunların fırlatma vasıtalarının yayılmasının önlenmesine yönelik ihracat kontrol rejimlerindenidir. Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı bünyesinde, nükleer teknolojide kullanılan maddelerin ve çift kullanımlı malzemelerin ihracatını belirli denetim ilkelerine bağlamak amacıyla faaliyet göstermektedir. Gönüllülük esasına dayalı ve Türkiye dahil 2004 Haziran ayı itibarıyla 40 üyeye sahiptir.¹¹⁹

6. Zangger Komitesi (ZK) KİS ve ilgili malzeme ve teknolojiler ile bunların fırlatma vasıtalarının yayılmasının önlenmesine yönelik ihracat kontrol rejimlerindenidir. Nükleer madde, malzeme ve teknolojileri konu alan ihracatın kontrol altına alınması maksadıyla, nükleer silaha sahip olan ve olmayan 15 devlet tarafından 1971 yılında kurulmuştur. NTG çift kullanımlı ürünler listesinin ikinci bölümü dışında kalan radyoaktif ve nükleer maddelerin ithal/ihracat listelerini hazırlamaktadır. Brezilya hariç, aralarında Ekim 1999 itibarı ile Türkiye'nin de bulunduğu NTG üyesi devletlerin tümü, aynı zamanda Zangger Komitesi'ne de üyedir. Zangger Komitesi'nin Haziran 2004 itibarıyla 40 üyesi bulunmaktadır.¹²⁰

7. Mali Eylem Görev Gücü (FATF-Financial Action Task Force): Karaparayla mücadele alanında uluslararası alanda en etkin kuruluş, 1989 yılında G-7 ülkeleri tarafından kurulan Mali Eylem Görev Gücü'dür (FATF-Financial Action Task Force). Kara para aklama ve terörist faaliyetlerin finansmanı ile mücadelede gereken tedbirlerin alınması amacıyla, 1989'da Paris'teki G-7 zirvesinde kurulmuştur. Sekreteryası hizmetleri İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından yerine getirilir ancak Mali Eylem Görev Grubu, OECD'ye bağlı bir örgüt değildir. FATF, karaparanın aklanması ile ilgili olarak mali denetimin ve çok taraflı yardımların düzenlenmesini öngörür, yayınladığı 40 Tavsiye'ye üye ülkelerin uyup uymadığını denetler. 1991 yılında hazırlanan, 1996 yılında ise bazı değişikliklere uğrayan 40 Tavsiye ile, uyuşturucu suç dışındaki suçlardan elde edilen gelirler de karapara kapsamına alınmış, şüpheli işlem bildirimleri zorunlu hale getirilmiş, yeni ödeme sistemlerine ve finans dışı sektörlerle ilişkin önlemler alınmıştır. 31 ülke ve iki bölgesel örgüt (Avrupa Komisyonu ve Körfez İşbirliği Konseyi) üyedir. OECD ülkelerinin tümü, AB ülkeleri, Körfez İşbirliği Konseyi, Hong Kong ve Singapur

¹¹⁹ gös.yer.

¹²⁰ gös.yer.

(ABD, Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, Belçika, Brezilya, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hollanda, Hong-Kong (Çin), İngiltere, İrlanda, İsveç, İspanya, İsviçre, İtalya, İzlanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Meksika, Norveç, Portekiz, Rusya, Singapur, Türkiye, Yeni Zelanda ve Yunanistan FATF üyesi ülkelerdir.)¹²¹

8. Ayrıca FATF'ın öncülüğünde, bölgesel düzeyde örgütler oluşturulmuştur. Bu örgütler FATF'la işbirliği yaparak kara para aklamaya karşı mücadele vermektedirler. Bu örgütler Karayipler Birimler Grubu, Kara Para Aklama Asya-Pasifik Grubu, Afrika Kara Para Aklamaya Mücadele Grubu ve Güney Amerika Mali Eylem Grubudur.¹²²

9. Uluslararası Saydamlık Örgütü (Transparency International-TI), Mayıs 1993 tarihinde kurulmuştur. Merkezi Almanya'nın Berlin şehri olan Uluslararası Saydamlık Örgütü, amacı yolsuzlukla mücadele olan, ilk ve tek uluslararası sivil toplum örgütüdür. TI'nın doksana yakın ülkede ulusal düzeyde teşkilatı bulunmaktadır. Türkiye'de bulunan "Toplumsal Saydamlık Hareketi Derneği" TI'nın ulusal teşkilatıdır. TI'nın temel misyonu, ulusal ve uluslararası güvenilirlik sistemlerini teşvik etmek ve güçlendirmek amacıyla bir küresel koalisyon oluşturarak, yolsuzlukla mücadele etmektir.¹²³

10. Güney Doğu Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Girişimi İstikrar Paketi (SPAI: Stability Pact Anti Corruption Initiative for South Eastern Europe) 10 Haziran 1999'da Almanya'nın Köln şehrinde kurulmuştur. Yolsuzluğun uluslararası boyutunun, organize suçların ve kara para aklamanın da yer aldığı sahtecilik ve yolsuzluk olaylarıyla mücadele etmenin zorunlu olduğu" ilkesinden hareket eden girişim bölge içinde yolsuzlukla mücadele amacı taşımaktadır, 15-16 Şubat 2000 tarihinde "Güney Doğu Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Girişimi İstikrar Paketi Yolsuzluk Sözleşmesi"ni kabul etmiştir.¹²⁴

11. Yolsuzlukla Mücadele Ağı (ACN: Anti-Corruption Network For Transition Economies): Son on yıllık dönemde, Merkezi ve Doğu Avrupa ülkelerinin ve yeni kurulan cumhuriyetlerin pazar ekonomisini benimsemeleriyle

¹²¹ Özbaran, a.g.m.

¹²² gös.yer.

¹²³ gös.yer.

¹²⁴ gös.yer.

birlikte ortaya çıkan yeni durum, bir çok alanda olduğu gibi, yolsuzlukla mücadele alanında da kendisini göstermiş ve hükümetler, sivil toplum örgütleri ve bazı uluslararası kuruluşlar; OECD ve Amerika Birleşik Devletleri Uluslararası Kalkınma Kuruluşu'nun (USAID) desteğiyle bir araya gelerek 1998 yılında “Geçiş Ekonomilerinde Yolsuzlukla Mücadele Ağı”nı oluşturmuşlardır. Hükümet dışı bir organizasyon olan ACN, politik, kurumsal ve ekonomik reformlar paralelinde, temelde kamu sektörü olmak üzere, her alandaki yolsuzluğu azaltmak amacıyla çeşitli stratejiler üretmektedir.¹²⁵

12. Asya-Pasifik Ülkeleri Yolsuzlukla Mücadele İnsiyatifi (ADB:Anti-Corruption Initiative For Asia-Pasific) : 1990'lı yılların sonlarında Asya ve Pasifik ülkelerinde yolsuzluk probleminin ciddiyetini gözler önüne sermiş ve bu konuda çeşitli girişimler ortaya çıkmıştır. 11-13 Aralık 2000 tarihinde Asya Kalkınma Bankası, OECD ve Güney Kore Hükümetince Seul'de organize edilen “Asya-Pasifik Ekonomilerinde Yolsuzlukla Mücadele Konferansı”nda, 34'ü bölgeden olmak üzere 45 ülkenin katkılarıyla, “Asya-Pasifik Ülkeleri Yolsuzlukla Mücadele İnsiyatifi” oluşturulmuştur. Asya kıtasında yolsuzlukla mücadele alanında kurulan ilk çok uluslu girişimdir. 22 ülke (Avustralya, Bangladeş, Cook Adaları, Çin, Fiji, Filipinler, Güney Kore Cumhuriyeti, Hindistan, Hong Kong, Endonezya, Japonya, Kamboçya, Kazakistan, Kırgız Cumhuriyeti, Malezya, Moğolistan, Nepal, Pakistan, Papua Yeni Gine, Samoa, Singapur ve Vanuatu) Aralık 2001 tarihinde “Asya-Pasifik Ülkeleri Yolsuzlukla Mücadele Eylem Planı”nı kabul etmiştir.¹²⁶

13. Karadeniz Ekonomik İşbirliği (KEİ): Örgütlü suçların tehdidini göz önüne alan üye ülkelerce; mücadelede bölgesel dayanışmanın genişletilmesi maksadıyla 30 Haziran 1995 tarihinde Bükreş'te toplantı gerçekleştirilmiştir. Organize suçlar, uyuşturucu ticareti, yasadışı silah ve radyoaktif madde ticareti, yasadışı sınır geçme olayları ve her türlü terörizm eylemi ile mücadele edilmesi için önlemler alınması ve ikili anlaşmalar yapılmasını kapsayan bildiri kabul edilmiştir.¹²⁷

14. NATO ve AGİT' in gelişen yeni tehditlere yönelik çalışma ve işbirliği gayretlerini arttırdıkları görülmektedir. AGİT, çatışmaların önlenmesi, kriz yönetimi

¹²⁵ gös.yer.

¹²⁶ gös.yer.

¹²⁷ “Organize Suçlarla Uluslararası Platformda Nasıl Mücadele Ediliyor?”, http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_suclar&alt=uposnme, erişim: 13.05.2006

ve çatışma sonrası rehabilitasyonu amacıyla sivil bir girişim olan Acil Uzman Yardım ve İşbirliği Takımları oluşturmuştur, Avrupa Konvansiyonel Kuvvetler Antlaşması'nın (AKKA) uygulanmasının denetlenmesinde rol almaktadır.¹²⁸ İstanbul'da 54 ülkenin katılımıyla toplanan zirvede 19 Kasım 1999 tarihinde kabul edilen “uluslararası terörizm, şiddete başvuran aşırılık, örgütlü suç ve uyuşturucu kaçakçılığının güvenliğe karşı artan ölçüde tehditler olarak ortaya çıktığının ifade edildiği”, "Avrupa Güvenlik Şartı", AGİT'in küreselleşme dönemindeki önceliklerini ve gerçekleştirmeyi hedeflediği çok taraflı işbirliğinin dinamiklerini ortaya koymaktadır. 7-8 Kasım 1991 tarihlerinde Roma'da toplanan NATO zirvesinde kabul edilen "Stratejik Konsept" belgesi, İttifak'ın Soğuk Savaş sonrasında yeni bir görev tanımlı yapmakta zorlandığını ortaya koymuştur. Stratejik Konsept'te NATO'nun, risk oluşturacak muhtemel gelişmelere yönelik forum oluşturmak, tehdit ve saldırıları caydırmak gibi temel amacı olan üyelerinin güvenliğini sağlamakla ilgili dört görev alanı tanımlanmıştır.¹²⁹

Ç. Uluslararası Anlaşmalarla İlgili Türkiye’de Yapılan Düzenlemeler

Türkiye’de suç örgütleri ile ilgili kavramlar ve bu konularla ilgili yasal düzenlemeler doksanlı yıllardan itibaren ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu döneme kadar 1918 sayılı 1926 tarihli “kaçakçılıkla mücadele” kanunu” “Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi hakkındaki kanun” “Ateşli silahlar hakkındaki kanun” gibi münferit kanunlar mevcuttur. Gelişen koşullara uygun olarak ihtiyaç duyulan yasal düzenlemeler biraz geç olsa da yapılmıştır. Bu meyanda 1 mart 1926 tarihli Türk Ceza Kanununun 313-314. maddelerinde 6 haziran 1991 tarihinde suç işlemek için teşekkül meydana getirmek şeklinde suç tanımlanması yapan düzenleme eklenmiştir. Daha sonra 12 Nisan 1991 tarihli 3713 sayılı “Terörle Mücadele Kanunu”, 30 Temmuz 1999 tarihli 4422 sayılı “Çıkar Amaçlı Suç Örgütleri İle Mücadele

¹²⁸ “Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, “Türkiye ve AGİT”, www.mfa.gov.tr/Turkce/grupa/sart.htm.”, **Erhan**, a.g.m.

¹²⁹ “İttifak'ın Yeni Stratejik Kavramı, NATO Dergisi, No:1 (1992), s.5.”, **Erhan**, a.g.m.

Kanunu”, 10 Temmuz 2003 tarihli ve 4926 sayılı “Kaçakçılıkla Mücadele”, “Karaparanın Aklanması Kanunu” gibi bazı temel kanunlar çıkarılmıştır.

Örgütlü suçlar ve yan alanlar ile ilgili bütün uluslararası sözleşmelere Türkiye’nin taraf olduğu ve özellikle 2000 den sonra üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmek gayreti içinde olduğu görülmektedir. Uluslararası örgütlü suçlar ve bunların faaliyet alanları ile ilgili olarak Türkiye’nin taraf olarak onayladığı sözleşmeler ve onay tarihleri ile kanun numaraları aşağıda verilmiştir.

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesi: 30.01.2003 tarih ve 4803 sayılı kanun

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Dair Protokol: 30.01.2003 tarih ve 4803 sayılı kanun)

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına Dair Protokol: 30.01.2003 tarih ve 4803 sayılı kanun

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Özel Hukuk Sözleşmesi: 17.04.2003 tarih ve 4802 sayılı kanun

Avrupa Konseyi Yolsuzluğa Karşı Ceza Hukuku Sözleşmesi: 14.01.2004 tarih ve 5065 sayılı kanun

Uluslararası Ticarî İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerinin Rüşvet Suçlarıyla Mücadeleye Dair OECD Sözleşmesi: 09.03.2000 tarih ve 4518 sayılı kanun

1961 tarihli Uyuşturucu Maddelere Dair Tek Sözleşmesi: 27.12.1966 tarih ve 812 sayılı kanun

1971 tarihli Psikotrop Maddeler Sözleşmesi: 27.10.1980 tarih ve 2326 sayılı kanun

1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Madde Kaçakçılığına Dair BM Sözleşmesi: 21.10.1995 tarih ve 4136 sayılı kanun

Kara Paranın Aklanması, Suçtan Kaynaklanan Gelirlerin Araştırılması, Ele Geçirilmesi ve Müsaderesi Hakkında Avrupa Sözleşmesi: 18.03.1968 tarih ve 1034 sayılı kanun

Avrupa Konseyi Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Sözleşmesine Ek Protokol: 18.05.1957 tarih ve 3363 sayılı kanun

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi: 18.11.1959 tarih ve 7376 sayılı kanun

Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesine Ek Protokol: 08.05.1991 tarih ve 3732 sayılı kanun¹³⁰

KİS'nin yayılması ile KİS ile ilgili malzeme ve teknolojiler ile bunların fırlatma vasıtalarının yayılmasının önlenmesine yönelik: Türkiye'nin taraf uluslararası antlaşmalar ve ihracat kontrol rejimleri şunlardır:

Nükleer Silahların Önlenmesine Dair Antlaşma, Biyolojik Silahlar Sözleşmesi, Kimyasal Silahlar Sözleşmesi, Nükleer Denemelerin Kapsamlı Yasaklanması Atlaşması, Wassenaar Düzenlemesi, Füze Teknolojisi kontrol Rejimi, Avustralya Rejimi, Nükleer Tedarikçiler Grubu, Zangger Komitesi

Kitle İmha silahları ile mücadele kapsamında kabul edilen uluslararası sözleşmelere yönelik iç düzenlemeler: İhracat mevzuatına yönelik lisans faaliyetleri Milli Savunma Bakanlığı (MSB) lığı, gümrük mevzuatına uygunluk ise Gümrük Müsteşarlığı tarafından takip ve kontrol edilmektedir. İhracına izin verilen malzeme ve teknolojilerin listesi, her yıl ocak ayında "Kontrol Tabi Tutulacak Harp Araç Gereçleri ile Silah ve Bunlara Ait Yedek Parçalar, Askeri Patlayıcı Maddeler, Bunlara Ait Teknolojiler" adıyla MSB'lığı Tebligatı olarak Resmi Gazete'de yayımlanmaktadır.¹³¹

Türkiye ekonomisinin kara para tehdidi altında olması nedenleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi, 13.11.1996 tarih ve 4208 sayılı Karapara Aklanmasının Önlenmesi Kanununu kabul etmiş ve karapara, karaparanın aklanması suçunu ve mücadele ile ilgili çeşitli araçları bu kanun kapsamında düzenlenmiştir. Türkiye, Eylül 1991'de FATF'a üye olmuştur.

1989 yılında imzaladığı "1988 Tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesini", 22 Kasım 1995 tarihinde TBMM'de 4136 sayılı yasa ile onaylamıştır. 19 Kasım 1996 tarihinin Resmi

¹³⁰ "Türk Ceza Hukukunda Organize Suç"

<http://www.abgm.adalet.gov.tr/ceydametin.pdf>, erişim:03.02.2009

¹³¹ "Silah İhracatı Kontrol Rejimleri", www.msb.gov.tr/birimler/tekhiz/doc/EK-D.ppt, erişim: 24.05.2006

Gazetesinde “4208 Sayılı Karaparanın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun” yayımlanır.¹³² Kara para aklanmasının önlenmesi konusunda uygulanacak esasları belirlemek amacıyla çıkarılan bu kanun MASAK ve Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu’nun oluşumunu da öngörmektedir. Karaparanın aklanması ile mücadelede uluslararası işbirliğinde bulunmak ile görevli olarak Maliye Bakanı’na bağlı Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı (MASAK) tarafından hazırlanan, 4208 sayılı Kanunun uygulanmasını gösteren ve şüpheli işlem bildirimlerini düzenleyen yönetmelik de, 1997 yılında yürürlüğe girmiştir.

5237 sayılı Haziran 2005 tarihli Türk ceza kanununda örgütlü suçlar ve bunların faaliyet alanlarına yönelik olarak somut bazı tanımların yapıldığı ve 1990 yılından sonra parça parça yapılan yasal düzenlemelerin bir kısmının iptal edilerek bu yeni yasa kapsamına alındığı görülmektedir. Bu yeni kanunda örgüt kurmaktan, göçmen kaçakçılığına, bilişim alanlarındaki suçlardan ekonomi, sanayii ve ticaret hayatına yönelik suçlar gibi değişik alanlarda suçlar düzenlenmiştir.

¹³²**Mehmet Özcan-Galip Küçüközyiğit**, “*Karaparanın Aklanması Suçu ve Hukukumuzda Düzenlenmesi*”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=161>, erişim: 07.05.2006

BÖLÜM III

ULUSLARARASI SUÇ ÖRGÜTLERİ İLE FAALİYET ALANLARI VE KÜRESEL ETKİLERİN İNCELENMESİ

A. Suç Örgütlerinin Küresel Etkileri

Örgütlü suçların çok eskiye dayanan bir tarihi olmasına rağmen 20. yüzyılın son on yılından itibaren farklı bir boyut kazandığı gerçektir. Bu dönemde uluslararası suç örgütlerinin uluslararası ilişkilerin arkayüzünde görünmeyen aktörlerinden olduklarını söylemek mümkündür. Dünya tarihindeki önemli olaylar, aynı zamanda suç örgütlerinin şekillenmesine yön vermiştir. Suç örgütleri uluslararası ilişkilerin dönüm noktalarına göre değişmeler ve gelişmeler göstermiş, aynı zamanda teknolojik gelişmeler, sosyal ve kültürel değişimlerden nasibini de almıştır. Aynı zamanda bu suç örgütleri uluslararası ilişkileri etkilemiştir. Geleceğe yönelik çeşitli varsayımlarda bir aktör olarak başrol oyuncusu olduğu çeşitli tartışmalara konu olmaktadır.

Küreselleşmenin sağladığı imkan ve kolaylıklar, örgütlü suçların, evvelce alışagelinen sokak ya da mahalle ölçeğinden sınır ötesine ve küresel düzeye taşınmasına neden olmuştur. Örgütlü suçların küreselleşme sürecinde tırmanışa geçmesinin arkasında yatan temel nedenlerden biri, Soğuk Savaş döneminin siyasi coğrafyasının ortadan kalkması, malların, insanların ve sermayenin serbest dolaşımı önündeki engellerin ya tamamen ya da büyük ölçüde kalkması aynı zamanda uluslararası suç örgütlerinin daha serbest hareket edebilmelerini de sağlamıştır. Serbest piyasa ekonomilerinin getirdiği avantajlardan yararlanan uluslararası suç

şebekeleri, yeni ortamda yasa dışı kazançlarını "aklayabilecekleri" meşru-yasal zeminler bulmuşlardır¹³³

İtalyan Mafyasına karşı kamuoyunda çok bilinen bir mücadele yürütmüş olan, ünlü İtalyan savcı Giovanni Falcone' nin suç örgütlerinin geleceğine yönelik öngörülerine göre uluslararası örgütlerin büyük paktları oluşturmalarının önündeki en önemli engel ortak bir dil ve işbirliği sorunuydu. Bu sorunun aşılması durumunda mafyanın yaratacağı sonuçlar hayal gücünü zorlayacaktır. Suç şebekelerinin küreselleşmesi ile Falcone ile benzer yorum ve tespitler Mongin tarafından da yapılmıştır. *Çinli, Hintli, Pakistanlı diasporaların, hatta bir ölçüde Nijerya kökenli İboların oluşturduğu şebekelerin nasıl iktisadi dünyasallaşmanın (özellikle siyasetle ilintili yasadışılıklar alanında) vazgeçilmez birer aktörü olduğunu görüyoruz. Aklıma Hintli-Pakistanlı bazı yönetici ve tüccarların, özellikle de İbo tüccarlarının uluslararası uyuşturucu trafiği ile bağlantıları geliyor. Görüldüğü gibi, yasadışı temelde de olsa, iktisadi ve mali küreselleşme boyutunda maharetle işgören insanlar var. Ancak bu insanlar nev'i şahsına münhasır bir şekilde, kendi kültürel bağlamlarına göre örgütlenmekten de asla geri kalmıyorlar. Örneğin İbolar uyuşturucu işindeki başarılarını neye borçlular? Bir kere soy temelinde örgütleniyorlar, ayrıca diğer meslektaşlarına göre polis karşısında daha avantajlı durumlar, çünkü çok az sayıda kişinin bildiği bir dili konuşuyorlar. İsviçre istihbarat ajanlarının söylediğine göre bir vadide konuşulan lehçeyi, komşu vadidekilerin anlaması olanaksızmış!*¹³⁴

2000'li yıllara gelindiğinde suç örgütlerini birbirine bağlayan ve işlerini kolaylaştıran daha farklı gelişmeler oluyordu. İnternet ağları gelişmekte, bu ağlar üzerinden iletişim, veri ve para transferi gibi bir çok kolaylıklar sağlanırken, insanların öğrenmeleri, bulmaları da kolaylaşmakta, suç örgütleri için bulunmaz fırsatlar yaratmaktadır. İşbirliği konusunda önemli bir sorun olan ortak dil İngilizce ile çözülürken, etnik ve soy temelli yapılanma ve farklı diller güvenlik birimleri karşısında örgütleri daha avantajlı bir konuma getirmektedir. *Küreselleşme döneminde de geleneksel örgütlü suçlar olan uyuşturucu ve kadın ticareti, yasadışı*

¹³³ Erhan, a.g.m.

¹³⁴ Olivier Mongin, "İdeoloji olarak költürçülük üzerine Jean-François Bayart ile Mülakat", *Medeniyetler Çatışması*, der: Murat Yılmaz, Ankara:Vadi, 2005, s.295

*göç, yasadışı kumar, kredi kartı sahtekarlıkları vs. devam etmektedir. Bu dönemin getirdiği yenilik, "siber alanın" kullanımıyla işlenen suçların daha zor ortaya çıkarılması, birbirlerinden çok uzak bölgelerdeki suç örgütlerinin birbirleriyle çok rahat işbirliğine girebilmeleri, suç örgütlerinde ya da bunların paravan kuruluşlarında yer alan kişilerin eğitim düzeyinin eskiye nazaran yüksek olması gibi unsurlardır.*¹³⁵

Tezin yazım aşamalarında güncel olayları etkileyen önemli gelişmeler süregitmekteydi. Bunlardan en çarpıcısı ise İtalyan mafyası Camorra ile ilgili bir roman yazan bir İtalyan yazarın aynı Mafya tarafından ölümle tehdit edilmesi idi.¹³⁶ Hemen hemen her gün, kamuoyu bir örgütlü suç olayı, ya da büyük çaplı bir kaçakçılık olayı ya da ilgili bir olayla karşılaşmaktadır. Bu ve benzeri olaylar birer basit gazete ve televizyon haberi olmaktan öte örgütlü suç olgusunun yaşamı ne derecede etkileyebileceğinin çarpıcı birer güncel örnekleridir.

20. yüzyılın başında örgütlü suçların daha ziyade gelişmiş ülkelerde vücut bulduklarını görmekteyiz. Avrupa kıtasından ABD'ye kayan İtalyan Mafyası hem terim olarak, hemde teknik olarak modern dünyada suç örgütlerinin başlangıç noktası olarak kabul edilebilir. Suç örgütleri bu dönemde daha yerel bir görünüm sergilemektedirler. Uluslararası etkileri sadece bölgesel planda görülmektedir. ABD'ye yoğun göç yaşandığı yüzyıl başında Avrupa ve ABD arasında uluslararası nitelikteki bazı küçük ölçekli etkileri olmuştur.

I. Dünya Savaşı sonrası hızla devam eden teknolojik gelişmeler, dünyada yaşanan büyük ekonomik kriz, Avrupa kıtasından Amerika'ya doğru olan hızlı göç dalgası suç örgütlerinin Avrupa ve ABD ülkelerinde gelişmesine neden olmuştur. Tabii ki dünya genelinde meydana gelen savaşlar suç örgütlerinin istifade ettikleri ortamlardır. II. Dünya savaşı ertesinde oluşan iki kutuplu dünya düzeni, suç örgütlerinin küresel hareketlerini kısıtlamıştır. Özellikle demir perde ülkeleri ile batılı ülkeler arasındaki ulaşım ve geçiş zorlukları, suç örgütlerinin küresel seyrinin önündeki en önemli nedeni olmuştur. Ancak bu dönemde uluslararası suç örgütlerinin, soğuk savaş döneminde uluslararası ilişkileri etkileyecek önemli görevler üslenen aktörler oldukları bir gerçektir.

¹³⁵ Erhan , a.g.m.

¹³⁶ Gila Benmayor, "Mafyanın Ölüme Mahkûm Ettiği Adam", Hürriyet, 26.10.2008

Devlet karşıtı olduğu tasavvur edilen bir tür ulus ötesi şebekeyi, suç şebekelerini ele alalım. Herhangi bir suç şebekesinin bir devlete, bir sınırın varlığına ihtiyacı yoktur. Bunu yasaklayan devletler olmasaydı afyon o kadar pahalı olmazdı. Narkotik rantı yaratan, yalnızca devletin hayata geçirebileceği kamusal politikalar. Mafyacının örneğin bir merkez bankası gibi birtakım kurumları kullanabilmek için devlete ihtiyacı vardır. Günümüzde tek meşgaleleri mafya şebekelerinin ihtiyacının karşılamak olan devletler mevcuttur, isimlerini zikretmek istemediğim Hint okyanusu ve Karayipler'deki bazı ada devletleri böyledir. Ulus ötesi bir mafya şebekesinin, nasıl bir devletle yapısal olarak karşılıklı ilişkilere muhtaç olduğunu çok iyi görebileceğimiz bazı daha ciddi örnekler de verebiliriz. İtalya' da da durum böyledir. Japonya'da Yakuza'larla 2.Dünya Savaşı'ndan sonra iktidarda olan yönetici sınıfı içiçe geçmiştir. Rus mafyasının bazı şebekeleri, tamamıyla bir devlet kurumu olan eski KGB'den türemişler ve güçlü bir Rus devletin yeniden doğuşunu en coşkulu bir biçimde arzulayan hareketleri finanse etmektedirler.¹³⁷

Uluslararası suç örgütleri, küçük ülkelerle yanında, gelişmiş ülkeleri de rahatsız edecek konuma gelmişlerdir. Oluşan istikrarsızlık ortamı, süper güçlere bile yönelik muhtemel tehditlere neden olmuştur. Mayıs 1998'de Clinton yönetimi, ABD tarihinde ilk kez olarak "Uluslararası Suçları Kontrol Stratejisi"ni yayınlamıştır. "Ulus-ötesi Tehditler" başlığı altında, terörizm, yasadışı uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, uluslararası örgütlü suçlar, denetim dışı göçmen taşımacılığı ve çevreye verilen zararların ABD'nin çıkarlarını zedelediği belirtilmekteydi.¹³⁸ Ulusal Güvenlik Stratejisinin tanımladığı bu plana göre, uluslararası suç örgütleri ile küresel düzlemde dahi mücadele edilecekti. Bu çerçevede yolsuzluk ve karaparanın ağırlıklı olduğu finansal suçlara da ağırlık verilecekti. Uluslararası ticareti istismar etmelerine engel olunacaktı.¹³⁹ Bunlardan en açık örneklerden birisi dağılan SSCB'ye ait kitle imha silahlarının üçüncü kişi ya da grupların eline geçmesi ihtimalinin ABD tarafından tehdit olarak algılanması ve buna paralel yürüttüğü politikalar. Bu

¹³⁷ Mongin, a.g.m., s.305

¹³⁸ "A National Security Strategy for A New Century, Washington D.C., The White House, May 1997, <http://www.fas.org/man/docs/strategy97.htm>, (21.06.2001).", Erhan, a.g.m.

¹³⁹ Öke, a.g.e., ss.110-111

politikaların sonucunda Orta Asya'dan Güney Amerika'ya kadar uzanan geniş bir platformda ABD müdahaleleri görülmektedir.

*“Washington için kendisinininkinden ziyade Rusya’nın nükleer cephaneliğini korumak ABD’nin birincil güvenlik hedefi haline gelmişti. Aslında ABD, 1991 Kasım’ında mimarı iki senatörün adıyla anılan Nunn - Lugar yasası diye bilinen “Sovyet Nükleer Tehdidini Azaltıcı Kanunu” çıkarmıştı. Bu yasaya göre Rusya’ya nükleer cephaneliğini korumada knowhow sunulmuş; dahası bazı riskli malzeme bu ülkeden ve Kazakistan’dan satın bile alınmıştı.”*¹⁴⁰

Örgütlü suçlar gelişmiş ülkelerin yanında en çok küçük ve gelişmemiş ülkeleri etkilemektedirler. BM Genel Kurulu’nun küreselleşme ile ilgili özel bileşiminde konuşan Vanuatu Dışişleri Bakan Yardımcısı Clement Leo; “Globalleşme; uyuşturucu trafiğinden kara para aklamaya kadar organize suçların her türünün süratle tırmandığını, ulusal egemenlik ve toprak bütünlüğünü tehdit ettiğini dile getirmiştir. Jamaika Başbakanı Seymour Mullings; “uluslararası suçluluğun, küçük devletlerin iç güvenliğini sarstığını, sosyal ve demokratik düzenini yıkacak boyutlara ulaştığını” söyleyerek Leo’ ya katılmıştır.¹⁴¹

Suç örgütlerinin yayılma ve gelişmeleri, ulaşım ve iletişim yolları paralelinde şekillenmektedir. Klasik stratejik yaklaşımlar bu noktada önemlidir . Önceki bölümlerde incelenen bellibaşlı faaliyet alanları üzerinde gelişen ve bu alanlar arasında birbirini tamamlayan yollar, ağlara benzemektedir. Silah kaçakçılığı ile uyuşturucu ticareti içiçelik göstermektedir. Uyuşturucu üretim merkezlerinden, Güney Asya’dan; en büyük pazar olan Avrupa ülkeleri ve ABD ye doğru seyreden, yollar üzerinde uluslararası suç örgütlerinin geliştiklerini görebilmekteyiz Bugün küresel suç cazibe merkezleri olarak nitelendirebileceğimiz bazı çekim merkezleri oluşmuştur. Bunlardan bazıları şöyledir. İtalyan mafyası merkezli Avrupa, İtalyan mafyası kökenli ABD mafyası, Kolombiya kartelleri, Japonya merkezli Yakuzalar Hong Kong merkezli Çin Üçlüleri, Avrupa ve Doğu Avrupa merkezli Rus suç grupları. Bu suç grupları çekim merkezinde olmak üzere bu çekim merkezleri arasında, iletişim, ulaşım ve ticarete dayalı yollar oluşmuştur. Bu gruplar aynı

¹⁴⁰ “Office of International Affairs (OIA), “Protecting Nuclear Weapons Material in Russia”, 1999”, Öke, a.g.e., s.109

¹⁴¹ “Dumitriu, Petru, The Seven Sins of Globalization Perceptions, V/2 ,Temmuz-Ağustos 2000”, Öke, a.g.e., s.103

zamanda faaliyet alanlarını, birbirleri ile içiçe girmiş bir şekilde genişletmektedirler. Bu merkezler arasında bağlanan yollar üzerinde ikincil derecede önemli suç örgütleri serpilmektedirler. Diğer suç örgütlerinin yanında terör ve terörist gruplar ile keşisen ortak paydalar üzerinde oluşan bu içiçe yapı, yeni suç kavramını oluşturmaktadır.

Avrupa’da Afrika’lı suç gruplarından Çinli gruplara, İspanya üzerinden Orta ve Güney Amerika’yla işbirliği içinde bulunan çeşitli gruplara kadar yaygınlaşmış suç grupları, esrar, kokain ve eroin kaçakçılığı ile yaşadığı göç, insan ticareti gibi suçları kontrol etmektedirler.¹⁴²

Küresel etkiler kapsamında değerlendirilmesi gereken diğer önemli konu ise örgütlü suçlar ile terör ilişkisidir. Bu örgütler zaman zaman işbirliği içine girmektedir. Uluslararası terörizm ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, bütün insanlığı ve demokratik değerleri hedef alan, içiçe geçmiş birbiriyle bağlantılı iki tehdit oluşturmaktadır. Bu durum Soğuk Savaş sonrasında daha da belirginlik kazanmıştır. Raufer'in "Yeni Suçluluk" olarak adlandırdığı organize suçlar, örneğine geçmişte rastlanmayacak şekilde, "terörizm-uyuşturucu trafiği- büyük mafya suçluluğu" zincirini oluşturmuştur.¹⁴³

Terörizm- örgütlü suç yakınlaşmasının somutlaşmış bazı örnekleri mevcuttur. Uyuşturucu kartellerinin ve terörist grupların yakın geçmişte de facto olarak stratejik ortaklıklar kurdukları; 1970’lerin Orta Doğu’sunda (Lübnan), Asya’da (Altın Üçgen) ve 1980’lerin Latin Amerika’sında çeşitli yönleriyle karşılıklı ilişkiler tesis ettikleri görülmektedir. Bu dönemlerde terör ve organize suç esasen operasyonel amaçlara dayalı ortak ilişkiler geliştirmiştir. Kolombiya’da örneğin Medellin ve Cali’deki kokain kartelleri kokain laboratuvarlarının güvenliğini sağlamaları için FARC ve M-19 gerillalarını kiralamıştır.¹⁴⁴

Terör örgütleri ve suç örgütleri arasındaki etkileşimi Makrenko’ya atıfta bulunarak Ersoy bir diyagramla açıklamıştır. Bu diyagrama göre, Terör ve organize suçlar arasındaki bağlantı en basit şekilde: organize suçlar ve terörizm aynı düzlemde ve birbirine yakınlaşma kapasitesine sahiptirler. Geleneksel organize

¹⁴² “AB Organize Suç Raporu: “Türk mafyası eroinden sorumlu””, 20-05-2007
<http://www.abhaber.com/haber.php?id=17352>, Erişim.04.11.2008

¹⁴³ **Xavier, Raufer** , *Les Superpuissances du Crime*, Paris:Plon, Collation, 1993, s. 19

¹⁴⁴ **Ömer Ersoy**, “Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”,
<http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>, erişim: 14.05.2006

suçlar diagramının sağ ucunda, geleneksel terör örgütleri ise sol ucundadır. Yakınlaşma noktasında ise herhangi bir örgüt, suç ve/veya terör karakteri gösterebilmektedir.¹⁴⁵ Bu yakınlaşma ve işbirliğini sadece salt yardımlaşma ve işbirliğinden oluşan bir durum olarak değil aynı zamanda karşılıklı bir etkileşim olarak, ya da ilham verme olarak değerlendirmek gerekir. Suç örgütleri zaman zaman terör örgütlerinin tekniklerini kullandıkları gibi, terör örgütleri duruma göre kaynak sağlamak için, suç faaliyet alanlarına yönelmektedirler.

SSCB'nin dağılmasından sonra Asya ve Avrupa arasında bağlantıyı sağlayan ve bu eski süper gücün, etkin devlet olanaklarından faydalanan suç örgütlerinin yıldızı parlamakta ve dünyada kendini kabul ettirmektedir. Bunun yanında bilgisayar, internet, elektronik para ve hesap işlemlerine bölgesel suç örgütleri tüm dünyada hatırı sayılır bilişim suçları organizasyonları oluşturmuştur. Avrasya gelişen suç örgütleri için stratejik öneme haiz, bakir bir alandır. Orta Asya devletlerinden Kırgızistan ile ilgili bir değerlendirme bölgesel önemli bir örnektir.

Kırgızistan'da suç örgütlerinin devlet yapısına paralel organizasyonlara dönüştüğü ve resmi yetkililerle ilişkiler geliştirerek dokunulamaz konuma geldiğidir. Organize suç örgütleri uyuşturucu madde, mal ve insan kaçakçılığı ve kara para aklama gibi birçok yasadışı yolla ülke ekonomisine paralel bir yeraltı ekonomisi oluşturdu. Milli İstatistik Komitesi yetkililerine göre yasa dışı ekonominin 1990'ların sonunda GSMH'nin yüzde 25'ini oluşturmakta, ilgili STK'lara göre günümüzde resmi GSMH'ye eşit düzeyde olduğu tahmin edilmektedir.”¹⁴⁶

Suç örgütleri bu arada kendi aralarında ortaklıklarını oluşturmaya başlamışlardır. 1990 lı yıllarda Kolombiya devletinin etkin mücadelesinden sonra kokain kartelleri, Venezüella gibi ülkelerde İtalyan mafyası ile ortak iş yapmaya başlamışlardır. İtalyan mafyası ile karteller, Rus mafyası ile karteller, İtalyan ve Amerikan mafyaları ile Yakuzalar, Çin Triadları ve karteller arasında çeşitli zirveler yapıldığı, bu konuda yapılan çeşitli soruşturmalarda tespit edilmiştir.

1991 yılında SSCB ve Doğu Bloku'nun dağılması uluslararası suç örgütlerinin de miladı olmuştur. Özellikle eski Doğu Bloku ülkelerinde oluşan

¹⁴⁵ gös .yer.

¹⁴⁶ **Turgut Demirtepe**, “Kırgızistan'da “Görünmeyen” Politik Aktör: Organize Suç Örgütleri”, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?type=4&id=284>, erişim: 04.11.2008

istikrarsız ve denetimsiz ortam, suç örgütlerinin bu ülkelerdeki faaliyetlerinde göze çarpan dikkat çekici gelişmelere neden olmuştur. Dünya üzerinde tek kutuplu dünya düzeni gelişmemiş bölgelerde, çeşitli istikrarsızlıklara neden olmuştur. Afrika, Orta ve Güney Amerika gibi bazı bölgelerde bulunan ülkelerde, bu gelişmelerden kaynaklanan nedenlerle devlet otoritesi ya yok olmuş ya da marjinal gruplar arasında el değiştirip durmuştur.

Suç örgütleri ekonomik olarak geliştiklerinde, sadece suç alanında değil; sosyal, siyasal alanlarda faaliyet göstermeye başlamaktadırlar. Hatta bu suç örgütlerinin sahip oldukları güce dayanarak, uluslararası ilişkilerde rol oynama çabaları olmuştur. Kolombiya’da kokain kartellerinin girişimleri buna çarpıcı bir örnektir. 1985 yılında dünyanın en büyük suç örgütlerinden olan Kolombiya daki Medellin karteli, Kolombiya devletinin o dönemde 14 milyar dolar olan dış borçlarının bir kısmını, ABD’ye iade edilmemek karşılığında ödemeyi teklif etmişlerdir. Önerileri kabul edilmeyen bu karteller Kolombiya Yargıtayı’ndan ABD ile 1979 yılında imzalanmış olan suçluların iadesi anlaşmasının geçersiz olduğuna dair bir karar bile çıkarılmasını sağlamışlardır.¹⁴⁷

Suç örgütlerinin önemli bir etkisi de egemen-güç devletlerin uluslararası suç örgütlerini kendi siyasetlerini gerçekleştirmek maksadıyla kullandıklarıdır. Bazı dönemlerde gündeme gelen devletler ve suç örgütlerinin işbirliğine dayanan oluşumlar (İrangate, Watergate gibi...) bunlara örnek olarak gösterilebilir. Bu durumun en çarpıcı örneklerinden birisi de II. Dünya Savaşı esnasında ABD’nin karşısında bulunan ittifak devletlerinden İtalya’nın ABD’ye yönelik düzenleyebileceği sabotajları ve casusluk faaliyetlerini ABD’de faaliyet gösteren ve anavatanları ile ilişkilerini sürdüren İtalyan mafyasını kullanarak haber almasıydı. Zaten İtalyan mafyası da faşist iktidardan nefret ediyordu.¹⁴⁸ İtalyan mafyası ve ABD istihbarat servislerinin ilişkileri “Sicilya Çıkartması” sırasında sürdü ve soğuk savaş müddetince de devam etti.¹⁴⁹ İtalyan mafyasının dünya üzerinde bu kadar güçlenmesinin en önemli nedeni, arkasında bulunan mutlak bir devlet desteğidir. ABD’nin dünyanın süper gücü olduğu gerçeği, ABD’de bulunan suç örgütlerinin de

¹⁴⁷ Ergül, a.g.e., s.52

¹⁴⁸ Akar, a.g.e., s.113

¹⁴⁹ Akar, a.g.e., s.131

dünyanın “süper mafyaları” olduklarını akla getirmektedir. Benzer bir durum günümüzün en önemli örgütlü suçları işleyen Rus kökenli gruplar için de sözkonusudur. SSCB döneminde her ne kadar suç olgusunun kendi toplumlarında bulunmadığı iddiasını Sovyet yöneticileri ileri sürseler de, suçluluk ve suç örgütleri geri planda ve arka yüzde hayatını idame ettirmekteydi. SSCB’nin dağılmasından sonra ortaya çıkan istikrarsız ortam, kamu ve devlet düzeninin uzun süre kaybolması, Rus suç örgütlerinin işine yaramıştır. Bu dönemde güvenlik görevlileri, istihbarat ajanları, askerler, mafya ile içiçe olmuşlar ya da doğrudan katılmışlardır. Profesyonel kadrolar ve yetişmiş elemanlar, elde ettikleri büyük güç ile küresel düzlemde yer bulmuşlardır.¹⁵⁰

Gelişmiş devletlerin ve süper güçlerin dünya siyaseti üzerindeki etkilerini arttırmak veya pekiştirmek amacıyla örgütlü suçları kontrol etmeye yönelik çabalarını geliştirmeleri olasıdır. Devletlerin hukuk yoluyla halledemedikleri meseleleri bu kanallarla halletmeye çalışmaları yeni değildir. Bu konuda ilerleyen zamanlarda, geçmişte ülkelerdeki örgütlü suçlar ve devletlerin siyasetçileri, bürokratları ve istihbarat örgütleri arasındaki bağlar dikkate alındığında bunun değişen dünya düzeni içinde kullanımı artacak bir mekanizma olduğu söylenebilir. Gazeteci Serdar Turgut tarafından günlük gazete köşesinde, ABD’li yazar Ellroy’a ithafen yazdığı bazı bilgilerde önemli hususlar göze çarpmaktadır. Yakın dönemlerde SSCB’nin tepkilerine karşı Küba’yı düze getirmek için ABD’nin meşhur “Domuzlar Körfezi Çıkarmasını”, ABD’de faaliyet gösteren İtalyan ve Yahudi Mafyasına ihale ettiği önemli iddialardan birisidir. Zira bu örgütlerin de Küba’da faaliyet alanları devrimden sonra bitmişti.¹⁵¹ Bir nevi işbirliği olarak değerlendirilebilecek bu olay suç örgütlerinin uluslararası ilişkilere etkileri ve bir aktör olarak yeri konusunda önemli sayılabilecek bir örnektir.

Küreselleşme suç örgütlerinin ve karapara aklayıcılarının da küreselleşmesine neden olmuştur. Ülkelerin sadece kendi sınırları içinde tüm bu faaliyetlerle mücadelesi de zor hatta imkansız hale gelmiştir. Bu açılardan ülkelerin birbirleri ile bu konularda hem ikili antlaşmalar hem de akdedilecek çok taraflı antlaşmalar ile yardımlaşmalar hayati önem arz etmektedir. Ancak bu konudaki

¹⁵⁰ Akar, a.g.e., s.379

¹⁵¹ Serdar Turgut, “Derin Devletin Kısa Tarihi”, Akşam Gazetesi, 28.07.2008-Akar, a.g.e., s.131

uluslararası işbirliği istenilen düzeyde değildir. Hatta ortak pazardan tek pazara geçmiş AB içinde bile arzulanan işbirliğinin gerçekleştirildiği söylenemez. AB'nin 97/2001/EC sayı ve 4 Aralık 2001 tarihli İkinci Kara Para ile Mücadele Yönergelerini 15 Haziran 2003 tarihine kadar iç hukuklara adapte etmesi gereken 6 üye devlet (İtalya, Portekiz, Yunanistan, İsveç, Lüksemburg ve Fransa) yönerge hükümlerini adapte etmedikleri için AB Komisyonu tarafından resmi olarak 9 Şubat 2004 tarihinde uyarılmışlardır.¹⁵²

Avrupa kıtası da suç örgütlerinin faaliyetlerinden nasibini almıştır. yılda yaklaşık 500.000 kişinin yasadışı olarak AB sınırlarından geçiş yapmasını sağlamış, her türlü uyuşturucu maddenin AB coğrafyasına girmesini örgütlü suçlar temin etmişlerdir.”¹⁵³ Etnik Arnavutluk organize suç gruplarının da şimdiden eroin kaçakçılığında önemli bir bağlantısı oldukları, Romen ve Bulgar organize suç grupları etnik yağma ve soygun tarzı suçlara ve insan kaçakçılığı ile uğraştıkları belirtilmiştir. Almanya'da Baltık suç ortamının işaretlerini taşıyan Polonya, Rusça konuşan, Litvanya ve Ukraynalı organize suç gruplarının güçlü varlığının hissedildiği, “Nijeryalı organize suç grupları da Avrupa'da bulundukları ifade edilmektedir. Yasadışı motosiklet çetelerinin Almanya üzerindeki etkilerinin arttığı belirtilmiştir.”¹⁵⁴

Suçun uluslararası boyuta taşınmasının temelinde, uyuşturucu maddelerin kaçakçılığı olduğu değerlendirilmektedir. Uyuşturucu maddelerin kullanımındaki artışın önemli dönüm noktaları vardır. SSCB'de Afganistan savaşının bitiminden sonra evlerine dönen askerlerin savaş döneminde başladıkları uyuşturucu alışkanlıklarını kendi ülkelerinde devam ettirmeleri patlama yaratmıştır. Bu ihtiyacı fırsata çeviren suç grupları uyuşturucu ticareti ile uluslararası faaliyet alanlarını geliştirmiştir.¹⁵⁵ Benzer durum ABD'de Vietnam savaşından sonra yaşanmıştır. Halen Afganistan ve Vietnam dünyanın iki ana eroin ve afyon üretim merkezini oluşturmaktadırlar.

¹⁵² Özcan-Küçüközyiğit, a.g.m.

¹⁵³ Mehmet Özcan, “Genişleme ve Avrupa Birliği İç Güvenlik Sorunsalı”, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=4&type=2>, erişim: 07.05.2006

¹⁵⁴ “AB Organize Suç Raporu: Türk mafyası eroinden sorumlu”, <http://www.abhaber.com/haber.php?id=17352>, erişim: 04.11.2008

¹⁵⁵ Akar, a.g.e., s.362

Örgütlü suçluluğun gelişim süreci aslında gayet basittir. Geleneksel bazı suç grupları her ülkede mevcut ve bunlar kendi ülkelerinde faaliyet yürütmektedir. Küreselleşme ve savaşlar gibi çeşitli nedenlerle suç örgütleri faaliyetlerini uluslararası alana taşınmaktadır. En önemli uluslararası faaliyet alanı uyuşturucu madde kaçakçılığı ile başlamaktadır. Küreselleşmenin iyice arttığı son yıllarda örgütlü suçlar faaliyetlerini genişletmektedir. Bugün yaşanan bu tehlike, aslında ülkelerin kendilerinin neden oldukları istikrarsızlıkların sonucudur.

Küreselleşme ile birlikte suç olgusunun değişmesiyle, suçluların faaliyet alanları da değişmeye başlamıştır. Önceleri içki kaçakçılığı, kumar oynatılması, fuhuş gibi faaliyetler ile meşgul olan bu örgütler yeni dönemde hırsızlık ve kapkaç örgütlerinden, sermaye sahiplerinden haraç alınmasına, işçi kaçakçılığından, nükleer madde kaçakçılığına, bilişim suçlarına kadar geniş alanlarda etkinlik sağlamaya başlamıştır. Suç örgütleri uluslararası platform dahi olmak üzere ilgi alanlarına giren azami kazancı sağladıkları her türlü suç alanı ile ilgilenmeye başlamışlardır. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisi, çoğu uluslararası suç örgütü için temel gelir kaynağıdır. Uyuşturucu kaçakçılığı, rekabetin sınırlı ve ikamesinin az olması nedeniyle, çok verimli bir endüstridir. Uyuşturucu kaçakçılığı endüstrisinin gelişmesiyle kara para aklama kavramı gündeme gelmiştir. Doksanlı yıllar kadar karapara denince uyuşturucu kaçakçılığından elde edilen gelirler anlaşılmıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı ile silah kaçakçılığı başta olmak üzere diğer kaçakçılık türleri ile artan bir ilişkinin varlığı yönünde önemli işaretler bulunmaktadır. Ayrıca, uyuşturucudan elde edilen para, uluslararası suç örgütlerinin üs ülkelerinde rahat ve güvenli bir şekilde barınmasına sebebiyet veren devletler, ülkeler ve toplumlarda çürüme ve bozulmanın temel kaynağıdır.

Suç örgütlerinin faaliyet alanları, silah, uyuşturucu, kıymetli maden ve tarihi eser kaçakçılığı, kalpazanlık, vergi kaçakçılığı, hayali ihracat, sigorta sahtekarlığı, finansal manipülasyon, sanayii casusluğu, arazi yağmalama, sahte pasaport vize ticareti, gayri yasal iş takibi, çek-senet tahsilatı, tefecilik, rüşvet, insan ticareti olarak ifade edilebilir ve bu sayı arttırabilir.¹⁵⁶ Suçları tek tek sıralamak yerine ana başlıkları ile toparlamak mümkündür. Kamu maliyesine yönelik suçlar, Genel ekonomi ve

¹⁵⁶ Kahya-Özerkmen, a.g.e., s.86

kurumlarına yönelik suçlar, Kamu ya da özel işletmelere yönelik suçlar, toplum ya da tüketicilere yönelik suçlar şeklinde ana başlıklar şeklinde sınıflandırma olabilir.¹⁵⁷

Suç örgütlerinin temel suç alanlarından bir diğeri de göçmen ve insan kaçakçılığıdır. Doksanlı yıllardan sonra küresel istikrarsızlığın artması, göçleri tahrik etmiştir. İnsanların ümitleri, yasal boşlukların bu örgütlerce çok çabuk keşfedildiği ve istismar edildiği görülmektedir.

*Uluslararası suç örgütleri her geçen gün insan kaçakçılığı ile daha fazla ilgilenmektedir. Bu tip suçun değişik boyutları vardır; Bunlardan ilki işçi simsarlığı hususudur. İnsan kaçakçılığının dünya genelinde endişe verici diğer bir boyutu ise; organ kaçakçılığı şeklinde tezahür etmektedir.*¹⁵⁸

Karapara aklama konusu örgütlü suçluluğun olmazsa olmazıdır. Suçtan gelir elde etmekten ziyade bu gelirlerin kullanılması önemlidir. Bunlar bir çok alanda faaliyet gösteren örgütlerin nihai olarak başvuracakları yöntemlerdir. Karapara aklama da, suç örgütlerinin değişik illegal faaliyetlerden elde ettikleri yasa dışı kazançlarını saklamak için başvurdukları yöntemlerin başında yer almaktadır.

Uluslararası suç örgütlerinin faaliyet alanlarını genel olarak toparlarsak; Uyuşturucu madde üretimi ve kaçakçılığı, nükleer madde ve silah kaçakçılığı, fidye için adam kaçırma, sigara kaçakçılığı, kültürel eser kaçakçılığı, ender bulunan canlı ve bitki türleri kaçakçılığı, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı, doku ve organ kaçakçılığı, araç kaçakçılığı, bilişim suçları, yolsuzluk ve kara para aklama, sahtecilik, çeşitli yolsuzluklar, haraç alma gibi suçlar sayılabilir. Ancak bu örgütler, boşlukları istismar edip, yeni suç alanları bulmak konusunda son derece yaratıcıdır. *Organize suçlar, sadece bir suç alanı ile ilgilenmemekte, imkan ve güçleri ölçüsünde, kendilerine kazanç sağlama olanağı veren tüm suçluluk alanlarına girmektedirler. Bu bir gerçektir ki, suç grupları, insan ticareti ve göçmen kaçakçılığı gibi yeni suç alanlarında ise çoğunlukla, eski faaliyetleri sonucu elde ettikleri tecrübe ve yeteneklere dayanmaktadır. Örneğin, uyuşturucu kaçakçılığı gibi klasik suç faaliyetleri ile işe başlamış olan Avrupa'daki birçok suç örgütü, yeni bir*

¹⁵⁷ gös.yer.

¹⁵⁸ “Organize Suç Örgütü Nedir?Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları”, www.teror.gen.tr/turkce/organize/nedir/alanlari.html, erişim: 14.05.2006

*alan olan göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti konusunda daha önceden test edilmiş olan rotaları kullanmaktadır.*¹⁵⁹

Bilişim suçları gelişmekte olan bir suç koludur. Bilişim suç türlerinin öncelikle örneği bir bilgisayarın saldırıya hedefi olmasıdır. Bu durumda bilgisayarın gizliliği bütünlüğü ve sunmakta olduğu hizmetler tehdit altındadır. Bu yolla ya bilgisayarın içindeki bilgiler veya sağladığı hizmetler izinsiz olarak kullanılır ve hedef alınan, bilgisayar maddi zarar görür. İkinci olarak suç işleme için bir araç olarak kullanılabilir. Bu grupta yer alan suç türleri kolluk güçlerinin aslında gerçek hayatta her gün karşılaştığı klasik suç türlerinden farklı değildir. Üçüncü olarak bilgisayarlar, belleğinde yasadışı bilgi resim ve belgelerin depolanması yoluyla suça karışmaktadır. Telekomünikasyon hizmetleri hırsızlığı, bilgisayar sistemlerinin başka suç işlemek için kullanılması, bilgi korsanlığı, sahtecilik ve kalpazanlık, kötü, çirkin görüntü ve kayıtların yayılması, tehdit ve gasp, siber terörizm belli başlı bilişim suçları olarak ele alınmaktadır.¹⁶⁰

Özellikle son dönemlerde büyük gelişme ve genişleme gösteren suç örgütlerinin faaliyet alanları ile birlikte ekonomik güçleri de oldukça gelişmiştir. İnsanları suça iten nedenlerden birisi kısa zamanda büyük kar marjları yaratan bu suç ekonomisi olmaktadır. Suçla ilgili arka yüzde devam eden bu ekonomik değerler orta ölçekli ülkelerin bütçelerini ve hatta uluslararası sermayeleri aşmaya başlamıştır. Yasadışı suçlardan elde edilen gelirleri yasal alanlarda değerlendirmekten çekinmeyen suç örgütleri, aslında iyi müteşebbis ve yatırımcılardır. Suçtan elde edilen gelirlerin fabrikalara, büyük otellere, tatil köyleri, benzin istasyonları ve diğer bir çok yatırımlara dönüştüğünü görmek mümkündür. Hatta ABD’de İtalyan mafyası bu konuda daha başarılı sayılabilir. Çölün ortasında 20. yüzyılın yarısında İtalyan mafyası girişimcilik örneği sergileyerek, bugün bir kumar ve eğlence kenti olan Las Vegas’ı kurmuştur. Las Vegas tarihe mafya tarafından kurulan kent olarak geçmiştir.¹⁶¹

¹⁵⁹ **Ömer Ersoy**, “Terörizm ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>, erişim: 14.05.2006

¹⁶⁰ **Mehmet Özcan-İhsan Bal**, “Ulusal Güvenlik ve Bilişim Suçları: Bu suçların Niteliği ve Mücadelede Karşılaşılan zorluklar”, *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç-Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.589-591

¹⁶¹ Akar, a.g.e., ss.333-334

Ekonomik değerler, ülkelerin iç siyasetini ve uluslararası ilişkileri etkileyebilecek duruma gelmişlerdir. Bu bölümde ifade edilen rakamlar belirli bazı kriterlere göre değerlendirmelerden elde edilen verilerdir. Bu miktarların tespit edilemeyen kısımlarının olduğu, ifade edilenlerden daha da fazlası olabileceği unutulmamalıdır. Bu rakamların hepsi ihmal edilemez büyüklükte miktarlardır. Suç gelirleri dünyanın gelişmiş ülkeleri ile kıyaslandığında ilk sıralarda yer almaktadır ki bu da G-8 ler arasında örgütlü suçlara bir yer ayrılabilceği gibi bir ironi yaratmaktadır. Örneğin dünyada yıllık uyuşturucu ticaretinin hacmi 500-600 milyar dolarla ifade edilmektedir ki bu da yeryüzündeki birçok devletin hazinesinden daha büyük bir rakamdır.

Uluslararası suç örgütlerinin en önemli faaliyet kollarından birisi uyuşturucu kaçakçılığının küresel değeri, geneli örnekleyecek bir fikir verebilir; *Mafia'nın yazılı ve görsel medyaya bile yansıyan eylemleri ve uyuşturucu ile insan kaçakçılığı ön plana çıkarken, her yıl dünyada 600 milyar dolarlık uyuşturucu el değiştirmektedir.*¹⁶²

Öke suç sermayelerini uluslararası şirketlerinki ile mukayese ederek, büyüklüğünü ortaya koymaktadır. *1995 yılı rakamlarıyla dünyanın en büyük şirketlerinden bazılarının cirolarını Mafia'nın ciroları ile karşılaştırıldığında, sorunun boyutunu daha somut bir şekilde ortaya koyabiliriz. Şöyle ki uluslararası suç örgütlerinin ciroları 500 milyar dolar iken General Motors'un 124, Exxon'un 103, IBM'in 63, BP'nin 58 milyar dolardır.*¹⁶³

Organize suç örgütlerinin son on yılda büyük bir açılıma girdiği Rusya için çok büyük miktarlarda rakamlar ifade edilmektedir. Bu rakamları baş döndürücü olarak ifade etmek mümkündür. Uluslararası Suçlar aktivitesine göre bu örgütler Rusya'nın GSMH'sinin %25- %40'ını kontrol etmekte, yine Rus kaynakları -Bilimler Akademisi- ilk özelleştirmeler sırasında Rusya'nın servetinin % 55'inin suç örgütlerinin eline geçtiğine dair bilgiler mevcuttur.¹⁶⁴ Rus ve Çin örgütlü suç gruplarının yıllık gelirleri 200 milyar dolar civarında seyretmektedir.¹⁶⁵

¹⁶² Murat Çulcu, *Dünyamızı Saran Mafya, İstanbul: Kastaş*, 1992, s.145

¹⁶³ Öke, a.g.e.,s.105

¹⁶⁴ "Transnational Criminal Activity: A Global Context, http://www.csis-scrs.gc.ca/eng/miscdocs/200007_e.html" Öke, a.g.e.,s:105

¹⁶⁵ "Rus Organize Suç Grupları", www.terror.gen.tr/turkce/organize/rus.html, erişim: 14.05.2006,

Genel olarak örgütlü suçlarla ilgili değerlendirmelerden sonra, en önemli suç alanlarının etkilerine dair değerlendirilmelere geçilecektir. En önemli suç alanları olan; silah ve uyuşturucu kaçakçılığı, ve son yıllarda gelişen göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçları bu değerlendirmelerin ana başlıkları olacaktır. Silah kaçakçılığı ekonomik getirisi yanında siyasi etkilerinin büyüklüğü ile birincil plandadır. Ekonomik büyüklüğü ve yine bazı siyasi etkileri uyuşturucu madde kaçakçılığı önemli bir alandır. İnsan kaçakçılığı ise son yıllarda genişleyen bir suç alanına dönüşmüştür. Bu gelişmelerden dolayı bir takım siyasi etkilere sahiptir.

B. Silah Ticareti ve Kaçakçılığının Küresel Etkileri

Dünya üzerindeki küresel silah ticaretini değerlendirirken ana olarak uluslararası çaptaki büyük silah kaçakçılığı ve yasal düzenlemeler ile uluslararası boşluklardan kaynaklanan “stratejik silah kaçakçılığı” ön planda yorumlanacaktır. Bunun dışında orta ölçekte değerlendirilmesi gereken “toplular silah kaçakçılığı” ve “bireysel silah kaçakçılığı” küçümsememesi gereken boyutlardadır. Bu iki tipteki kaçakçılık olayları, birincisi gibi göze batmamasına rağmen, toplamının önemli bir yer tuttuğu unutulmamalıdır. Gelişen teknolojiler, son yıllarda bireysel silah üretimini beraberinde getirmiştir. Bu durum oldukça önemli bir gelişmedir. Bireysel silahlanma son yıllarda örgütler dışında üçüncü kişi ve gruplara yayılmaya başlamıştır.

Bireylerin hayatlarında temel ihtiyaçlardan birisi güvenlik ihtiyacıdır. Aynı şekilde devletler ve gruplar da benzer güvenlik ihtiyacına sahiptirler. Güvenlik ihtiyacının giderilme şekli ise modern dünyada silahlanarak yapılmaktadır. Gelişmiş devletlerden en geri kalmışına, çeşitli topluluk, grup, aşiret, kabile, örgüt ve çetelere kadar silahlanma temel ihtiyaç haline dönüşmektedir. Gelişmemiş ülkeler eğitimden, sağlıktan vazgeçip silah almaktadır. Erhan, Soğuk Savaş’ın bitiminden sonra iki

kutuplu dengenin bozulmasının, tehdit algılamalarını değiştirdiğini ve silahlanmanın kontrolden çıktığını ifade etmektedir. *Bloklararası dengenin ortadan kalkmasıyla, blok liderlerinin kendileriyle aynı kutup içinde yer alan yahut yakın etkileri altında bulunan devletler üzerindeki denetim mekanizmasının da yok olmasına neden olmuştur. Böylece Soğuk Savaş yıllarında bazı bölgelerle sınırlı tutulabilen silahlanma, Soğuk Savaş'ın bitmesiyle dünya çapında yayılmaya başlamıştır. Yeni dönemin etnik-dinsel nitelikli bölgesel çatışmaları ve siyasal parçalanmalardan doğan sınır ve toprak anlaşmazlıklarına bağlı anlaşmazlıklar, birbirlerinden tehdit algılayan ülkelerin karşılıklı olarak silahlanmaları sonucunu doğurmuştur. 1992-2001 döneminde dünyada silahlanmaya ayrılan miktar 7 trilyon 625 milyar dolardır.*¹⁶⁶

Soğuk Savaş sonrasında dağılmış SSCB'nin silah stokları silah kaçakçılığının en önemli kaynakları haline gelmiştir. Bu durum 2000'li yıllardan sonra devam etmiştir. 15 Mart 2005 tarihinde ABD'de Rus silahlarının kaçakçılığını yapan 18 kişinin tutuklanması, silah kaçakçılığının son dönemdeki örneklerden birisidir. Uluslararası çetenin muhtemelen Rusya, Ermenistan ve Gürcistan'dan silah kaçırdıkları ve Rus askeri çevreleriyle temasta bulundukları tahmin edilmektedir. Grubun ABD'de pazarlamaya çalıştığı silahlar arasında RPG bomba atarları, taşınabilir karadan havaya füze sistemleri, tanksavarlar, piyade tüfekleri bulunmaktadır.¹⁶⁷

Soğuk Savaş sonrasında silahlanmaya ayrılan bütçelerin devasa rakamları baş döndürücü bir hale gelmiştir. *20. yüzyılın son yılında dünya çapında silahlanmaya harcanan para 780 milyar dolardır. 21. yüzyılın ilk yılında harcanan para ise 839 milyar dolardır. Dünya Gayri Safi Hasılatı'nın % 2.6'sı silahlanmaya ayrılmaktadır. Silahlanma harcamalarında, Soğuk Savaş yıllarında olduğu gibi ABD, Çin, Rusya Federasyonu ve Fransa gibi ülkelerin önde gittiği görülmekle birlikte, küreselleşmenin yarattığı yeni ortam dolayısıyla Afrika, Güney Asya,*

¹⁶⁶ Erhan, a.g.m.,

¹⁶⁷ Anar Somuncuoğlu, "Rusya-Abd İlişkilerinde Silah Satışları Problemi", <http://www.turkatak.gen.tr/index.php?option=content&task=view&id=160&Itemid=37>UOĞLU / TUSAM, erişim: 24.05.2006

*Balkanlar, Kafkasya gibi bölgelerdeki ağır ekonomik ve siyasal sıkıntılar çeken ülkelerdeki hızlı silahlanma da dikkat çekicidir.*¹⁶⁸

*Dünyada 30 kadar ülkenin biyolojik ve kimyasal silahlara sahip olduğunu veya bunları elde etmek için çaba sarf ettiğini görmekteyiz.*¹⁶⁹

Stratejik silah kaçakçılığı, uluslararası anlaşma ve sözleşmeler ile BM anlaşmalarının yasakladığı veya sınırladığı silah ticaretinin çeşitli şekillerde delinmesi suretiyle yapılmaktadır. Silahsızlanmaya yönelik, BM'in hazırladığı ve diğer uluslararası sözleşmelerin bu konuda aldığı çeşitli ambargoların zarif manevralarla ihlal edilmesidir. Bu tip silah kaçakçılığı ile ilgili olarak bazı verileri incelediğimizde sistematik olarak silah ticaretinin, bazı ülkelere çeşitli taşeron örgütlere ve kişilere ihale edildiği görülmektedir. Dünya üzerindeki silah dolaşımı kontrollü ve bilinçli bir seyre sahip olduğu bu verilere bakıldığında anlaşılabılır. Kitle imha silahları çok gelişmiş olsa da, belirli tehdit bölgeleri de dahil olmak üzere kullanılması, zor, ağır ve tarihi sorumluluklar gerektiren kararlar gerektirdiğinden, pek mümkün olmadığı değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, ilginç bilgilerden birisi dünyada çatışma bölgelerinde ölenlerin % 90'ının küçük hafif silahlarından birisinin kullanılarak öldürülmesidir.¹⁷⁰

*Son on yılda yaklaşık olarak 4 milyon insanın KHS'lerin kullanıldığı çatışmalarda hayatını kaybettiği ve bu kayıplardan %90'ının sivil olduğu, bu kayıpların %80'ini ise kadın ve çocukların oluşturduğu bilinmektedir.*¹⁷¹ KHS'lerin kontrol altına alınması ve serbest dolaşımının yasaklanmasına yönelik tedbirler geliştirilmesi zorunluluğunu ortaya koymaktadır.

Dünya silah ticaretinin açıktan yapılmasının önünde en önemli engeller, dünya kamuoyunun bu konuda vereceği tepkiler ve çeşitli uluslararası örgütlerdir. Silah ticareti bugün dünyada gelişmiş ülkelerin ihmal edip geçiştiremeyeceği bir ticaret kalemine dönüşmüştür. Küçük ülkeler dahi temel gereksinimlerden feragat

¹⁶⁸ “Military Expenditure”, SIPRI Yearbook 2002: Armaments, Disarmament and International Security, Oxford, Oxford University Press, 2002”, **Erhan**, a.g.m.

¹⁶⁹ **Erhan**, a.g.m.,

¹⁷⁰ “Küçük Hafif Silahlar”,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_19_Kucuk_Hafif_Silahlar/Kucuk_Hafif_Silahlar.htm, erişim:31.07.2008

¹⁷¹ gös.yer.

ederek, ağırlıklı olarak güvenlik harcamaları, silah teminine kaynaklarını ayırmaktadırlar.

Dünyada değişik kaynaklara göre 500-639 milyon adet KHS bulunduğu ve bunların çatışma bölgeleri arasında el değiştirdiği bilinmektedir. Dünyada çatışma bölgeleri ana olarak Orta ve Güney Asya, Afrika Orta Amerika, Ortadoğu bölgelerinde bulunmaktadır. Çatışma bölgelerinin çok büyük çoğunluğu da geri kalmış ve demokratik rejimlere sahip olmayan ülkelerdedir. Dünyada silah ticaretinin hacminin yıllık olarak üç milyar dolayında olduğu tahmin edilmektedir.

Türk silahlı Kuvvetleri (TSK) Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi sitesine göre yaklaşık olarak 500 milyon KHS'nin yasadışı yollarla ticareti yapılmaktadır. Yıllık ticaret hacmi 3 milyar ABD doları olarak tahmin edilen ve 95 ülkede 600'e yakın fabrikada üretilen Küçük ve Hafif Silahlar, halen dünyanın çeşitli bölgelerinde devam eden çatışmalarda kullanılmakta ve milyonlarca silahın bir çoğu, bir çatışmadan diğerine el değiştirmektedir. Küçük ve Hafif Silahlar, kullanıldıkları bölgelerde aşırı ve dengesiz yığılmalara, devam eden çatışmaların süresinin uzamasına ve tehlikeli boyutlara ulaşmasına sebep olmaktadır.¹⁷²

Silah ticareti ve bunun insanlık üzerindeki vahim sonuçları ile ilgili olarak Uluslararası Af Örgütü tarafından yapılan açıklamalar ve rakamlar daha ürkütücü boyuttadır: *“Şu an dünyada 639 milyon adet küçük ve hafif silah vardır. Dünyada her yıl sekiz milyon silah ve 16 milyar mermi en az 98 ülkede binin üzerindeki fabrikalarda üretilmektedir. Bu da dünya üzerinde her insana iki adet mermi düştüğü anlamına gelmektedir. Üretilen Silahların % 60 ile 70 nin sivillerin elinde bulunduğu da diğer bir önemli rakamsal veridir. Hafif silahlar o kadar yaygın ki, dünyada her 10 kişiye -kadın, erkek, çocuk- ortalama bir silah düşmektedir. Bu sayı bölgelere göre değişmektedir: Pakistan'da 5.8 kişiye bir silah, Bangladeş'te 180 kişiye bir silah düşmektedir. Her yıl konvansiyonel silahlar nedeniyle yaklaşık 500.000 kişi ölmekte, bu ise dakikada bir kişinin öldüğü anlamına gelmektedir. Birinci Dünya*

¹⁷² “Küçük Hafif Silahlar”,
http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_19_Kucuk_Hafif_Silahlar/Kucuk_Hafif_Silahlar.htm, erişim: 31.07.2008

Savaşında toplam can kaybının % 14'ü sivillerden oluşmaktadır. 2. Dünya Savaşı'nda bu rakam yüzde altmış yediye yükselmiştir."¹⁷³

Günümüzde meydana gelen çatışmalar, düzenli savaşlardan ziyade asitmetrik özelliklere sahip olduğundan bu oran daha da artmıştır. Değişik kaynaklarda belirtilen rakamların hangisinin tam olarak doğru ve kesin olduğunu bilmek mümkün değildir. Ancak birbirine yakın olan bu rakamlar yorumlanmaya değer bir "güven aralığı" oluşturmaktadır.

Uluslararası silah ticareti ülkeler arasında en önemli ihracat kalemini oluşturmaktadır. Silah ticaretinden en büyük payı üretimde söz sahibi olan dünyanın en gelişmiş ülkeleri almaktadırlar. Silah üretimi ve ticareti; terör ve suç örgütleri, çeteler, gruplar ve bireylere kadar ulaşan geniş bir sarmala dönüşmektedir. BM tarafından alınan silah ambargoları kararlarını delmek için, silah üretim ve ticaretinin patronları olan bu ülkelere, örgütlü suçluluğun paravan olarak kullanıldığı söylemek mümkündür.

Hali hazırda, silah ticareti, uluslararası ticaretin büyük bir kısmını oluşturuyor. Yaklaşık 5 trilyon dolarlık dünya ticaret hacminin en az % 20'si yani 1 trilyon dolardan fazla miktar silah ticaretinde kullanılmaktadır. Bunun anlamı dünya ülkelerinin gayri safi milli hasıllarının % 6'sından fazlasını silah ve askeri sektöre ayırmış olmalarıdır. Uluslararası Stockholm Barış Araştırmaları Enstitüsünün raporuna göre; 2004 yılındaki dünya askeri harcamalarının % 47'si Amerika'ya aittir.¹⁷⁴ Bu oldukça karlı ticaret kaleminden, gelişmiş ülkelerin özellikle BM güvenlik konseyi ülkelerinin vazgeçmeye pek niyetlerinin olmadığını anlamak ise zor değildir.

Küçük hafif silahların kontrol dışı ticareti ve çatışma bölgelerinde bulunan insanlar üzerinde, yarattıkları etkilerinin bazı rakamsal mukayeseleri ile Uluslararası Af Örgütü'nün raporlarında şu şekilde yer almaktadır: *"Afrika, Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika'daki ülkelerin silahlara bir yıl içinde harcadığı para yaklaşık 22 milyar ABD dolarıdır. El Salvador'un, şiddetin sonuçlarıyla ilgili sağlık hizmetlerine harcadığı para GSMH'nin yüzde dördünden fazla bir miktardır. En fazla savunma*

¹⁷³ "Her yıl Sekiz Milyon Silah Üretiliyor", <http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim: 14.05.2006

¹⁷⁴ "Uluslararası Silahsızlanma Süreci", <http://turkish.trib.ir/makale/180.html>, erişim: 24.05.2006

borcu bulunan ülkelerin %42'si, kalkınma sıralamasında en altta olanlardır. Örneğin Eritre GSMH'nin yaklaşık yüzde yirmisini orduya harcamaktadır. Pakistan'ın toplam savunma harcaması yıllık GSMH'nin üçte birini bulmaktadır. Afrika kıtasında savaşlar nedeniyle oluşan ekonomik kayıp yılda yaklaşık 15 milyar dolardır .”¹⁷⁵

Soğuk savaş döneminde dünyada silah kaçakçılığı ve silah ticareti batı bloğu ve doğu bloğu arasında çatışma ve mücadele konusu olan yerlere doğruydı. Sovyetler Birliği'nin Afganistan'ı işgal etmek istediği ama ABD'nin buna karşı olduğu dönemde silah trafiğinin bu ülkeye doğru olduğu açıktır. ABD'nin Vietnam savaşına girdiği dönemde, Rus destekli silah akışı bu bölgeye doğrudur. Silah ticareti iki kutbun mücadelelerinin sürdüğü alanlarda birbirlerine karşı kullanıldığı yerlerde kendini göstermektedir.

1991 sonrasında SSCB ve Doğu Bloku'nun yıkılmasına bağlı olarak dünyada iki kutuplu siyasi yapının bozulması ile birlikte gelişmemiş küçük devletler ve büyüyen suç örgütleri yeni silahlara ihtiyaç duymaya başlamışlardır. Silah ticareti ve kaçakçılığının müşteri kitlesi Soğuk Savaş dönemine göre oldukça değişmiştir. Farklı ve değişik tiplerde oldukça gelişmiş silahlar, küçük devletler, teröristler, suç örgütleri, üçüncü kişi ve grupların eline geçmeye başlamıştır. Hatta bu üçüncü kişi ve grupların kitle imha silahları elde etmeye başladıkları bir gerçektir. Son on yılda ortaya çıkan yeni dünya düzeninde silah ticaretinin hedefi, dünyanın değişik bölgelerinde ortaya çıkan çeşitli çatışma bölgeleri, silah ihtiyacının odaklandığı yerlerdir. Aynı zamanda gelişmemiş ülkeler arasında tek kutuplu dünya düzeninin getirdiği istikrarsızlıklardan kaynaklanan, çatışmalar çıkmaya başlamıştır. Bu çatışmalardan bir kısmı da iç çatışmalardan oluşmaktadır. Bu çatışma bölgeleri yasadışı silah ticaretinin en önemli hedefleri oldular. Bu ticaretin yapılması için de yasal yollar ve aktörlerden ziyade, görünmeyen gizli oyuncular devreye sokulmuştur. Çatışma bölgelerinin silah ihtiyaçları, yasal kontrol mekanizmaları ve uluslararası ambargolar delinerek yapılmıştır. Sürekli bir değişim halindeki yaşlı dünyada, hassas bölgelerde kırımlar meydana gelmiş ve yeni çatışma bölgeleri oluşmuştur. Gürcistan'ın Osetya'ya saldırması ve Rusya'nın Gürcistan'a sert bir karşılık

¹⁷⁵ “Her yıl Sekiz Milyon Silah Üretiliyor”, <http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim:14.05.2006

vermesiyle meydana gelen çatışma bölgesi bunun son örneği oldu. Bu bölgede görünüşte Rusya ve Gürcistan arasında bir savaş yaşanmış olsa bile, bu çatışmanın aslında ABD-AB ile Rusya arasında yaşandığını kolaylıkla anlaşılır.

Stockholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü'nün verilerinde 1990–2001 yılları arasında dünya çapında 57 ayrı silahlı çatışma yaşandığı, bunlardan yalnızca sekizi için BM silah ambargosu kararı verildiği yer almaktadır.¹⁷⁶

Bu çatışma bölgeleri küresel olarak son derece büyük rakamları ifade etmektedir. Silah ticaretinin yönü asimetrik çatışmalara göre bu bölgeler doğrudur. Silah ticareti ve kaçakçılığı çatışma ortamlarında beslenerek, dev bir endüstriye dönüşmektedir. Bu çatışma bölgelerinin çoğu Afrika, Orta Amerika, Ortadoğu Balkanlar ve Güney Asya kıyı kuşağındaki gelişmemiş ülkeler olması manidardır.

Uluslararası Af örgütü ve Transarms örgütü tarafından yayınlanan raporda önemli silah ticareti ve silah ticareti zinciri hakkında bazı bilgileri vermektedir:” *Anında Ölüm - silah nakliyatı, simsarlık ve insan haklarına yönelik tehdit başlıklı rapor, ABD, Balkanlar, Birleşik Arap Emirlikleri, Britanya, Çin, Hollanda, İsrail, İsviçre, İtalya ve Ukrayna’dan silah simsarları ve nakliyecilerinin faaliyetlerini ortaya koymaktadır. Gelişmekte olan ülkeler, dünya savunma ithalatının doksanlı yıllarda yarıdan biraz fazla oranda olan savunma ithalatının üçte ikisini gerçekleştirmektedir.*”¹⁷⁷

Dünyanın en güçlü ülkeleri olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi’nin 5 daimi üyesi (Fransa, Rusya, Çin, İngiltere ve Amerika) aynı zamanda dünyanın en büyük silah tedarikçileridir. Bu ülkeler dünyanın konvansiyonel silah ihracatının yüzde 88’ini ellerinde tutmaktadırlar. Son dört yılda ABD, Britanya ve Fransa; Afrika, Asya, Orta Doğu ve Latin Amerika’ya yaptıkları yardımlardan çok daha fazla geliri bu ülkelere yaptıkları silah satışından elde etmişlerdir.¹⁷⁸

¹⁷⁶ **Brian Wood**, “Strengthening compliance with UN arms embargoes –key challenges for monitoring and verification”, <http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim: 10.05.2006

¹⁷⁷ “Silah simsarları ve taşıyıcıları ağı büyüyor”, http://www.amnesty.org.tr/yeni/index.php?option=com_content&view=article&id=514, erişim: 07.09.2008

¹⁷⁸ “Her yıl Sekiz Milyon Silah Üretiliyor”, <http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim: 14.05.2006

BM tarafından alınan ambargo kararlarının etkinliği ve bu kararlara ne kadar uyulduğu tartışmalı bir konudur. BM görevlilerince denetlenmeye çalışılan ambargoların, gelişmiş devletlerin desteğinden yoksun olması nedeniyle, faydası olmamaktadır. Sürekli çatışmaların sürdüğü bu istikrarsız ortamlar; uygarlaşmaya rağmen devam etmektedir. Bu ortamların uluslararası ilişkiler açısından yeniden nitelendirilmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir. Küresel Silah kaçakçılığının en önemli boyutunu bu ambargoların delinmesi suretiyle yapılan kaçakçılık oluşturmaktadır.

BM Uzmanlar Heyeti'nin Afrika'daki ambargolu bölgelere ait raporlarında; Ambargo bölgelerindeki silahların incelemesi sonucunda kaynak ülkeler tespit edilmektedir. Kaynak ülkelerden bazılarının Belçika, Bulgaristan, Çin, Almanya, Mısır, Romanya, Rusya, Sırbistan, Ukrayna oldukları tespit edilmiştir. Bu liste silah kaçakçılığı şebekelerinin küresel düzeydeki kapsamına bir örnek olabileceği değerlendirilmektedir.¹⁷⁹

BM inceleme raporlarında silah kaçakçılığının devasa ve ürkütücü boyutları görülmektedir. Birçok olayla ilgili belgelerin analizi yapıldığında, tipik bir tedarikte milyonlarca mühimmat, on binlerce piyade tüfeği¹⁸⁰ makineli tüfek ve tabanca ile binlerce el bombası ve roket mermisi içerdiği görülmektedir. Büyük miktarlardaki tonlarca silah, dünyada çatışma bölgeleri arasında gelişmiş devletlerin yönlendirmesiyle el değiştirmektedir.

Örneğin Bosna Hersek'in savaş döneminden kalma stoklarından yüz binlerce silah ve milyonlarca mermi ABD Savunma Bakanlığı'nın yardımlarıyla gizlice ülke dışına Irak'a gönderildiği, özel simsarlar ve nakliyeciler zinciri kullanılarak silah aktarımların yapıldığı BM raporlarında yer almaktadır.¹⁸¹ Sırbistan

¹⁷⁹ "Uluslararası Af Örgütü Basın Açıklaması",

<http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim: 14.05.2006

¹⁸⁰ Bazı kaynaklar "attack rissault" terimini "saldırı tüfeği" diye tercüme etmişlerdir. Ancak **piyade tüfeği** şeklinde tercüme edilerek, kullanılması Türkçe'ye daha uygundur.

¹⁸¹ "Silah simsarları ve taşıyıcıları ağı büyüyor",

http://www.amnesty.org.tr/yeni/index.php?option=com_content&view=article&id=514, erişim: 07.09.2008

tarafından ambargo uygulaması devam eden Liberya'ya fazla miktarda silah satılmıştır.¹⁸²

Kitle İmha Silahlarına yönelik tehdit algılamaları son dönemlerde değişiklik göstermiştir. ABD ve batı dünyası açısından KİS'lerinin diğer üçüncü devletler dışında terörist gruplar ve üçüncül şahısların eline geçmesidir. 1995 yılında Tokyo'da, Aum Shinrikyo Tarikatı, kimyasal sarin gazı ile birlikte, biyolojik silah parçacıkları şarbon, botulizm ve Q humması etkenleri kullanmış, 5500 kişi yaralanmış, 12 kişi de ölmüştü.¹⁸³

Ancak KİS'ler ile mücadele etmek açısından samimi yaklaşımlar gösterilmesi gereklidir. En önemli sorun, diğer bütün alanlarda olduğu gibi, tanımlar, tehdit algılamaları konusunda ortak yaklaşımlar olmayışıdır. Ortak yaklaşımların yakın zamanda geliştirilmesi zor bir ihtimal gibi görünmektedir.¹⁸⁴

Dünyanın; Soğuk Savaş sonrasında eskiden iyi-kötü var olan dengesi bozulmuştur. Bu istikrarsız ortamdan dolayı, küçük ve hafif silahların yasal ve yasadışı ticaretinin artacaktır.

Gelişmiş savunma sanayiine sahip ülkelerin yasadışı silah ticaretini de kontrol etmeye çalıştıkları bir gerçektir. Silah ticareti yapan kişi veya suç örgütlerinin bu devletler tarafından kontrol ve himaye edilmeye çalışacakları değerlendirilmektedir. Dünyanın gelişmemiş bölgelerinde çeşitli nedenlerle oluşan/oluşturulan çatışmaların yakın bir gelecekte de süreceği beklenmektedir. Gelişmemiş ülkeler silah tüccarlarının en iyi müşterileri olacaklardır. Uluslararası platformlarda bu çatışmalar ve güvensiz bölgeler uluslararası güvenliği büyüyen bir şekilde tehdit edeceklerdir. Devletler ve diğer legal unsurlar dışında; üçüncü gruplar oluşacak ve uluslararası siyaset üzerinde etkileri artacaktır.

Silah ticareti ve diğer suç alanlarının birbirleriyle çakıştığı gerçektir. Çünkü suç örgütleri amaçlarını gerçekleştirmek için mutlaka silaha ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nedenle silah ticareti dünyada diğer suç alanları ile çakışan örtüşen ve kesişen tek

¹⁸² “BM Uzmanlar Heyeti Liberya Raporu”, S/2002/1115, Ekim 2002”, “BM silah ambargoları: son on yıla bir bakış”, http://www.pusula.tv/modul_yasam/stk_detayli.asp?Gundem=1232, erişim: 03.05.2006

¹⁸³ Öke, a.g.e., s.56

¹⁸⁴ Deniz Tansı, “ABD’den Çelişkili Yaklaşım”, *Cumhuriyet Strateji*, c:3, sayı:109, 2006, ss.18-19

suç alanıdır. Suç örgütleri geliştikçe silah ihtiyaçları da artacak ve gelişecek, bu da yasal olmayan silah ticareti hacmini arttıracaktır.

Bireysel ölçekte ise güvenlik güduları ile insanlar, yasal yollardan elde edemeyecekleri silahlardan bir tane bile olsa alıp evinin bir köşesinde muhafaza etmektedirler. Dünyada yılda yaklaşık 200.000 kişi, barış zamanlarında bireysel silahlar aracılığıyla yaşamını kaybetmektedir.¹⁸⁵

Bölgesel olarak ise 20. yüzyılın ikinci yarısından beri Ortadoğu'da devam eden kriz ve çatışma bölgesinin devam edeceği değerlendirilmektedir. ABD'nin Irak'ı işgal etmesiyle birlikte Irak'ta oluşan istikrarsızlık ve çatışma ortamının uzun yıllar devam edeceği, buna bağlı olarak Türkiye'de küçük ve hafif silah ticareti artabilecektir. Dağılmış olan eski SSCB devletlerinin elindeki eski silahların kullanıcı devletlere yasal veya yasal olmayan şekilde satışına azalmalar olmakla birlikte devam edilecektir.

KHS'ların dünya üzerindeki ticaret hacmi, büyük devletlerin bu ticaret hacmini kontrol etme gayretleri ve küresel ve bölgemizdeki istikrarsız ve işgale maruz kalmış sahaların bulunması nedenleriyle, silahlanma insanlığın temel güvenlik sorunlarından birisi olmaya devam edecektir.

Silah ve uyuşturucu kaçakçılığı birbirini tamamlayan iki suç alanıdır. Uyuşturucu kaçakçıları ve suç örgütlerinin silahlara ihtiyacı olduğu gibi, son yıllarda silah almak isteyen çeşitli örgütlerin büyük gelir getiren uyuşturucu madde ticaretine yöneldikleri görülmektedir. Uyuşturucu madde kaçakçılığı, seyrettiği güzergahlar üzerinde başkaca suç alanlarına dağılan suç örgütlerinin doğmasına neden olmaktadır.

C. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığının Küresel Etkileri

Uyuşturucu ticareti; uluslararası suç alanlarında silah ticaretinden sonra ekonomik değer olarak en fazla ikinci değere sahip olan alandır. Toplumları bireysel

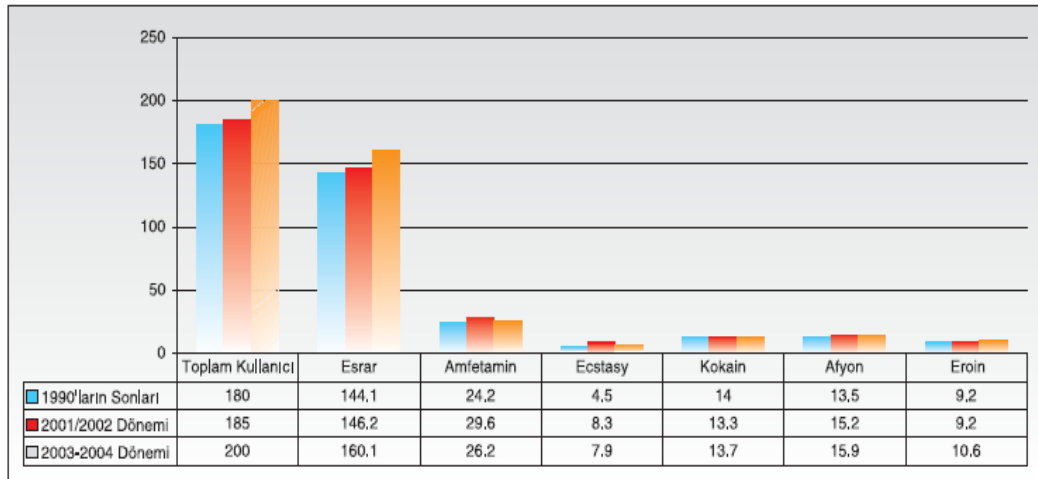
¹⁸⁵ Halil İbrahim Bahar, "Bireysel Silahlanma", <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=802&type=6>, erişim: 03.02.2009

çapta en fazla etkileme kapasitesine sahip suç alanı olarak değerlendirilebilir. Ahlaki değerlere zarar verme, toplumları zayıflatma ve çökertme tehlikelerine sahip olan bir suç türüdür.

Uyuşturucu madde kullanan insan sayıları ekonomik, sosyal ve siyasal etkilerinin değerlendirilmesi açısından önem kazanmaktadır. Küresel uyuşturucu madde kullanımı ile ilgili rakamlar incelendiğinde oldukça yüksek rakamlar ile karşılaşılmaktadır. Bu konuda hazırlanmış BM raporları önemli veriler sunmaktadır.

Dünyadaki uyuşturucu kullanıcılarının toplam sayısının 185 milyon olduğu tahmin edilmektedir. Bu sayı da küresel nüfusun % 3'üne ya da 15 ile 64 yaşları arasındaki nüfusun % 4,7'sine tekabül etmektedir. Kenevirin en yaygın kullanılan madde olduğunu (yaklaşık 150 milyon kişinin kenevir, 30 milyon kişinin amfetamin türevleri, 8 milyon kişinin ecstasy, 13 milyondan fazla kişinin kokain, 9 milyon kişilik eroin kullanıcısı da dahil olmak üzere 15 milyon kişinin de afyon türevleri) kullandıkları değerlendirilmektedir.¹⁸⁶ (ÇİZELGE-1)

2005 yılı raporuna göre verilen bu sayı ve oranlar, geçen beş yıl içinde daha da arttığı değerlendirilmektedir.

ÇİZELGE-1:Uyuşturucu Kullanım Miktarları¹⁸⁷

¹⁸⁶ “UNODC 2005 Yılı Dünya Uyuşturucu raporu”, Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2006, s.117

¹⁸⁷ gös.yer.

Küresel uyuşturucu ticaretinin hacmi son derece büyüktür. Dünya ticaret hacmi içinde; uyuşturucu madde ticaretinin hacmi önemli bir toplama sahiptir. Değişik kaynaklara göre dünya üzerindeki uyuşturucu ticaretinin hacminin 400-650 milyar dolar arasında değerlendirilmekte ve bu miktarın devamlı arttığı tahmin edilmektedir.

Ersoy, Birleşmiş Milletler Uyuşturucu Kontrol Kurulu'na (International Narcotics Control Board - INCB) göre uyuşturucu yıllık gelirini 400 milyar dolar ifade etmiştir. Bu değer tüm uluslararası ticaretin %8'ine ya da tekstil sektörünün bir yıllık sermayesine tekabül etmektedir.¹⁸⁸ Bal ise 1990'lı yılların başındaki uyuşturucu gelirlerini daha fazla olarak ifade etmiştir. *Çok failli suçların sadece bir kolu olan uyuşturucu ticaretinin 1990'ların başındaki yıllık cirosu 500 milyar dolar olarak tahmin edilmektedir.*¹⁸⁹

Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM), Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele (KOM) Daire Başkanlığı'nın 2005 yılı raporu, uyuşturucudan elde edilen gelirleri kesine yakın bir rakamla vermektedir. *Birleşmiş Milletler tarafından; piyasa satış fiyatları, toplam yakalama ve kayıplar gözönünde tutularak yapılan tahminlere göre; dünyada uyuşturucu trafiğinden elde edilen ciro üretim seviyesinde 13 milyar dolar, toptan satış seviyesinde 94 milyar dolar ve perakende satış piyasasında 322 milyar dolar olmak üzere 429 milyar dolarlık bir seviyeye ulaşmıştır. 123 milyar dolar esrar, 71 milyar dolar kokain, 65 milyar dolar afyon ve türevleri, 44 milyar dolar amfetamin tipi uyuşturucular ve 29 milyar dolar reçine esrar ticaretinden oluşan bu miktarın büyüklüğü, dünyadaki 184 ülkeden 163'ünün milli gelirinden yüksektir.*¹⁹⁰

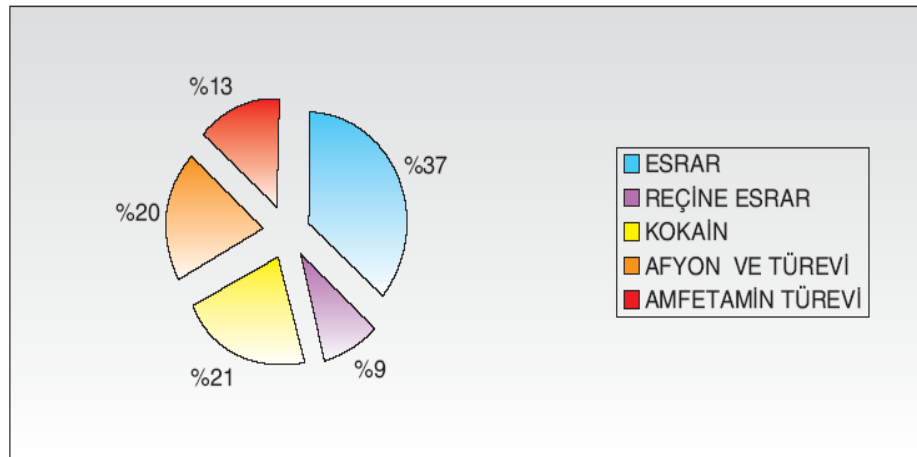
Uyuşturucudan elde edilen gelirlerle ilgili rakamlar bazı veriler ışığında yorumlamalara dayanmaktadır. Tam ve kesin olarak bu verileri tespit etmek imkansızdır. Değişik kaynaklardan elde edilen bu veriler doğrultusunda bir güven aralığı oluşturmak daha uygun olmaktadır. Ancak bunun yanında bu rakamları tespit edilemeyen gerçek değerlerin alt eşiği olarak kabul etmek de mümkündür.

¹⁸⁸ “Richard Clutterbuck, Terrorism Drugs & Crime in Europe After 1992, Routledge. London, 1990 s.8”, Ömer Ersoy, “Terörizm ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma Ve İşbirliğinin İncelenmesi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>, erişim: 14.05.2006

¹⁸⁹ İhsan Bal, “Türkiye’ de Organize Suçlar ve Terörizmin Seyri Üzerine Bir Değerlendirme”, <http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=23>, erişim: 03.05.2006

¹⁹⁰ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, s.119

Ayrıca, 2005 yılında gerçekleştirilen NATO toplantısında UNODC Başkanı tarafından yapılan sunumda, 2005 yılında Afganistan kaynaklı afyon ve türevi uyuşturucu maddelerin ticaretinden dolayı 40 milyar dolardan daha büyük bir para elde edildiği belirtilirken, afyon ve türevlerinin satışından dolayı Merkezi Asya ülkelerinde 2,2 milyar dolar, İran'da 2,8 milyar dolar, Pakistan'da 0,6 milyar dolar ve ülkemizde 5 milyar dolar, perakende satışından dolayı Batı ve Merkezi Avrupa'da 25-30 milyar dolar, Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinde 10 milyar dolar ve aynı zamanda bu maddelerin yeniden ihracından dolayı Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu ülkelerinde 1 milyar dolar civarında para sirkülasyonu olduğu değerlendirilmiştir.¹⁹¹ (ÇİZELGE-2)

ÇİZELGE-2: Uyuşturucudan elde edilen gelirlerin maddelere oranı¹⁹²

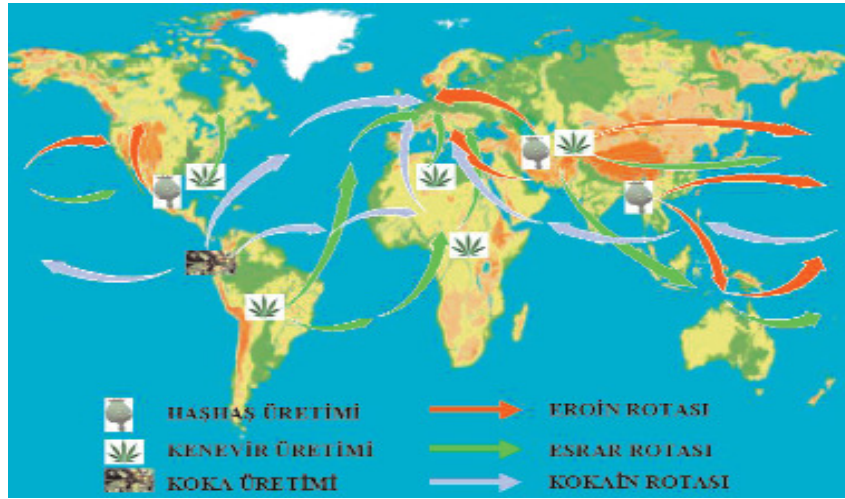
Uyuşturucu maddelerin türlerine göre yapacağımız analizde karşımıza uyuşturucu ticaretinin seyrinin küresel ve bölgesel görünümü daha netleşmektedir. Afyon ve türevlerinin genellikle üretim bölgesinin, Altın Hilal olarak tanımlanan Afganistan-Pakistan- Bangladeş ile Altın üçgen olarak bilinen Tayland - Laos - Burma ülkeleridir.

Afyon türevi uyuşturucular en büyük pazar olan ABD ve Avrupa ülkelerine doğru akan bir güzergah izlemektedir. Koka ve türevleri ise Orta ve Güney Amerika ülkelerinde üretilerek ABD ve Kanada ile Avrupa'ya doğru bir güzergahta

¹⁹¹ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, s.120

¹⁹² gös.yer.

sevkedilmektedir. Sentetik uyuşturucular ana olarak Avrupa’da üretilmekte, doğuya doğru bir güzergah izlediği görülmektedir. Kenevir ve türevleri dünya üzerinde genellikle üretilmekle birlikte Afrika ve Güney Asya ülkelerinde üretilerek Avrupa’ya doğru bir güzergah izlediği görülmektedir. (ÇİZELGE-3)

ÇİZELGE-3:Uyuşturucu Madde Rotaları¹⁹³

Afyon ve türevlerinin en büyük üretim merkezi olan Afganistan’dan uyuşturucu temin eden kaçakçılık örgütleri, rota üzerindeki ülkelerde meydana gelen siyasi, ekonomik değişikliklere ve mücadeleye bağlı olarak her üç rotayı da kullanmaktadır. Rotaların çıkış noktası olan ve kaynak ülke konumunda bulunan Afganistan’da haşhaş ekimi özellikle Afganistan-Pakistan sınır bölgelerinde, elverişli toprakları, doğal drenaj sistemi, gün içinde uzun süre güneş ışığı alan eğimli yamaçları ve yeterli yağış miktarıyla uygun bir ekim alanıdır. Bölge insanının tarım dışında herhangi bir gelir kaynağının olmaması, haşhaş ekimini bir geçim kaynağı haline getirmiştir.

Dünya genelindeki afyon üretimi 2006 yılında, 2005 yılına oranla %43 artarak 6610 tona ulaşmıştır. Son yıllarda eroin pazarının üçe bölündüğü görülmektedir. Afganistan’da üretilen eroinin, komşu ülkelere ve Avrupa’ya; Güney Doğu Asya’da üretilen eroinin Çin ve Okyanusya bölgesine; Latin Amerika’da üretilen eroinin ise Kuzey Amerika kıtasına pazarlandığı tespit edilmiştir. Bununla

¹⁹³ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2003 Raporu, Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2004, s:75

birlikte az miktardaki Afgan eroini ise Kuzey Amerika'ya, Afrika ve Avrupa üzerinden gönderilmektedir.¹⁹⁴

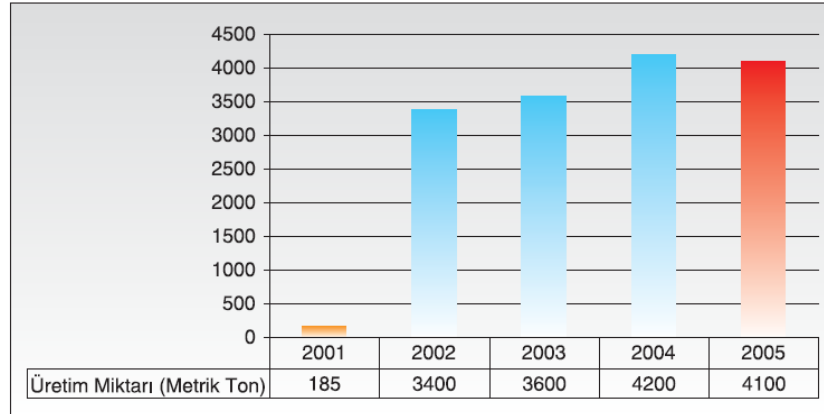
Dünya genelinde 15,6 milyon insan, afyon türevleri uyuşturucu madde tüketirken, bu rakamın 11,1 milyonu eroin tüketicisi olarak tespit edilmiştir. Orta ve Batı Avrupa'da eroin tüketimi yatay bir seyir izlemektedir. Bu bölgedeki tüketici sayısı yaklaşık 1,4 milyondur. Doğu Avrupa'da bu rakam daha fazladır. Avrupa genelindeki toplam tüketici sayısı 3,3 milyon kişidir. Dünyada en fazla eroin tüketimi 5,4 milyon kişi ile Asya kıtasında gerçekleşmektedir.¹⁹⁵

Yıllara göre Afganistan'da üretilen afyon maddesi miktarı ABD'nin Afganistan'ı işgal ettiği 2001 yılından beri devamlı olarak artmıştır. (ÇİZELGE-4) *Afganistan, 1999 yılında 4581 tonluk ham afyon üretimi ile dünya üretiminin %79'unu karşılamış ise de, Taliban yönetimi uluslararası baskıların artması ve Afganistan'a yapılan uluslararası yardımların kesilmesi neticesinde, 28 Temmuz 2000 tarihinde haşhaş ekimini yasaklayan bir emir yayınlamıştır. 2001 sezonunda Afganistan'da gerçekleşen haşhaş ekimi 7606 hektar olarak tahmin edilmektedir. Bu durum 2000 yılının 82172 hektarlık üretimiyle kıyaslandığında %91'lik bir azalma olduğunu göstermektedir. Haşhaş üretimi ile ilgili olarak BM uyuşturucu İle Mücadele Dairesinin raporuna atfen, 2000 yılında Taliban yönetimindeki Afganistan' da 23 ilde 82 bin hektarlık alanda üretim yapıldığı, 2004 yılında ise bu rakamın rekor bir seviyeye ulaştığı, 32 ilde 131 bin hektarı genişlediğine dikkat çekilmektedir. 2005 yılında uluslararası baskılar neticesinde 25 ilde 104 bin hektarlık bir alana düşürülmüştür. ABD'nin işgal altında tuttuğu Afganistan'da, uyuşturucudan gelir elde eden gruplara yönelik ödün vererek, uyuşturucu ile mücadele konusunda istek ve bir planı olmadığı açıktır.*¹⁹⁶

¹⁹⁴ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2008, s.1

¹⁹⁵ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.3

¹⁹⁶ **Gürol Kırac**, "Afganistan'da tepki yükseliyor", *Cumhuriyet Strateji*, c:2, sayı:102, 2006, s.14

ÇİZELGE-4: Afganistan Yıllık Afyon üretim miktarı¹⁹⁷

Dünya piyasasına sunulan kokain maddesinin büyük bir kısmı, Güney Amerika ülkelerinden Kolombiya, Bolivya ve Peru'da yetiştirilen koka bitkisinden elde edilmektedir. Venezüella, Panama, Brezilya, Arjantin ve Ekvator'da da az miktarda koka üretimi yapılmaktadır. Kolombiya'daki karteller dünya kokain piyasasının büyük bir bölümünü ellerinde tutmaktadırlar. Güney Amerika'da bulunan kokain imalathanelerinden tüketim merkezlerine doğru gerçekleştirilen kokain maddesi kaçakçılığı da eroin maddesi kaçakçılığı ile benzerlik sergilemektedir.

Kokain kaçakçılığındaki artış 80'li yıllarda yüksek miktarda olmakla beraber, 90'lı yıllarda daha az düzeyde bir artış gerçekleşmiştir. Dünyadaki kokain üretiminin son 5 yıllık seyrine bakıldığında, Kolombiya'da bir düşüş gözlenirken, Bolivya ve Peru'da ise bir artış olduğu görülmektedir.¹⁹⁸ (ÇİZELGE-5)

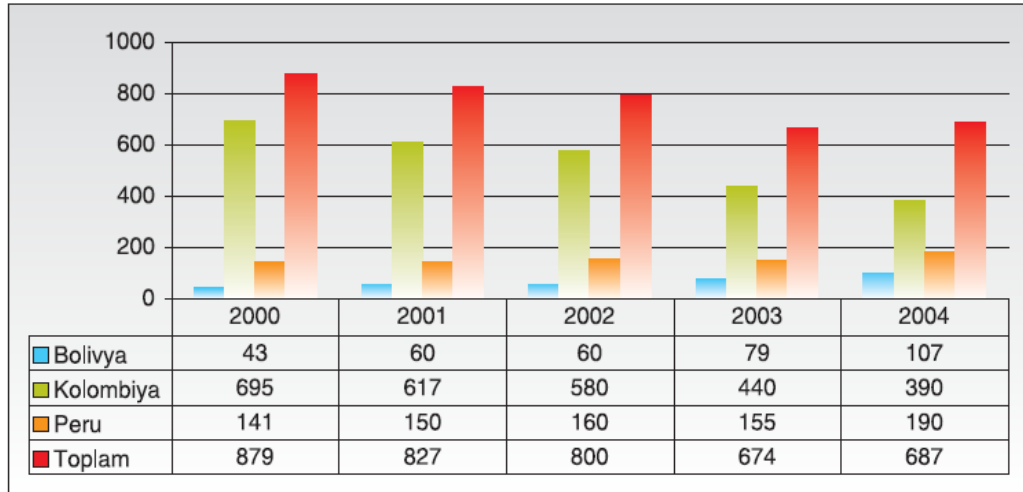
Dünya kokain pazarı, arz ve talep açısından yatay bir seyir izlemektedir. 2005 yılında kokain dünyada en çok Kolombiya'da yakalanmıştır. Kokain Avrupa'ya Karaippler'den ve artan bir şekilde de Afrika'dan gelmektedir. 2005 yılında Avrupa'da en çok kokain yakalaması, sırasıyla İspanya, Portekiz ve Hollanda tarafından gerçekleştirilmiştir. Potansiyel kokain üretimi 2005 yılında 980 ton iken 2006 yılında bu rakam yatay bir seyirle 984 ton seviyesinde gerçekleşmiştir. Veriler, Avrupa'ya doğru hızla büyüyen bir kokain akışına ve buna bağlı olarak artan kokain kullanımına işaret etmektedir.¹⁹⁹

¹⁹⁷ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, s.118

¹⁹⁸ gös.yer.

¹⁹⁹ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.4

Dünya geneli kokain kullanıcısı 14 milyon kişi olarak tahmin edilmektedir. Son 10 yıllık döneme bakıldığında, Avrupa'daki kokain tüketiminin 3-4 kat arttığı görülmektedir. Ancak yine de Kuzey Amerika verileriyle karşılaştırıldığında Avrupa'daki kokain kullanım oranı çok düşüktür. Bununla birlikte, İspanya başta olmak üzere İngiltere ve İtalya'da da kokain kullanımında ciddi artışların olduğu bildirilmiştir.²⁰⁰ Avrupa'da kokain maddesi kullanımının artmasıyla, birçok organize suç örgütü faaliyetlerini buraya kaydırmışlardır. Son yıllarda Nijerya ve Arnavut kökenli suç grupları da bu örgütler tarafından nakliye ve dağıtım safhalarında kullanılmaya başlanmıştır.

ÇİZELGE-5: Dünyada kokain üretim miktarları²⁰¹

Esrar maddesinin üretildiği kenevir bitkisi, dünyanın hemen hemen genelinde az veya çok miktarda yetiştirilmektedir. Dünya üzerindeki kenevir bitkisinin yasadışı ekim alanlarına bakıldığında, ilk etapta Güneydoğu ve Güneybatı Asya bölgeleri akla gelmektedir. Bu alanların yanı sıra Güney Afrika ülkeleri ve Kuzey Afrika'da Nijerya, Fas ile Kolombiya, Meksika ve Jamaika da önemli kaynak ülkelerdendir.²⁰²

Esrar pazarı, dünyada açık ara farkla, en yaygın ve en büyük uyuşturucu pazarıdır. Dünyada esrar üretimi yapan en az 172 ülke tespit edilmiştir. Toz esrar

²⁰⁰ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.5

²⁰¹ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, s.119

²⁰² gös.yer.

yaygın olarak Kuzey Afrika (Fas) ve Orta-Batı Asya/Orta Doğu Bölgesinde (Afganistan ve Pakistan) üretilmektedir. Yıllar boyunca Avrupa için esrar maddesi bakımından kaynak konumunda olan Fas'ta esrar üretimi son yıllarda ciddi bir biçimde azalmıştır.²⁰³

Avrupa'da yerel esrar üretimi artmasına rağmen, Avrupa genel olarak esrar ihraç edilen bir bölge olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber Avrupa'da en çok esrar üreten ülkeler Arnavutluk ve Hollanda'dır. Almanya, İsviçre ve İngiltere önemli miktarlarda esrar üretilen diğer ülkelerdir. İşlenmiş esrar üretimi coğrafi olarak kubar esrara oranla daha sınırlı bir bölgede gerçekleşmektedir.²⁰⁴

Dünya nüfusunun %3.8'ine denk gelen 160 milyon insanın esrar kullanıcısı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre esrar maddesinin dünyada en yaygın olarak kullanılan uyuşturucu madde olduğu ortaya çıkmaktadır. Nüfus yoğunluğuna göre değerlendirildiğinde; esrar kullanımı en çok %15,8 ile Okyanusya Bölgesinde gerçekleşirken, bunu sırasıyla %10,7'lik oranla Kuzey Amerika, %7,7'lik oranla Afrika, %7,4'lük oranla Orta ve Batı Avrupa takip etmektedir.²⁰⁵

Dünya çapında uyuşturucu madde olayları dikkate alındığında, gerek yakalanan madde miktarı, gerekse olay sayısı açısından esrar maddesi ön plana çıkmaktadır.

Dünya üzerinde doğal uyuşturucuların kaçakçılığı ile uğraşan organizasyonlar, kullanmış oldukları rotalar ve dağıtım alanlarında kanun uygulayıcı birimlerin mücadelesi neticesinde yeni arayışlar içerisine girmişlerdir. Ancak sentetik uyuşturucu kullanımının artmasıyla birlikte organizasyonlar diğer alanlardaki kayıplarını karşılamak ve yeni oluşan bu piyasadan paylarını almak için bu maddelerin kaçakçılığına başlamışlardır. Özellikle sentetik uyuşturucuların tüketildiği ülkelerde organizasyonlarını oluşturarak, bu maddenin üretiminden tüketimine kadar her aşamasında rol almışlardır. Amfetamin türevi uyarıcıların kaçakçılığı Doğu ve Güneydoğu Asya, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'da gerçekleştirilmektedir. Avrupa'da 1998-99 yıllarında yakalanan amfetamin türevi uyuşturucu maddelerin 2/3'ünden fazlasının Hollanda, %15'inin Polonya ve

²⁰³ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.3

²⁰⁴ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.4

²⁰⁵ gös.yer.

%12'sinin Belçika' da üretilmiş olduğu, ecstasynin ise %75'inin Hollanda, %23'ünün Belçika kaynaklı olduğu tespit edilmiştir.²⁰⁶

Uyuşturucu ticareti yasadışı silah ticareti ve kaçakçılığından sonra en büyük değeri taşıyan suç konusudur. Bu ekonomik anlamda kayıtdışı büyük bir ekonomik değer yaratarak özellikle küçük ülke ekonomilerini olumsuz etkileme gücüne sahip bir değere dönüşebilmektedir. Uluslararası uyuşturucu ticaretinin ana geçiş güzergahlarının biri üzerinde bulunan Türkiye'nin çeşitli etkilere ve sonuçlara maruz kalabileceği değerlendirilebilir.

ABD liderliğinde koalisyon güçlerinin müdahale ettiği en büyük haşhaş üretim bölgesi olan Afganistan'da işgal tarihi olan 2001 yılından sonra Taliban döneminde oldukça düşmüş olan üretimin, büyük miktarlarda arttığı raporlardan anlaşılmaktadır. Bu durum iki şekilde yorumlanabilir. Birincisi ABD'nin terör nedeniyle işgal ettiği bu bölgelerde istikrarsız durum ve dengesizlikler, uluslararası güvenliğe küresel ve bölgesel açıdan olumsuz etkilerde bulunmaktadır. İkinci olarak bu bölgede uyuşturucu üretimin artması gelişmiş ülkelerin küresel suçlardan kaynaklanan büyük ekonomik değerler ve siyasi maksatları kontrol altında tutmaya yönelik gayretleri olarak değerlendirilebilir.

Uyuşturucu kaçakçılığı, terör örgütlerinin silah satın almak için finansman sağlama yöntemleri arasında yer almaktadır. Terörist örgütlerin paraya, kaçakçıların da terörist örgütlere ihtiyacı vardır. Uluslararası terörizmle uyuşturucu silah kaçakçılığı, çıkar ilişkisinde işbirliğine girebilmektedirler.

Uyuşturucu madde kaçakçılığının seyrettiği stratejik ve kritik yol güzergahları üzerinde, göçmen kaçakçılığı gibi önemli bir suç alanı gelişmektedir. Uyuşturucu maddelerin ve göçmenlerin en büyük hedefleri gelişmiş batılı ülkelere ulaşmaktadır. Birbirine paralel yollarda seyreden bu suç türleri aynı zamanda, suç örgütlerinin en önemli faaliyet alanları olmaktadır.

²⁰⁶ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Yılı Raporu, s.119

Ç. Yasadışı Göçler ve İnsan Kaçakçılığının Uluslararası Etkileri

İnsanların ülkeler arasındaki yer değiştirme ve göç etme sorunlarının tarihinin çok eski olduğu bilinmekle birlikte bu alanda düzenli çalışmaların yapılmasının tarihi Birinci Dünya Savaşı sonrasında başlamaktadır. Milletler cemiyeti çatısı altındaki bu çalışmalarda o yıllarda Rus ve Yahudi mültecilere yönelik çalışmalar ve düzenlemeler yapılması maksadıyla bir Yüksek Komiser atandırılması ile başlatılmıştır. Günümüzde topyekün savaşların olmamasına rağmen bunun yanında küreselleşmenin beraberinde getirdiği düşük şiddetli çatışma ortamları, asimetrik tehditlerden ve diğer çeşitli nedenlerden dolayı göçler ve yer değiştirmelerde son dönemlerde artışlar gözlenmektedir.

Yasadışı zorunlu göçler ele alınırken, birinci olarak göç boyutu ile ele alınmaktadır. Bu şekilde ele alınması tehdit algılamalarının bir boyutudur. İkinci şekilde bir suç konusu ve suç olarak ele alınmasıdır ki bu şekilde de bir güvenlik kavramıdır.

“XXI. yüzyılın insan güvenlik açısından en önemli konulardan birisi zorunlu göç ve/veya tehcir ve onunla bağlantılı olarak “sığınmacılık” konusu olmaktadır. Göçler nedenlerine göre sınıflandırıldığında, genel olarak ekonomik, teknolojik, siyasal ve psiko - sosyolojik olarak gruplandırılabilir.”²⁰⁷

Gelişmemiş ülkelerde meydana gelen istikrarsızlıklar, bu bölgelerden gelişmiş ülkelere doğru yaşanan göçleri arttıracak, yakın gelecekte örgütlü suçların en önemli faaliyet alanlarından birisinin göçmen ve insan kaçakçılığının olacağı değerlendirilmektedir.

“Soğuk savaş” sonrası formüle edilen “küreselleşme” çok gerçekçi ve uygulanabilir olmasa da “barış” platformu üzerine oturtulmaya çalışılıyor ama, dünyanın birçok bölgesinde, iç içe geçmiş ve karşılıklı olarak birbirini körükleyen silahlı çatışmalardan ve zorunlu göçlerden tüm birbirine komşu ülkeler etkileniyor. Mülteci hareketleri ve zoraki iç göçler günümüzde çoğu kez birbirine karışıyor, iç içe giriyor. BMMYK’nın analizine göre aynı zamanda, sürgündeki bazı grupların veya

²⁰⁷ Öke, a.g.e., s.60

birden fazla ülke topraklarında yerleşmiş topluluklarca, mali kaynak ve insan kaynağı akıttıkları savaşlar, Avrupa, Kuzey Amerika ve dünyanın diğer bölgelerindeki göçmen ve sürgün gruplarca desteklenmektedirler.²⁰⁸

11 Eylül 2001 tarihinde ABD’de Dünya Ticaret Merkezi’ne yönelik terörist saldırılar sonucunda göç konusu, güvenlik boyutunda etkileri ile ele alınmaya başlamıştır. Terör ve göç ilişkisi paralelinde yeni göç kontrol politikalarının geliştirilmeye başlandığı görülmektedir.²⁰⁹

Göç nedenleri arasında güvenlik, daha iyi yaşam şartlarına sahip olma isteği, doğal afetler, çatışmalar, gelir dağılımının eşitsizliği, geri kalmışlık gibi nedenler mevcuttur. Öte yandan, mülteci hareketleri öteden beri siyasal ve askeri çatışmalarla çok yakından bağlantılı olmakla beraber zorunlu göç olayı son yıllarda, giderek artan bir biçimde ulusal ve bölgesel güvenliğin önemli bir unsuru olarak algılanmaya başlandı. Sığınmacı akımına maruz kalan ülkeler, ekonomik, siyasi-etnik-sosyal açıdan sorunlar yaşamaktadır.

Zaman ilerledikçe, göç sorunu sürekli artan bir grafik izlemektedir. Maalesef göçlerin nedeni istikrarsızlıklar artmaktadır. Bunun sonucunda Birleşmiş Milletler verilerine göre günümüzde 50 milyondan fazla kişi hukuki açıdan zorunlu göç sonucu ülkelerinden ayrılmış bulunmaktadır. Bu insanların yaklaşık yarısı kelimenin tam anlamıyla mülteci ya da sığınmacıdır. 1987’de, BMMYK’nin koruma ve yardım sağladığı insan sayısı, dünya genelinde 12 milyon civarındaydı. Bu sayı, on yıl sonra 22 milyona çıktı.²¹⁰ 2001 yılı başları itibarıyla, BMMYK’nın ilgilendiği mülteci sayısı 19,7 milyondur. Buna göre dünyadaki her 284 kişiden biri mülteci konumundadır.²¹¹ BMMYK’ye kayıtlı olmayan çok sayıda mültecinin varlığı da gözönünde bulundurulacak olursa bu sayının çok daha yüksek olduğu tahmin edilmektedir. 50 milyona ulaşan bu sayının 2010 yılında 120 milyona ulaşması öngörülmektedir.

²⁰⁸ Öke, a.g.e., s.62

²⁰⁹ **Bülent Çiçekli**, “Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Göç:11 Eylül Sonrası Terör Tehdidi ve Göç Kontrol Politikalarının Terörizmle Mücadelede Kullanımı”, *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, der:Kamer Kasım-Zerrin A.Bakan, Ankara:Asam, 2004, s.189

²¹⁰ Öke, a.g.e., s.61

²¹¹ “Mülteci sorunu ve Birleşmiş Milletler”, <http://irak.ihh.org.tr/multecisorunu/multecisorunu/multecisorunu.html>, erişim: 28.11.2006

Orta Asya ve Orta Afrika en önemli göç sorununa hassas bölgelerdir. 11 Eylül 2001'den sonra, ABD'nin hedefi haline gelen Afganistan'da BMMYK'nın ilgi alanına giren en büyük mülteci grubunu oluşturmuştur. Orta Afrika Devleti olan Brundi'den gelerek Tanzanya'ya yerleşen 567.000 kişi, en büyük ikinci mülteci grubunu teşkil etmektedir. İran'a göç eden 497.400 Iraklı mülteci grubu ise üçüncü sırada yer almaktadır. Kıtalara göre, 8.8 milyon mülteci ile Asya'da, 4.85 milyon mülteci Avrupa'da 4.17 milyon mülteci ile Afrika'da BMMYK'nın gözetimi altındadır.²¹² Yine BM rakamlarına göre 2005 yılında göçmenlerin hedefleri arasında yüzde 34 Avrupa, yüzde 23 Kuzey Amerika, yüzde 28'i Asya, yüzde 9 Afrika, yüzde 3 Güney Amerika ve yüzde 3 de Okyanusya oranlarında yer almıştır.²¹³

*Geleneksel çatışma sebeplerinin bulunmadığı bir dünyada, güneyde yer alan Üçüncü Dünya Ülkelerinin zengin kuzeye karşı –petrol haricinde- sahip oldukları yegane silah bu toplumları mülteci ve göçmenlerle boğmaya çalışmaktır. Bu, yakın geçmişte, Almanya, Fransa ve Amerika'da görüldüğü gibi, çözümü kolay bir mesele değildir. Ancak bu silahın çok ciddi bir tehdit unsuru olarak kabul edilmesi de mübalağa olur.*²¹⁴

Avrupa, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra göç dalgasının yaşandığı bölge olmuştur. 1990'lı yıllarda Avrupa'daki en önemli göç dalgası Balkanlarda çatışma ortamından dolayı yaşanmıştır. Yine Afrika ülkelerinde değişik bölgelerde meydana gelen çatışma ortamları o bölgelerde göç dalgalarına neden olmuştur. Afrika kıtası dünyada Asya ve Avrupa'dan sonra göç veren üçüncü durumdadır. Avrupa'ya yılda 400 000 civarında yasadışı giriş yapıldığı tahmin edilmektedir. 1993 yılında Avrupa'ya 100.000-220.000 arasında mülteci girmiş olup, kaçakçılık örgütlerinin yıllık kazancının 100 milyon dolar ile 1,2 milyar arasında olduğu değerlendirilmektedir.²¹⁵ Bu kazancın 1996 yılında 8 milyar dolara yükseldiği ifade

²¹² gös.yer.

²¹³ “İnsan Kaçakçılığı Büyüyor”,

http://www.kenthaber.com/Arsiv/Haberler/2006/Agustos/10/Haber_157863.aspx, erişim: 10.12.2008

²¹⁴ **Francis Fukuyama**, “Savaşların Geleceği”, *Medeniyetler Çatışması*, der: **Murat Yılmaz**,

Ankara: Vadi, 2005, s.202

²¹⁵ **Mehmet Özcan-Gökhan Aksu**, “AB'nin İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı Politikaları ve Bu Politikaların Türkiye'ye Yansımaları”, Kasım-Bakan, a.g.e, s.159

edilmektedir.²¹⁶ Batı Avrupa Ülkeleri'nden herhangi birisine gitmek isteyen bir mülteci 2000-5000 dolar arasında bir bedel ödemek durumunda kalırken, Çin'den yola çıkan bir göçmen için bu bedel 40.000 dolara yükselebilmektedir.²¹⁷

ABD'nin koalisyon güçleri ile birlikte Irak'ı işgal etmesinden sonra Irak, göç dalgasının yaşandığı önemli bir kaynak ülke haline gelmiştir. Bu göç dalgasından en çok etkilenen ülkeler Suriye, Lübnan, İran ve Türkiye gibi komşu ülkelerdir. İnsan Hakları İzleme Örgütüncü hazırlanan raporlara göre 2,2 milyon Iraklı mülteci olarak bulunmaktadır. Ancak bu göçmenlerin durumlarının düzeltilmesine yönelik ciddi bir çalışma olmadığı gibi göçe maruz kalan Irak'ın komşusu ülkeler bu sorunlara yönelik yalnız kalmışlardır.²¹⁸

Yasadışı sınır geçişlerinin artması suç dünyasında buna yönelik olarak bir sektör oluşmasına neden olmuştur. Özellikle 1990'lı yıllardan sonra yasadışı sınır dışı geçişleri yapan insanların; bu geçişlerine yardım edilerek kılavuzluk yapan ve imkan sağlayan suç türü gelişmeye başlamıştır. Bu sektör de suç dünyasında yeni bir kayıtdışı ekonomik değer olarak karşımıza çıkmıştır. Yasadışı insan kaçakçılığının bir diğer boyutu da işçi simsarlığı, fuhuş ve şahıslarının organlarının alınmasına yönelik olarak yapılanıdır. İnsan kaçakçılığı ise yine son dönemlerde gelişmeye başlamış olan bir suç sektörüdür.

Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti, suç örgütlerinin istismar ettikleri önemli bir faaliyet alanına dönüşmüştür. Bu suç günümüzde mafyanın uyuşturucu ve silah kaçakçılığından sonra en önemli gelir kaynağı olmaya başlamıştır. *1990'lı yıllarda göçmen kaçakçılığının ekonomik boyutu 2 milyar dolar civarlarında seyretmiştir. Zaman içinde göçmenlik kotalarının azalması ve göçmen mafyalarının gelişmesiyle bu miktar 2000 li yıllarda 10 milyar dolarları bulmaya başlamıştır.*²¹⁹

İnsan kaçakçılığının kayıt dışı kazancı ise güvenliğe yönelik olumsuz etkileri çok ciddi durumdadır. Bu suçların işçi simsarlığı, endişe verici organ kaçakçılığı şeklinde boyutları vardır. Kayıtlara intikal eden bilgilere göre, suç

²¹⁶ Özcan,Aksu, a.g.m., s.160

²¹⁷ gös.yer.

²¹⁸ Türel Yılmaz, "Iraklı Mülteciler Sorunu", *Cumhuriyet Strateji*, c:4,sayı:186, 2008, ss.14-15

²¹⁹ "Mülteci Mafyası Nasıl Çalışıyor?", <http://www.turkforum.net/showthread.php?t=148103>, erişim: 31.10.2006

örgütlerinin her yıl, fakir ülkelerden zengin ülkelere yaklaşık 1 milyon insanı kaçırmaya teşebbüs ettiği anlaşılmaktadır.²²⁰

Fransız Le Figaro gazetesinde haberleştirilen Europol verilerine göre, her yıl dünyada 700 bin ile 2 milyon kadın, erkek ve çocuk insan tacirlerinin tuzağına düşüyor. İnsan kaçakçılığından suç örgütleri yılda 9.2 milyar euroluk bir kazanç sağlıyor. Avrupa ülkelerinde her yıl 200 bin ile 500 bin insan, insan kaçakçılığına kurban oluyor. Bu kişilerden 120 bini, Batı Balkanlarından, 50 bini, ise eski Sovyet Cumhuriyetleri'nden gelmektedir.²²¹

Uluslararası suç örgütleri ve ana suç alanlarının küresel etkileri incelendikten sonra bölgesel etkilerin değerlendirilmesine geçilecektir. Bölgesel bir güç merkezi olan Türkiye ve içinde bulunduğu bölge suç örgütleri için, diğer alanlarda sahip olduğu stratejik bir öneme haiz olup örgütlü suçluluğun etkilerine doğrudan maruz kalmaktadır. Türkiye dağılmış SSCB'nin bulunduğu topraklarda gelişip serpilen ve dünya liderliğine oynayan Rus organize suç gruplarından, meşhur İtalyan Mafyasına kadar geniş bir yelpazede etkileşime girme imkanlarına sahip örgütlü suçlara sahne olmaktadır.

²²⁰ “Organize Suç Örgütü Nedir? Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları”, www.terror.gen.tr/turkce/organize/nedir/alanlari.html, erişim: 14.05.2006

²²¹ “9 Milyar Euroluk İnsan kaçakçılığı”, Hürriyet, 27 Aralık 2006, <http://www.hurriyet.com.tr/dunya/5683333.asp?m=1&gid=112&srid=3429&oid=6>, erişim: 27.12.2006

BÖLÜM IV

BÖLGESEL ÖLÇEKTE ETKİLERİ VE TÜRKİYE ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ

A. Suç Örgütlerinin Bölgesel Etkileri

Türkiye örgütlü suçlar ile dünyadaki örneklerine paralel olarak, 1960'lı yıllardan itibaren tanışmaya başlamıştır. Bunlardan birincisinin nedeni dünya üzerinde gelişen iki kutuplu dünya düzeni ve buna bağlı olarak iki kutup arasında süregiden mücadeleler ve soğuk savaş nedeniyle Türkiye'nin etkilenmesidir. Türkiye Soğuk Savaş yıllarında bilindiği üzere batı dünyasının yanında yer almıştır. Uluslararası örgütlü suçların Türkiye'de öncül faaliyetleri silah kaçakçılığı şeklinde bu yıllara rastlamaktadır. Silah kaçakçılığının nedeni ise ülke içinde yaşanan ideolojik çatışmalara, taraftar devletler tarafından sağlanan destektir. Daha sonra bu örgütlü suçların, uyuşturucu kaçakçılığı işine başlamaları, 1970'li yıllardan sonraya tekabül etmektedir. Uyuşturucu kaçakçılığında Altın Hilal diye tabir edilen bölgedeki ülkelerde özellikle Afganistan'da üretilen uyuşturucunun, Avrupa ülkelerine sevkedildikleri ana yol ve kavşak konumunda olup transit ülke niteliğindedir. Daha sonraki yıllarda ise bu uyuşturucunun işlendiği bir ülke konumuna gelmeye başlamıştır.

Bu faaliyetlerinin dışında 1990'lı yıllara kadar örgütlü suçlar Türkiye'de küresel gelişmelerin dışında basit suçlarla uğraşan örgütler olarak kalmaya devam ettiler. Soğuk savaşın bitimini takip eden yıllardan itibaren küreselleşme tek kutuplu yeni dünya düzeni örgütlü suçları etkilemeye başladı. Dağılan doğu bloku ülkelerine coğrafik yakınlığı ve ülkelerle olan akrabalıklardan dolayı küresel suçlarda Türkiye'deki örgütler önemli bir rol oynamaya başladılar. Faaliyet alanları ise nükleer madde kaçakçılığından, çek senet tahsilatına, göçmen kaçakçılığından ihale yolsuzluklarından diğer bir çok alana kadar genişledi ve Orta Asya ülkelerinden

Avrupa ve Amerika ülkelerine kadar geniş bir coğrafyada etkinlik göstermeye başladı. Bu bağlamda Türkiye'deki suç örgütlerinin özellikle dünyada şu an en güçlü suç örgütü olarak kabul edilen Rus suç örgütleri ile yakınlaşmasının ilerde daha da derinleşebileceği ihtimal dahilindedir. 1990'lı yıllardan sonra değişen sosyal yapı suç örgütlerinin gelişmesinin temel nedenlerinden birisidir. Hızla bir tüketim toplumuna dönüşme, kısa zamanda çabuk ve çok para kazanma güdülerini arttırmış ve suç olgusunun büyük bir ivmeyle gelişimini tetiklemiştir.²²²

İçişleri Bakanlığınca hazırlanan bir rapora göre Türkiye'de 2000 yılındaki karapara miktarının 100 milyar dolar olduğu ve bunun yarısının uyuşturucu kaçakçılığından elde edildiği yer almaktadır. Bu rapora göre Türkiye'de büyük çapta 100 civarında suç örgütü faaliyet göstermektedir.²²³ Çeşitli çalışmalarda ise Türkiye kayıtdışı ekonominin GSMH içindeki yeri 1980'li yıllardan sonra %35-40 arasındayken, bu oranın 1990'lı yıllardan sonra % 7 ile % 9 arasında bir ortalama olduğu tespit edilmiştir.²²⁴ Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olması sürekli olarak sermayenin artması ve sanayiinin gelişmesi uluslararası suç örgütlerinin Türkiye'ye olan ilgisini arttıracaktır.

Bölgesel olarak, Türkiye'nin tıpkı komşuları gibi organize suçun temel gelir kaynakları olan göçmen, insan, uyuşturucu kaçakçılığı rotası üzerinde olduğu görülmektedir. Doğu Bloku'nun yıkılmasından önce Türkiye'deki örgütlü suçların 1980 öncesi çatışma ortamından istifade ettiği ve doğu batı istikametinde seyreden baz morfin ve eroin ticaretinden beslendiği görülmektedir. 1984 yılında PKK terör örgütünün silahlı eylemlerine başlaması Türkiye açısından örgütlü suçlar için önemli bir dönüm noktası olmuştur. Teröre bağlı 24 yıldır devam eden bir suç endüstrisi doğmuştur. Özellikle ABD'nin 1990 yılında Irak'a yaptığı askeri hareket sonrasında kuzey Irak'ta oluşturulan kontrolsüz bölge kaynaklı, geniş çaplı bir silah girişinin ve diğer kaçakçılık faaliyetlerinin artışına neden olmuştur.

Soğuk Savaşın bitimini takip eden yıllardan itibaren küreselleşme tek kutuplu yeni dünya düzeni, ülkemizdeki örgütlü suçları etkilemeye başladı. 1990 sonrasında ise uyuşturucu kaçakçılığı, doğu batı istikametinde seyreden göçmen

²²² Ergül, a.g.e., ss.64-68

²²³ Kahya-Özerkmen , a.g.e., s.57

²²⁴ Kahya-Özerkmen , a.g.e., s.92

kaçakçılığı, eski Doğu Blok'u ülkelerinde gelişen istikrarsız ortamdan ve ülkemizde gelişen terör ortamından yararlanarak silah kaçakçılığı alanlarında faaliyet alanlarını genişlettiği, gelişen teknolojilere ayak uydurmaya başladığı ve uluslararası suç örgütleri ile ilişki kurmaya başladıkları görülmektedir.

Dağılan Doğu Blok'u ülkelerine coğrafi yakınlığı ve ülkelerle olan akrabalıklardan dolayı küresel suçlarda ülkemizdeki örgütler önemli bir rol oynamaya başladılar. Faaliyet alanları ise nükleer madde kaçakçılığından, çek senet tahsilatına, göçmen kaçakçılığından ihale yolsuzluklarından diğer bir çok alana kadar genişledi ve Orta Asya ülkelerinden Avrupa ve Amerika ülkelerine kadar geniş bir coğrafyada etkinlik göstermeye başladı. Türkiye'deki suç örgütlerinin özellikle dünyada şu an en güçlü suç örgütü olarak kabul edilen Rus suç örgütleri ile yakınlaşmasının ilerde daha da derinleşebileceği ihtimal dahilindedir.

“Türk kökenli organize suç örgütleri için Balkanlar’dan gelen organize suç grupları içinde oldukları, AB üyesi ülkelerin büyük bölümünde doğrudan ya da dolaylı etkiye sahip oldukları belirtilmiştir. Türk organize suç gruplarının, eskiden beri Balkan rotasındaki suçlularla işbirliği içinde, AB’de eroinin dağıtımı ve ithalinden sorumlu olduğu yer almıştır.”²²⁵

Ceza Muhakemeleri Kanunu’na göre özel çalışmaya yönelik izin verilmesi mümkün olan suçlar şu şekilde sıralanmıştır. Göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti, kasten öldürme, işkence, cinsel saldırı, çocukların cinsel istismarı, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, parada sahtecilik, suç işlemek amacıyla örgüt kurma, ihaleye fesat karıştırma, rüşvet, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, silahlı örgüt veya bu örgütlere silah sağlama, devlet sırlarına karşı suçlar ve casusluk, Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkındaki Kanun’da tanımlanan silah kaçakçılığı suçları, Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu’nda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununda tanımlanan suçlar.²²⁶

Bu suçlar nitelikli suçlar olup Türkiye’de faaliyet gösteren suç örgütlerinin ana faaliyet alanları ile ilişkilidir. Ancak bundan başka ekonomik çıkar sağlamak

²²⁵ “AB Organize Suç Raporu:” *Türk mafyası eroinden sorumlu”*, 20-05-2007
<http://www.abhaber.com/haber.php?id=17352>, erişim:04.11.2008

²²⁶ Ceza Muhakemeleri Kanunu (5271), Resmi Gazete 25673;17/12/2004

maksadıyla değişik suç alanlarında örgütlenmeler mevcuttur. Bu suç örgütlenmeleri ise çeşitli hırsızlıklardan çevre suçlarına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Türk Ceza Kanununda yapılan bu düzenlemelerin bir nedeni de taraf olunan uluslararası sözleşmelerden kaynaklanan yükümlölüklerin yerine getirilmesidir.

Türkiye'nin gelişmekte olan bir ölke olması sürekli olarak sermayenin artması ve sanayiinin gelişmesi uluslararası suç örgütlerinin Türkiye'ye olan ilgisini arttıracaktır. Son yıllarda terör maksatlı giren silah ve askeri teçhizatın suç örgütlerinin teknik ve taktiklerinde değişikliklere yol açabileceği düşünölebilir. Uyuşturucu ticareti açısından Türkiye bölge üzerinde transit bir ölke konumunda olup aynı zamanda uyuşturucunun işlendiği bir merkez olmaya devam edecektir. Son yıllarda örgütlü suçların faaliyet alanlarından birine Avrupa ölkelerinde üretilip Arap ve Asya ölkelerine sevk edilen sentetik uyuşturucuların ticareti de girmiştir. Bu bilinen klasik doğal uyuşturucuların tam tersi bir güzergahtır. Aynı zamanda sentetik uyuşturucu imaline son yıllarda Türkiye' de de rastlanmaya başlanmıştır. Uyuşturucu ticareti yolları üzerinde bulunması Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımını arttırmıştır. Bunun önümüzdeki yıllarda toplumsal yapıyı deformasyona uğratacağı değerlendirilmektedir.

Bölgesel bir güç olan Türkiye'de, suç örgütlerinin küreselleşmesi arttıkça daha uzaktaki suç grupları ile irtibata geçmeleri olasılığı artacaktır. Bu durum suç gruplarının faaliyet alanlarını genişleterek, etkinliklerini arttıracaktır. Irak'ta halen devam eden ABD işgali ve buna karşı direniş hareketi dünya üzerindeki çatışma bölgelerinden yeni birisi haline dönüşmektedir. Bu bölgede örgütlü suçların, başta silah kaçakçılığı olmak üzere faaliyetlerini sürdürmesine neden olacaktır.

Ortadoğu'da Filistin ve İsrail arasındaki çatışma ve Lübnan'daki siyasi istikrarsızlık nedeniyle bu bölgede örgütlü suçlar faaliyetlerini devam ettirebileceklerdir. Bu bölgelerde silah kaçakçılığı olayları ağırlıklı faaliyet alanı olacaktır.

Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nın 2007 yılı raporu incelendiğinde örgütlü suçların devamlı olarak arttığı görölmektedir. (ÇİZELGE-6)

ORGANİZE SUÇLAR	2003 Yılı	2004 Yılı	2005 Yılı	2006 Yılı	2007 Yılı
OPERASYON YAPILAN İL SAYISI	42	45	43	53	47
OPERASYON SAYISI	230	328	221	228	167
ŞÜPHELİ SAYISI	1755	2717	2344	2957	2463
(ELE GEÇİRİLEN SUÇ UNSURLARI)					
TABANCA	268	614	429	516	436
UZUN NAMLULU SİLAH	6	18	16	10	4
AV TÜFEĞİ	38	78	111	164	124
FİŞEK (UZUN NAM.-TAB.-AV TÜF.)	6378	11270	12661	17451	14539
GAZ-KURUSIKI TABANCA	31	50	94	105	100
EL BOMBASI	3	10	4	10	4
SAHTE KİMLİK	50	81	83	94	74
ÇEK SENET	759	2230	2273	2353	2865
KELEPÇE	5	6	7	20	12
ÇELİK YELEK	5	14	8	5	14

ÇİZELGE-6: Türkiye’de 2003-2007 yılları arasında örgütlü suçlara yönelik operasyonlar ve ele geçen suç unsurları²²⁷

Örgütlü suçların çoğunlukla sanayi ve turizm gibi ekonomik canlılığın olduğu bunun yanında dış ülkelerle irtibatın en yoğun olduğu illerde yoğunlaştığı görülmektedir. Bunlardan İstanbul, Adana, Mersin Bursa, Antalya gibi iller mevcuttur. Bölgesel dağılım incelendiğinde de Marmara ve Akdeniz bölgelerindeki yoğunlaşma dikkat çekicidir. Bölgesel dağılım incelendiğinde de Marmara ve Akdeniz bölgelerindeki yoğunlaşma dikkat çekicidir.²²⁸

Yine örgütlü suçların en önemli faaliyet alanlarından birisi yolsuzlukların, Türkiye’de ekonomik zararları konusunda Yardımcı, şu rakamları vermektedir. *Türkiye’de son sekiz yıllık dönemde sadece yolsuzluk ve banka batırmaktan dolayı devletin gördüğü zarar 60 milyar \$ ile ifade edilmektedir. Diğer yandan Türk devletinin 20 yıllık süreçte PKK ile mücadeleye harcadığı para 100 milyar \$’ı bulmaktadır. Dolayısıyla sadece çıkarını düşünen organize suç örgütleri devletleri her açıdan tehdit etmektedir. Bunların verdiği zararlar terörle boy ölçüşmekte, bazı durumlarda geçmektedir. Aynı zamanda terörü de beslemektedir.*²²⁹

Yolsuzluklar konusunda, Konuk tarafından yapılan çalışmaya göre; Türk toplumunda yolsuzluklardan kaynaklanan kolektif karamsarlık duygusu ve

²²⁷ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2008, s.46

²²⁸ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.46-49

²²⁹ Yardımcı, a.g.m.

güvensizlik mevcut olup, anomik göstergeler normalin üstünde patolojik sayılan şiddetli anomi sınırına yakındır.²³⁰

B. Silah Ticareti ve Kaçakçılığının Bölgesel Etkileri

1980 Öncesi Dönemde Türkiye’de ideolojik mahiyette toplumsal bölünmeden kaynaklanan bir iç çatışma yaşanmakta idi. Dolayısıyla bu iç çatışma ülkemizi silah kaçakçılığı açısından bir hedef ülke konumuna getirmekteydi. Türkiye’nin silah kaçakçılığı ile tanışması 1960’lı yılların ortalarına rastlamaktadır. Bu yıllarda Türkiye’de ideolojik bölünmelerin başladığı yıllardır.

1980 li yıllarda ideolojik temalı terör ve çatışma ortamını besleyen bu silah girişi binlerle ifade edilen rakamları bulmuştur. Bu konu ile ilgili olarak uluslararası silah kaçakçılığı yapan bazı şahıslar hakkında adli takibat yapılmıştır. Bunlardan önemli bir silah kaçakçısının; 1966 ve 1973 yılları arasında Türkiye’ye 70.000 silah ve 27 milyon civarında mermi soktuğu iddia edilmektedir. 1980 öncesi dönemde İspanya, İtalya, Çekoslovakya, Fransa, Bulgaristan ve Arap Emirlikleri gibi bazı ülkelerin, Türkiye’de silah kaçakçılığının organize edilmesi ile ilgili olarak adı geçmektedir.²³¹

1980 sonrasında silah kaçakçılığı daha farklı bir boyut kazanmıştır. 1984 yılından itibaren silahlı eylemlerine başlayan PKK terör örgütü bu bölgede bir çatışma sahası yaratmıştır. Güney bölgelerinde yaratılan asayişsizlik ortamından da istifade ederek silah ticaretine el atmıştır. 1990 yılında ABD’nin Irak’a müdahalesiyle birlikte, Kuzey Irak’ta oluşan kontrolsüz yapıdan dolayı silahlar pazarlarda satılmaya başlamış ve Türkiye’ ye güney bölgemizden çok miktarda silah girmiştir. Silahların girişi ülkemizde örgütlü suçların faaliyetlerini ve asayiş olaylarını etkilemiştir.

²³⁰Osman Konuk, “Yapısal-Foksiyonalist perspektiften Anomi, Yolsuzluk ve Değişme”, *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç-Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, s.547

²³¹ Uğur Mumcu, *Silah Kaçakçılığı ve Terör*, Ankara:Uğur Mumcu Vakfı, 1997, ss.70-77

1984 yılından beri ülkemizin de Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgesini kapsayan yaygın terör faaliyetleri, bu yasadışı silah kaçakçılığının ayrıca değerlendirilmesi gereken önemli çatışma alanlarından birisidir. Zira terör örgütü bu bölgede yürüttükleri terörist faaliyetleri kullandıkları küçük hafif silahların neler olduğu ve bunların nasıl temin edildikleri de ayrıca ve özellikle incelenmesi gereken bir konudur. Ülkemize son yıllarda terör maksatlı giren silah ve askeri teçhizatın suç örgütlerinin teknik ve taktiklerinde değişikliklere yol açabileceği düşünülebilir.

Bu yıllardan sonra Türkiye'ye girmeye başlayan silahların özellikleri de değişmeye başlamıştır. 1980 den önce genellikle tabancalar ve tüfekler girmekteydi. Bu yıllardan sonra ise tabancalar ve tüfeklerin yanında makineli tabancalar, piyade tüfekleri, roketatarlar, makineli tüfekleri ve el bombaları gibi askeri silah ve teçhizat girmeye başlamıştır. Bu silahlar terör örgütleri yanında suç örgütlerinin eline geçmeye başlamıştır. Ülkede iç güvenliği ve asayiş önemli ölçüde etkileyen ve aynı zamanda yarattığı kayıtsız ekonomi nedeniyle de ekonomiyi zarara uğratan bir yapılanmaya ulaşmıştır.

PKK terör örgütünün Türkiye'de yaptığı büyük çaplı eylemler esnasında kullandığı silahlar ve mühimmat yeni bir pazar oluşturmuş aynı zamanda diğer başka örgütler için örnek teşkil etmiştir. Terör örgütünün kullandığı silahların incelenmesi neticesinde Rusya ve BDT, Çin, İngiltere, ABD, İtalya, Almanya, İspanya, İngiltere, Irak menşeli oldukları tespit edilmiştir. Değişik kaynaklarda yer alan bu bilgiler, Türk Silahlı Kuvvetler tarafından yapılan ve resmi internet sitesinde yayınlamış olan çalışmaya atfedilmektedir.²³²

Yine teslim olan bir teröristin ifadesinin gazetelere geçen bir kısmı bu açıdan önemlidir. Bu ifadelerde uluslararası ve ülkemize yönelik silah ticaretine değin önemli bazı bilgiler mevcuttur. *“İran devleti örgüte mermi bağışladı. Son dönemde ilişkiler bozuldu. Rusya'dan İgra marka 30 füze alındı. İran topraklarına taşınan füzelere el koydu. Sonra 20'si geri verildi. Bu füzeler Türk Silahlı Kuvvetleri helikopterlerine karşı kullanılmasına rağmen sonuç alınamadı. İran devletinin füzelerin iç aksamıyla oynadığı ve özelliğini kaybetmesi sonucu sonuç alınamadığı anlaşıldı. ABD'nin Irak'ı işgalinden sonra Saddam'ın ordusundan ele geçen 200*

²³² “PKK Silahlarının Ülke Ülke Dağılımı”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=2155271>, erişim: 03.02.2009

*Stinger ve İgra füzesi PKK'nın eline geçti. ABD-Irak savaşından sonra C-4 patlayıcılar rahatlıkla temin edildi.”*²³³

Son yıllarda silah kaçakçılığı üzerinde farklı gelişmeler olmaktadır. Ülkemizde suç örgütlerinin küreselleşmenin etkisiyle şu an en etkin suç örgütü olan Rus suç grupları ile irtibatlarının artmasıyla silah kaçakçılığında farklı yöntemler uygulanmaya başlanmıştır. Bu bağlamda 07 nisan 2004 yılında Rus haber Ajansında yer alan bir haber dikkat çekici bir veridir.

Rusya Gümrük Komitesi Kaçakçılıkla Mücadele Dairesi'nden edinilen bilgiye göre, Moskova yakınlarındaki Şolkova Gümrüğü 1 milyon dolarlık silah kaçakçılığının ortaya çıkarılmasını sağladı. Denetim sırasında bir şirketin, gümrüğe traktör parçaları olarak bildirdiği malın gerçekte bir T - 80 tankı ve bir zırhlı araca ait olduğu belirlendi. Soruşturmanın derinleştirilmesiyle bir depoya düzenlenen baskında, yine Türkiye'ye gönderilmek üzere parçalanmış tank ve zırhlı araçlar ele geçirildi. Tank ve zırhlı araç parçalarının büyük olasılıkla karayoluyla Türkiye'ye gönderilmesinin düşünüldüğü sanılıyor.²³⁴

1991 yılında Doğu Blok'unun çökmesi ve Soğuk Savaş'ın bitmesi ile birlikte dünyada ve bölgede sular durulmadı. Bölgemizde Irak'ın Kuveyt'i işgal etmesinin ardından ABD'nin Irak'a müdahalesi ve sonrasında bölgede oluşan istikrarsız ortam silah ticaretini alenileştirdi. Ayrıca Türkiye'de yıllardır süre giden bölücü terörün güney ve doğu bölgelerinde yarattığı istikrarsız ortamda silah ticaretinin önemli bir hedefi haline geldi. Son yıllarda güvenlik güçlerinin yaptığı mücadeleler esnasında Irak'tan giren çok miktarda silaha ve mühimmata el konulmuştur. Yine ABD'nin Irak'ı işgalinden bu yana ABD ordusu kökenli silah ve mühimmata da rastlanmaya başlanmıştır.

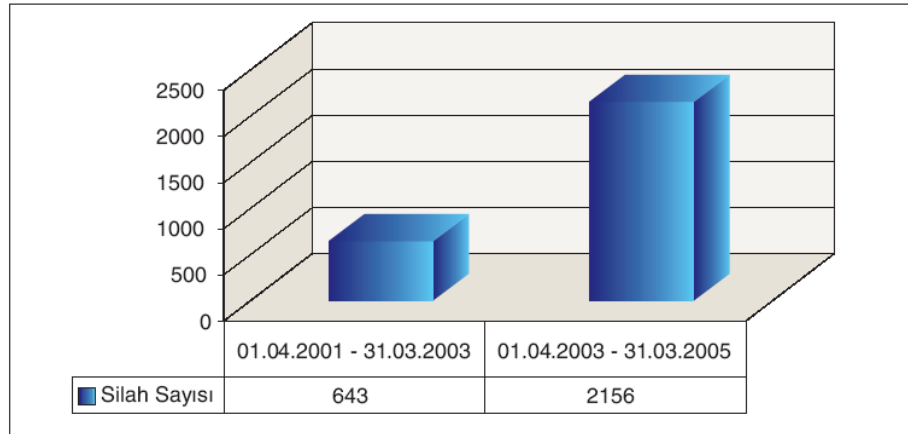
Ayrıca Karadeniz bölgesinde tezgahlarda yapılan üretim silah ticaretinin konusu olmuştur. Ormanlık ve sarp arazi yapısına sahip olan ve eskiden beri çok miktarda el tezgahlarında, kültürel bir merak ve ilgiden de kaynaklanan el üretimi silahlar, ülkemizde silah kaçakçılığı için önemli bir kaynak sağlamıştır. Bu

²³³ “İran, Pkk'nın 20 Füzesine El Koymuş”, Milliyet gazetesi , 03 Mayıs 2006, erişim: 03 mayıs 2006

²³⁴ “Kaçak Tanklar Kimin?”, <http://www.rusya.ru/haberler/420>, erişim: 08.05.2006

tezgahlardaki üretimin kontrol altına alınamaması, sisteme kazandırılmaması tetikleyici önemli bir etkidir.²³⁵

Türkiye’de silah kaçakçılığı olaylarına ilişkin Emniyet Genel Müdürlüğü KOM Daire Başkanlığının 2007 yılı raporlarına göre tanzim edilmiş olan istatistiksel veriler aşağıda sunulmuştur. El konulan silah kaçakçılığı olayları ile kaçak silahlarda yıllara göre bir artış görülmektedir. Irak’da ABD müdahalesi sonrasında oluşan istikrarsızlık, Türkiye’deki silah kaçakçılığının artmasındaki en önemli nedendir. 2001-2003 yıllar arasında 643 silah ele geçirilirken, 2003-2005 yıllar arasında 2156 adet silah ele geçirilmiş olup, nerdeyse üç kat artış meydana gelmiştir. Bu artış önemli bir orandadır. (ÇİZELGE-7)

ÇİZELGE-7: Türkiye’de silah kaçakçılığı suçlarından ele geçirilen silahlar²³⁶

Bu rapor incelendiğinde silah kaçakçılığı olaylarının en büyük pazarı Marmara bölgesidir. Güzergahının doğudan batıya sanayi bölgesi olan iller hedef olacak şekilde seyrettiği görülmektedir. Silah yakalamalarının Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yoğunlaştığı tespit edilmiştir.²³⁷ Bu illerde yoğunlaşmasının nedeni hali hazırda bir istikrarsızlık ve çatışma ortamı olan Irak sınırına yakın olmalarıdır. Silah kaçakçılığı açısından uluslararası bağlantıların etkisi önemlidir.

Soğuk Savaş sonrası dönemde SSCB’nin dağılması sonrasında meydana gelen otorite boşluğundan kaynaklanan KİS’lerinin ana maddesi olan tehlikeli madde

²³⁵ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, s.85

²³⁶ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.53

²³⁷ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.56

kaçakçılığına Türkiye’de de rastlanılmıştır. Bu olaylara yönelik yapılan çalışmalar neticesinde 1993 ve 2006 yılları arasında 13 olayda çeşitli tehlikeli maddelerin ele geçirildiği görülmektedir.(ÇİZELGE-8)

Operasyon Sayısı	13
Yakalanan Şahıs	67
Yakalanan Uranyum	17142,1 gr
Yakalanan Amerisyum	2,91 g ve 1 tüp
Yakalanan Sezyum	4 tüp
Yakalanan Skandinyum	5 parça (1856,67 gr)

ÇİZELGE-8: 1993-2006 yılları arasında Türkiye’de yakalanan tehlikeli maddelerin miktarı²³⁸

Türkiye’de faaliyet gösteren terör örgütleri ile suç örgütlerinin silah ve mühimmat ihtiyacının bu örgütlerin gelişmesiyle birlikte artabileceği olasıdır. Yine çevre ülkelerde devam etmekte olan çatışma bölgeleri silah kaçakçılığında Türkiye’nin iç güvenliğini etkilemeye devam edecektir.

Ortadoğu ve Yakındoğu’da çatışma bölgelerinde, Avrupa ve Rusya ile BDT’den yapılabilecek silah nakillerinde ülkemiz bir transit yol olarak kullanılabilecektir. ABD’nin bölgedeki devletlere (Suriye, İran gibi) karşı olası müdahaleleri (askeri ve diğer) bölgemizde istikrarsız ve kontrolsüz bölgeler yaratabilecektir. Bu tip kontrolsüz bölgeler KHS açısından da hassas yerlerdir.

Türkiye’ye istikrarsızlıklar ve çatışma nedenleriyle giren silahlar, bireysel silahlanmanın artışına neden olmaktadır. Silahın toplumsal meşruiyet ve kabulü silahın sadece bir saldırı ve korunma aracı değil; adeta bir erkeklik gösterisi, kutlama ve sevinçlerde kullanılan araçların başında gelmesine yol açmaktadır. Bütün bu toplumsal süreçler sonunda ülkemizde, yaklaşık 2 milyon ruhsatlı, 7 milyon da

²³⁸ Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı, 2006 Raporu, Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2007, s.80

ruhsatsız silah, kişilerin elinde bulunmaktadır.²³⁹ Bireysel silahlanmanın boyutu her yıl giderek artıyor. Türkiye’de her 100 kişiden 13’ü ateşli silahlara sahip ve yılda 3 bin kişi bu silahlarla ölüyor. Emniyet Genel Müdürlüğü’nün açıkladığı rakamlara göre, 2007 yılında meydana gelen asayiş olaylarında kullanılan ateşli silahların yüzde 15’i ruhsatlı, yüzde 85’i ise ruhsatsız.²⁴⁰

Bireysel silahlanma sadece Türkiye’nin sorunu da değil. Merkezi İsviçre’de bulunan Uluslararası Araştırmalar Enstitüsü tarafından her yıl hazırlanan hafif silahlar raporu 2008 yılına ait önemli veriler sunuyor. Dünyada sivillere ait yaklaşık 650 bin hafif silahın kayıp olduğu belirtilen raporda yer alan bilgiler, bireysel silahlanmanın büyük suç örgütleri ve iç çatışmalar için de önemli bir kaynak oluşturduğunu ortaya koyuyor. Sivillerin silah sayısı devletlerdeki silah sayısından daha fazla.²⁴¹

C. Uyuşturucu Madde Kaçakçılığının Bölgesel etkileri

Özellikle 1960’lı yılların sonlarında uyuşturucu madde organizasyonlarının merkezi konumundaki Lübnan’da kaçakçılığı organize eden gruplar, Türkiye’nin aralarında bulunduğu ve yasal haşhaş ekiminin yapıldığı ülkelerden temin ettikleri morfini, Fransa’nın Marsilya bölgesinde kurdukları laboratuvarlarda eroine dönüştürerek, Avrupa ve Amerika’da pazarlamışlardır. 1971 yılında haşhaş ekiminin yasaklanması ve 1974 yılından itibaren de kontrollü ekime geçilmesiyle, Korsikalı ve Sicilyalı organizasyonlar, yasadışı haşhaş ekiminin yapıldığı Güneybatı Asya ülkelerine yönelmişlerdir. Bunun neticesinde Asya ile Avrupa arasındaki eroin trafiği şekillenmiş ve Türkiye uyuşturucu madde kaçakçılığı yapan suç örgütlerinin faaliyet alanına dahil olmuştur.

239 Bahar, a.g.m.

240 “Silahla Ne İşimiz Var?”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=4164223>, erişim: 03.02.2009

241 gös.yer.

Birleşmiş milletler UNODC raporları ve ABD raporlarında yer alan bilgilere göre ülkemiz uyuşturucu ticaretinde doğal uyuşturucuların doğudan batıya, sentetik uyuşturucuların ise batı-doğu istikametindeki seyrinde Balkan rotası üzerinden yer almaktadır. Yine Batı Avrupa ülkelerindeki afyon ve türevlerini eroin maddesi ticaretini Türk vatandaşları ellerinde tutmaktadırlar. Afganistan'dan Avrupa'ya uzanan uyuşturucu rotaları üzerinde afyon ve türevlerinin yanı sıra kenevir ve türevlerinin de kaçakçılığının yapıldığı yukarıdaki verilerden anlaşılmaktadır. Balkan rotası üzerinde bulunan Afgan menşeli esrar maddesinin kaçakçılığından zaman zaman etkilenmektedir. *“Türkiye; Avrupa'ya ulaşan Güneybatı Asya afyonu için temel transit güzergahındadır ve başlıca uyuşturucu kaçakçıları ve tacirleri için de merkez vazifesi görmektedir. Türkiye başlıca transit ve eroin işleme merkezidir. Aynı zamanda Türkiye; uluslararası uyuşturucu kaçakçıları ve tacirleri için afyon, baz morfin, eroin, kimyasal ara maddeler ve diğer uyuşturucu madde türlerinin kaçakçılığında bir faaliyet alanıdır. Batı Avrupa'ya kaçırılan afyonun büyük bir bölümü Afganistan orijinlidir. Az miktarlarda olmakla birlikte, önemsenmeye değer bir miktar eroin de Birleşik Devletler'e Türkiye üzerinden ulaşmaktadır.”*²⁴²

Doğudan batıya afyon ve türevlerinin, batıdan doğuya ise uyuşturucu imalinde kullanılan kimyasal maddeler ile sentetik uyuşturucuların kaçakçılığında çift taraflı bir akıma maruz kalan Türkiye, uyuşturucu ile mücadelede dünya üzerinde özel bir öneme sahiptir. Bu gerçek, diğer ülkelerden daha fazla sorumluluk almaya sevk etmektedir. Son yıllarda sentetik uyuşturucuların kaçakçılığından daha yoğun olarak etkilenir hale gelmiştir. Özellikle ticari ismi captagon olan sentetik uyuşturucunun Arap ülkelerinde önemli bir pazarı bulunmaktadır Avrupa'da bulunan yasadışı imalathanelerde üretilen captagon Türkiye üzerinden Arap ülkelere sevk edilmeye başlanmıştır.

Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada; kaçakçılık güzergahları Balkan, Kuzey Karadeniz ve Doğu Akdeniz Rotaları olarak tespit edilmiştir.

Balkan Rotası; Güneybatı Asya haşhaş ekim bölgelerinden başlayarak, İran, Türkiye, Balkan Yarımadası üzerinden iki ana yola ayrılmaktadır. Birinci yol (Kuzey

²⁴² “2004 Uluslararası Narkotik Kontrolü Stratejisi Raporu”, A.B.D. Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Uyuşturucu ve Kanun Uygulayıcılar Bürosu, 2005
<http://www.state.gov/g/inl/rls/nrcrpt/2005/vol1/html/42368.htm>, erişim: 11.05.2006

Yolu); Bulgaristan-Romanya-Macaristan-Avusturya üzerinden Almanya ve diğer Avrupa ülkelerine, ikinci yol (Güney Yolu) ise, ülkemiz ve Yunanistan üzerinden denizyoluyla İtalya veya karayoluyla yine Yunanistan üzerinden Arnavutluk-Makedonya-Bosna Hersek gibi Balkan ülkeleri üzerinden Batı Avrupa'ya ulaşmaktadır. Bu iki güzergah dışında Balkan ve Doğu Avrupa ülkelerini içerisine alan alternatif güzergahlar da zaman zaman kullanılmaktadır.

Kuzey Karadeniz Rotası; Güneybatı Asya'dan ikiye ayrılarak, Karadeniz'in kuzeyinde birleşmektedir. Birinci yol (Kuzey Yolu), Afganistan'dan başlayıp, Orta Asya Cumhuriyetlerini geçerek, Rusya, Ukrayna, Beyaz Rusya, Çek Cumhuriyeti ve Polonya üzerinden, ikinci yol (Güney Yolu) ise, yine Afganistan'dan İran'a, oradan da kuzeye yönelerek Azerbaycan ve Kafkasya üzerinden Rusya ve Ukrayna'ya devamında da Batı Avrupa'ya ulaşmaktadır.

Doğu Akdeniz Rotası; Pakistan limanlarından Hint Okyanusu, Kızıldeniz ve Süveyş Kanalı'nı takiben Akdeniz üzerinde Kıbrıs Adasının güneyinden Avrupa'ya ulaşan deniz rotasıdır. (ÇİZELGE-9)

ÇİZELGE-9:Bölgesel uyuşturucu madde kaçakçılığı güzergahları²⁴³

Kolluk kuvvetlerince yapılan çalışmalarda ele geçen uyuşturucu madde miktarları, uluslararası örgütlü suçluluğun Türkiye'deki etkinliğini ispatlamaktadır.

²⁴³ KOM Daire Başkanlığı,2003 Raporu,s.82

Türkiye toplamında 2007 yılı içinde yaklaşık 32 ton esrar, 13 ton eroin, 116 kg kokain, yüzlerce kilo afyon türevleri ve milyonlarca adet sentetik, uyuşturucu hapların ele geçirildiği görülmektedir. (ÇİZELGE-10)

Polis, Jandarma, Gümrük ve Sahil Güvenlik Birimlerinde Gerçekleştirilen Uyuşturucu Madde Yakalamaları

MADDE CİNSİ	POLİS			JANDARMA			GÜMRÜK			SAHİL GÜVENLİK		
	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MIKTAR	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MIKTAR	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MIKTAR	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MIKTAR
ESRAR	8361	17854	13439 KG	2726	4523	18221 KG	4	9	183 KG	4	4	472 GF
EROİN	951	2579	9078 KG	127	291	2176 KG	22	45	1974 KG			
BAZMORFİN	2	3	29 KG	3	6	140 KG						
AFYON	51	78	519 KG	4	10	2 KG	10	15	264 KG			
KOKAİN	343	886	114 KG	75	122	2 KG						
ASETİK ANHİDRİT	2	6	13303 LT	3	7	220 LT						
SENTETİK ECZA	168	267	114.389 AD	19	24	3508 AD	1	1	41.250 AD	1	1	11 AD
CAPTAGON	23	118	7.453.720 AD	9	19	155607 AD						
ECSTASY	687	1659	1.007.557 AD	95	195	25002 AD	1	2	15.000 AD			
TOPLAM	10588	23460		3061	5197		38	72		5	5	

Genel Toplam

MADDE CİNSİ	TÜRKİYE GENELİ		
	OPERASYON	ŞÜPHELİ	MIKTAR
ESRAR	11095	22400	31.843 KG
EROİN	1100	2915	13.228 KG
BAZMORFİN	5	9	169 KG
AFYON	65	103	765 KG
KOKAİN	418	1008	116 KG
ASETİK ANHİDRİT	5	13	13.523 LT
SENTETİK ECZA	189	293	159.158 AD
CAPTAGON	32	137	7.609.327 AD
ECSTASY	783	1856	1.047.559 AD
TOPLAM	13692	28734	

ÇİZELGE-10: Güvenlik Birimlerince uyuşturucu madde operasyonlarında yakalanan uyuşturucu miktarları ²⁴⁴

Kolluk kuvvetleri yanında sınırlarda ve terörle mücadele görev yapan askeri birliklerce ele geçirilen uyuşturucu madde miktarları TSK kaynaklarında güncel olarak bulunmaktadır. 2008 yılı verilerine göre, tonlarca esrar ve türevleri, yüzlerce kilogram afyon ve türevleri, yüz binlerce sentetik hap dikkat çekici miktarlardır. (ÇİZELGE-11)

2008 YILINDA UYUŞTURUCU MADDE BULMA OLAYLARI				
01 Ocak - 05 Aralık 2008				
Uyuşturucu madde cins ve miktarları				
S.No	Cinsi	Uyuşturucu	Miktarı	Birim
1.		Afyon	-	Kg.
2.		Afyon Sakızı	69,962	Kg.
3.		Eroin	2.473,071	Kg.
4.		Kök Kenevir	79.822.212	Adet
5.		Kenevir Tohumu	401,198	Kg.
6.		KenevirYaprağı	0,360	Kg.
7.		Kubar Esrar	14.542,885	Kg.
8.		Likit Afyon	-	Lt.
9.		Likit Esrar	0,304	Lt.
10.		Toz Esrar	2.559,505	Kg.
11.		Kokain	11,505	Kg.
12.		Morfin	35,501	Kg.
13.		Sentetik Hap	312.823	Adet
14.		Asit Anhidrit	953,325	Lt.

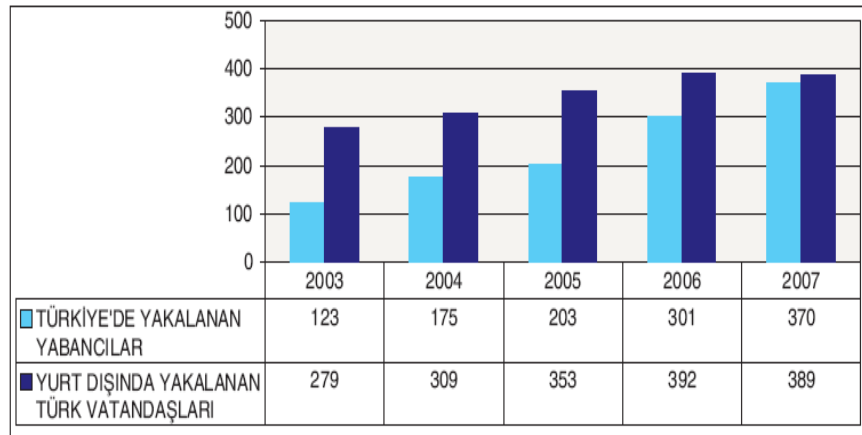
ÇİZELGE-11: Askeri Birliklerce ele Geçirilen Uyuşturucu Maddeler²⁴⁵

²⁴⁴ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.29

²⁴⁵ “2008 Yılında Uyuşturucu Madde Bulma Olayları 01 Ocak - 05 Aralık 2008”, http://www.tsk.mil.tr/HABERLER_ve_OLAYLAR/14_Uyusturucu_Madde_Bulma_Olaylari/14_Uyusturucu_Madde_Bulma_Olaylari_Toplaml.html, erişim: 09.12.2008

Uyuşturucu madde ticaretinde son dönemlerde ön plana çıkmaya başlayan bir diğer gelişme terör örgütlerinin yüksek kar payından dolayı, ekonomik kaynak yaratmak maksadıyla uyuşturucu ticaretine yönelmiş olmalarıdır. Hatta uyuşturucu ticaretini terör örgütlerinin kontrol etmeye yönelik gayretlerinin arttığı görülmektedir. Uluslararası terörizm ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, bütün insanlığı ve demokratik değerleri tehdit eden birbiriyle bağlantılı iki tehdit oluşturmaktadır. İki sorun içiçe geçmiş ve bu durumun yarattığı tehdit, "Soğuk Savaş" sonrasında daha da belirginlik kazanmıştır. Uyuşturucu kaçakçılığı, terör örgütlerinin silah satın almak için finansman sağlama ve kara para aklama operasyonlarında kullandığı yöntemler arasında yer almaktadır.

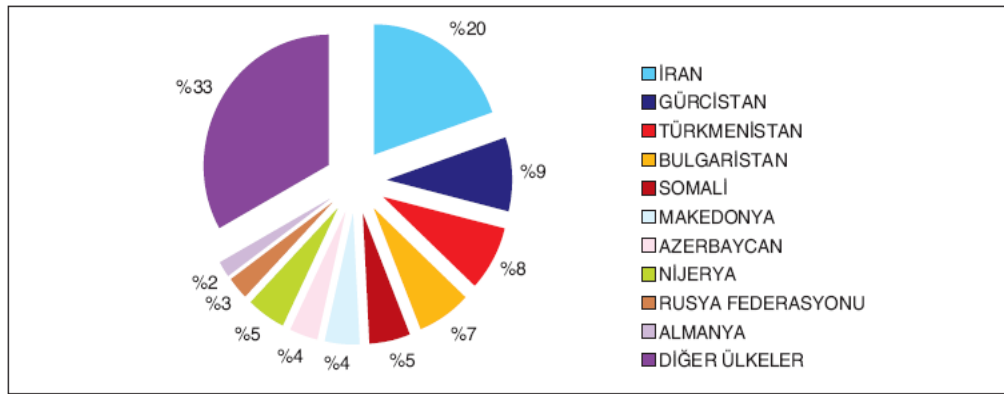
EGM KOM Daire Başkanlığı'nın 2007 yılı kaçakçılık raporunda yer alan verileri incelediğimizde, karşımıza dikkat çekici bir durum çıkmaktadır. Bu raporda; uyuşturucu ticareti ile ilgili olarak ülkemizde bu suçlara karışan yabancı uyruklu şahıslar ile yabancı ülkelerde bu suçları işleyen Türk vatandaşlarının mevcut rakamları da verilmiştir.(ÇİZELGE-12) Türkiye'de uyuşturucu madde kaçakçılığı suçlarına karışan yabancı şahısların sayısı ile diğer ülkelerde bu olaylara karışan Türk uyruklu şahısların sayısında sürekli bir artış görülmektedir.

ÇİZELGE-12: 2007 yılında uyuşturucu operasyonlarında yakalanan yabancı şahıs miktarları²⁴⁶

²⁴⁶ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.44

Bu verilere göre Afrika'nın en uzak ülkelerinden Uzak Doğu ülkelerine kadar bir çok ülkeden suça karışmış yabancılar olduğunu görmekteyiz. Yine Türkiye'de en çok uyuşturucu madde suçlarına karışan yabancılar arasında İran vatandaşları yer almaktadır. Buradan elde edilen sonuç suçun küreselleşmeye paralel olarak suç örgütlerinin gelişmesinin boyutlarındaki artışın büyüklüğüdür. Ayrıca Türkiye'nin uyuşturucu ticaretinde Balkan rotası üzerinde yer almasından dolayı bu güzergah üzerindeki ülkelerdeki suç örgütlerinin ülkemizdekilerle artan işbirliği içinde oldukları görülmektedir. (ÇİZELGE-13)

ÇİZELGE-13: Türkiye'de uyuşturucu madde olaylarında yakalanmış olan yabancı şahısların ülkelere göre dağılımı

2005 yılında Hakkari ili Şemdinli ilçesinde meydana gelen olayları araştırmakla görevli TBMM komisyonunca hazırlanan rapora göre Türkiye uluslararası eroin ticaretinin ana güzergahlarından birisinde yer almaktadır. Afganistan'dan yola çıkan bir kg eroinin fiyatı Hakkari'de 1000 dolarken İstanbul'da 15.000 dolar ve Hollanda'da 50.000 dolara kadar yükselen bir fiyat grafiği izlemektedir. Ayrıca raporda suç şebekelerinin uluslararası açılımları ve bağlantıları ile terör örgütlerinin uyuşturucu ticareti ile bağlantıları da vurgulanmıştır.²⁴⁷

Türkiye'nin uyuşturucu ticaretinin yolu üzerinde bulunan transit bir ülke olması uyuşturucu madde kullanımının son dönemde arttığı gözlenmektedir. Bu da sosyal dengesizliklere neden olmaktadır. Uluslararası suç alanları ve diğer suçlar

²⁴⁷ "Hakkari Şemdinli İnceleme Raporu",

http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/orta/kr_22HakkariSemdinli.pdf, erişim: 04.02.2009

birbirini tamamlayacak şekilde iç içe geçmiş bir görüntü sergilemektedirler. Uyuşturucu ticaretinin artışı diğer asayiş suç alanlarında gelişmelere de neden olabilecektir. Son dönemde yakalanan uyuşturucu madde ile ilgili suçlara karışmış yabancı uyruklu şahısların miktarında önemli bir artış söz konusudur. Bu durumda son yıllarda suçun küreselleşme ve ülkelerin sınırlarını aşana bir boyut kazanması ile ilgilidir. Bu durumun daha da devam edeceği belirli alanlardaki örgütlü suçların uluslararası niteliklerinin gelişeceği muhakkaktır.

Uluslararası uyuşturucu ticareti güzergahında Türkiye'nin transit ülke olması uluslararası platformda ülkemize çeşitli sorunlar yaşatacaktır. Uluslararası alanda çeşitli devletlerin uyuşturucu ticaretini kontrol etme gayretlerinin artacağı değerlendirilmektedir. Uyuşturucu ticareti ve örgütlü suçların gelişimi ve genişlemesi ülkeler arasındaki önemli bir güvenlik sorunu olmaya devam edecektir. Hatta önümüzdeki yıllarda öncelikli bir güvenlik sorununa dönüşeceği değerlendirilmektedir. Terör örgütlerinin finans kaynakları arasında uyuşturucu ticareti son dönemler artan bir yer tutmaya başlamıştır. Son dönemler uyuşturucu ticareti yaptığı çeşitli şekillerde tespit edilmiş olan PKK terör örgütünün bu gayretini devam ettireceği açıktır.

Sonuç olarak uluslararası uyuşturucu ticaretinde önemli bir güzergah üzerinde bulunan Türkiye halen afyon ve türevleri ile sentetik uyuşturucuların üretim bölgelerine bağlı olarak bu güzergah üzerinde kalmaya devam edecektir. Uyuşturucu ticaretinin yolları üzerinde bulunması nedeniyle, bu suç türünden sosyal, ekonomik ve siyasi boyutta etkilenmeye devam edecektir.

Ç. Yasadışı Göçler ve İnsan Kaçakçılığının Bölgesel Etkileri

Türkiye'nin dünya üzerinde bulunduğu bölgenin, savaşlar, çatışmalar ve ekonomik dengesizlikler gibi sorunlardan kaynaklanan istikrarsızlıklara sahip olmasından dolayı, yasadışı insan göçü ve göçmen kaçakçılığı, önümüzdeki dönemde de Türkiye'de hayatı etkilemeye devam edecek önemli bir parametre gibi görünüyor.

Bugün İstanbul’ da dünyanın farklı ülkelerinden gelmiş, farklı ırklardan insanlarla her an karşılaşabilmekteyiz. Bulunduğu coğrafi konum itibariyle Türkiye’nin içinde bulunduğu bölge itibariyle yasadışı insan göçleri açısından hedef ülke, kaynak ülke ve transit ülke konumundadır.

Türkiye Cumhuriyeti, uygulamakta olduğu göçmen politikasında doğudan ve batıdan göç edenler arasında ayırım gözetmemektedir. Ancak harici ülkeler olarak nitelenen coğrafyadan Türkiye’ye göç etmek isteyenler arasında baskı altındaki Türk soylular bulunması halinde bu kişiler anılan uygulamanın dışında bırakılarak onlara iskan hakkı tanınmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’ye yönelik göç hareketlerinin kaynakları; ülkelerindeki siyasal çalkantılar, belirsizlikler, çatışmalar nedeniyle daha çok Ortadoğu ve Asya ülkeleri olarak belirginleştikten 1951 Cenevre Sözleşmesi’nin uygulanmasında Türkiye ‘doğudan’ gelen göçü ‘harici ülkeler’ olarak niteleyerek bu ülkelerden gelenlere iskan hakkı vermemekte ancak üçüncü bir ülkeye transit geçiş hakkı tanımakla yetinmektedir.²⁴⁸ Bu bağlamda Türkiye’nin çekince koyarak imzalamış olduğu BM mülteciler sözleşmesini sadece Avrupa’dan kendisine doğru olan yani batıdan doğuya akış şeklindeki göçleri mülteci kapsamında tanıdığını açıklamıştır. Bununla birlikte, ülkemiz Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’nin (SASMUS) ek protokolü olan “Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Kara Deniz ve Havayoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol”ü, 13.12.2000 tarihinde imzalayarak taraf olmuştur. Bağlı olarak gerekli iç düzenlemeler yapılmıştır.²⁴⁹

Özellikle, 1980’li yıllarda başlayan yasadışı göç hareketleri, Türkiye’yi önemli bir ölçüde etkilemiştir. Bu göç hareketlerinin bir boyutu, transit ülke olarak Türkiye üzerinden özellikle Avrupa ülkelerine giden göçmenleri kapsarken, diğer boyutu da Türkiye’ye gelen yasadışı göçmenleri içermektedir.²⁵⁰

Türkiye, söz konusu göç hareketlerinin kompozisyonu içerisinde, Avrupa, Asya, Orta Doğu ülkeleri ve hatta bazı açıdan Afrika ülkeleri arasındaki köprü pozisyonundadır. Bölgedeki ülkelere göre refah düzeyi daha iyi bir durumda

²⁴⁸ **Ercan Çitlioğlu**, “Dünyadaki yasadışı göç İnsan kaçakçılığı faaliyetlerinin Türkiye’ye etkileri”, www.harpak.tsk.mil.tr/duyurular/SEMPOZYUM_MART_2006/03_ERCAN_CITLIOGLU.doc, erişim: 31.10.2006

²⁴⁹ “Türk Ceza hukukunda. Organize Suç”, www.abgm.adalet.gov.tr/ceydametin.pdf, erişim: 03.02.2009

²⁵⁰ **Çitlioğlu**, a.g.m.

bulunmaktadır. Bu yüzden, Orta Asya ve Orta Doğu ülkelerinden, gelişmiş, zengin, demokratik ülkelere yönelik gerçekleştirilen göçmen kaçakçılığına güzergah olarak en elverişli ülkelere birisi konumundadır. Bir başka ifade ile Türkiye her yönüyle “doğu-batı” arasında köprü olmakla beraber, ‘kaynak, transit ve hedef’ özelliklerinin toplandığı bir ülke durumundadır. Ayrıca göçmen kaçakçılığı konusunu, özellikle Ortadoğu, bazı Asya ve hatta Afrika ülkelerinden deniz, hava ve karayoluyla legal veya illegal yollardan gelen yabancılar oluşturmakta ve aralarında yabancı uyruklu şahıslar ile birlikte Türk vatandaşlarının da yer aldığı göçmen kaçakçılığının suç organizasyonları vasıtasıyla Yunanistan, İtalya, Almanya, Hollanda, Fransa ve İngiltere gibi bazı Avrupa ülkelerine yönelmektedirler.²⁵¹

Sovyetler Birliği’nin dağılmasından sonra Türkiye’nin, yasadışı göç konusunda transit ülke kimliği daha da önem kazanmış, Türkiye’nin gerek Ortadoğu gerek Karadeniz ve Kafkasya gerekse Asya’ya bağlantıları, yalnızca Doğu ile Batı değil, Güney ve Kuzey yönlerinde de bir geçiş noktası olmasına neden olmuştur. Türkiye’de çok büyük çoğunluğu kayıt dışı olduğundan mültecilere ilişkin kesin ve güvenilir rakamlar mevcut değildir. Bu insanların büyük bölümü sığınma talebinde bulunmak yerine, Türkiye’yi Avrupa’ya geçiş için transit ülke olarak kullanmayı tercih etmektedirler.

BM raporlarını incelediğimizde Türkiye’nin adı sık sık telaffuz edilmektedir. Yasadışı insan göçleri açısından yüksek risk grubunda, kaynak ülke olarak orta seviye de insan kaçırılan ülke şeklinde değerlendirilmiştir.²⁵²

1980’li yıllara kadar uluslararası göç dalgalarının artışına karşın bu hareketlerden fazlaca etkilenmeyen Türkiye 1990’lı yıllardan başlayarak bu hareketlerin geçiş ve odak noktasına oturmuş, yasadışı göç hareketlerini denetleyebilecek etkili mekanizmalara sahip olunmaması nedeniyle 2000 yılı bu bağlamda zirve yapmıştır. “1990’lı yılların ortalarında Türkiye’de yaşamakta olan mültecilerin sayılarının iki milyona ulaşması, olayın boyutlarının gerek güvenlik gerek sosyal dengeler açısından taşıdığı önem daha da belirginleşmiş olur.”²⁵³

²⁵¹ gös.yer.

²⁵² “BM İnsan Ticareti Raporunda Türkiye de Var”,
<http://www.usakgundem.com/haber.php?id=4375>, erişim: 10.12.2008

²⁵³ Çitlioğlu, a.g.m.

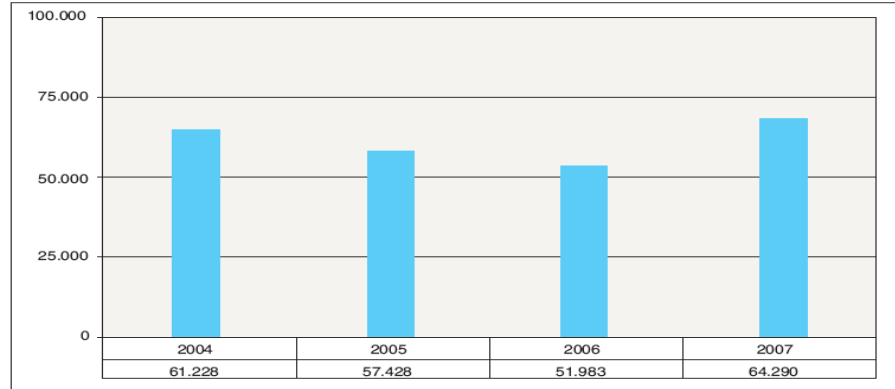
Türkiye’yi özel olaylar bazında etkileyen bazı göç olaylarına değinmek faydalı olacaktır. 1979 İran İslam Devrimi sonrası Türkiye’ye iltica eden İranlıların sayıları 3 milyonun üzerine çıkmış, ne var ki coğrafi konumu ve tarihi geçmişi nedeniyle Bosna ve Kosova krizlerinde bu defa Batıdan Doğuya doğru ayrı bir göç dalgasını da karşılamak durumunda kalmıştır. 1988-1991 yılları arasında çoğunluğu Peşmergeler olmak üzere Irak’tan kaçarak Türkiye’ye sığınanların sayıları 650.000 dolayındaydı. Üçüncü göç dalgası ise Türk kökenli Bulgar yurttaşlarına Bulgaristan’daki baskılar sonucu 350.000 Türk vatandaşın göçü ile yaşanmıştır.²⁵⁴

1990 lı yıllarda PKK terör örgütü, kendine yakın olarak değerlendirdiği ihmal edilemez bir nüfusu, taşeron suç örgütleri aracılığıyla yurtdışına özellikle Avrupa ülkelerine kaçmalarını temin etmiştir.²⁵⁵ Bunun iki nedeni vardır: Birincisi özellikle Avrupa ülkelerinde kendi ideolojik tabanlı yasal görünümlü faaliyetleri için eleman temin ederek, bu ülkelerde bir kamuoyu oluşturulmasını sağlamak, ikincisi ise bu şahısların o ülkelerde elde ettikleri gelirlerden haraç alarak gelirlerini arttırmaktır. Terör örgütünün bu çalışması 20. yüzyıl başında İtalya’dan ABD’ye mülteci kaçırma işini organize ederek, Amerika’da kendine taban yaratan İtalyan mafyasının faaliyetiyle benzeşmektedir. Türk mafyası 1991 yılında Doğu Bloku ülkelerinin dağılmasından sonra, Asya ve eski SSCB ülkelerindeki suç örgütleri ile işbirliğini arttırmış ve gelişen dünyaya ayak uydurarak, varlığını sürdürmeye devam etmiştir. Türkiye’de 1995 ve 2004 yılları arasında yakalanan yasadışı göçmen sayısı, Emniyet Genel Müdürlüğü Yabancılar Şubesi İltica Dairesi Başkanlığı rakamlarına göre: 522.708.dir.²⁵⁶ Göçmen kaçakçılığına yönelik 2007 yılında operasyonlarda, 64.290 göçmen yakalanmıştır. (ÇİZELGE-14)

²⁵⁴ Çitlioğlu, a.g.m.

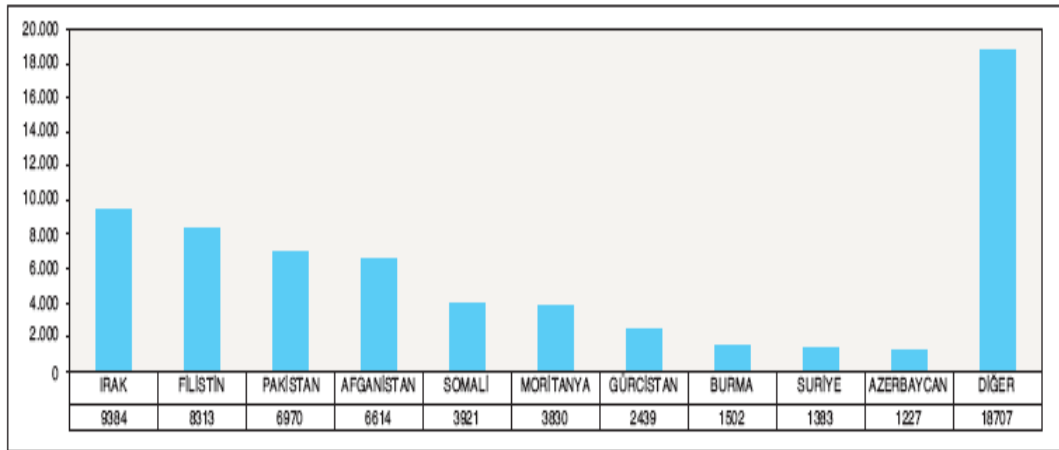
²⁵⁵ Erhan Ergül, “PKK Terör Örgütünü, Etnik Terörün Fikri yapısı, Anatomisi, ve Şiddet Stratejileri”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2008, s.200

²⁵⁶ gös.yer.

ÇİZELGE-14 :Türkiye’ de Yakalanan Yasadışı Göçmen Miktarları²⁵⁷

Bu göçmenlerin kaynak ülkeleri incelendiğinde Türkiye’nin Irak, Pakistan, Filistin, Afganistan ve Somali ülkeleri karşımıza çıkmaktadır. Bu ülkelerin hepsinin Batılı devletlerinin değişik usullerle müdahalelerine maruz kaldıkları ve çatışmalardan etkilenen, istikrarsız ülkeler oldukları görülmektedir. (ÇİZELGE-15)

ÇİZELGE-15:Türkiye’de Yakalanan Göçmenlerin Kökenleri²⁵⁸

Bu verilerden ulaşılan sonuç, 2000 yılından başlayarak insan kaçakçılığı ile mücadelenin daha organize boyuta ulaştığı ve alınan önlemlerin sonuçlarını vermeye başlamış olması ile açıklanabilir. Güncel olarak ise Türkiye’ye yasadışı yollar ve

²⁵⁷ KOM daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.83

²⁵⁸ gös.yer

insan ticareti ile giriş yapanların ülkelerinde Afrika kökenlilerin sayılarında ciddi artışlar görülmeye başlanmıştır.

Türkiye’yi de içine alan yasadışı göç güzergahlarından bölgesel olanları şunlardır;-İran- Irak veya Suriye- Türkiye- Bulgaristan- Romanya- Macaristan- Avusturya- Çek Cumhuriyeti veya Slovakia-Almanya,

-İran-Irak veya Suriye-Türkiye-Bulgaristan veya Yunanistan-Makedonya-Arnavutluk-İtalya-Batı Avrupa ülkeleri,

-İran-Irak veya Suriye-Türkiye-Güneydoğu Avrupa ülkeleri- Batı Avrupa ülkeleri olarak belirlenmiş bulunmaktadır.²⁵⁹

Göçmen Kaçakçılığı ile mücadele alanında bugüne kadar yapılan çalışmalar neticesinde; suç organizasyonlarının, kaçak göçmenleri ülkemize genellikle doğu ve güneydoğu bölgelerimizdeki sınırlarımızdan yasadışı yollarla girişlerini sağladıkları belirlenmiştir. Kaçak göçmenler, bir süre barındırılarak otobüs veya kamyonlar ile Akdeniz ve Ege kıyı bölgelerimizdeki illere nakledilmektedir. Yasadışı geçişin son bölümü ise Yunanistan, İtalya sahillerine, oradan da Avrupa ülkelerine yönelik gerçekleşmektedir. Diğer bir güzergah ise, yine karayoluyla kara hudut kapılarımızdan Bulgaristan veya Yunanistan sınırlarına geçişlerin sağlandığı ve kaçak göçmenlerin bu yasadışı geçişlerde, özellikle kamyon, tır ya da karavan tipi araçların gizli bölmelerine saklandıkları veya para karşılığında temin edilen sahte yolcu belgelerini kullandıkları tespit edilmiştir.²⁶⁰ Bu göçmen trafiği bile nasıl bir organizasyona ihtiyaç duyulduğunun göstergesidir. Bir göçmen kaçakçılığı için, organizatörler, sınır geçişi için kılavuzlar, barındırmak için yer, ihtiyaçları sağlamak için işbirlikçi şahıs, ülke içinde nakil için araçlar ve şoförler, bu nakil işlemlerinde öncü araç ve şahıslar, Avrupa’ya geçiş için deniz ya da kara yolunda kılavuzlar deniz araçları ve kaptanları gibi geniş bir organizasyon ancak bu işi yapabilmektedir. Bu örnek örgütlü suçların boyutunun ne kadar büyük olduğunu ortaya koymaktadır.

Yasadışı göçler ve göçmen kaçakçılığının yanında insan kaçakçılığı Türkiye’de son yıllarda artan bir grafik izlemektedir. *Son yıllarda eski doğu bloku ülkelerinde; özellikle insan ticaretinin yoğunlaştığı ülkeler ise Ukrayna, Rusya, Azerbaycan, Gürcistan, Moldovya gibi Kafkas ülkeleri olarak dikkat çekmeye*

²⁵⁹ Çitlioğlu, a.g.m.

²⁶⁰ KOM Daire Başkanlığı, 2005 Raporu, ss.114-115

*başlamış ancak bu ülkelerden gelenler daha çok fuhuş maksatlı kadın ticaretinin kurbanları olmuşlardır.*²⁶¹

Son yıllarda insan ticaretine yönelik mücadele kapsamında yaklaşık 900 mağdurla karşılaşmıştır. İnsan ticareti mağdurlarının genellikle eski SSCB cumhuriyetleri olduğu görülmektedir.²⁶²

Yasadışı göçlerin Türkiye’yi önümüzdeki yıllarda önemli ölçüde etkilemeye devam edeceği ve uluslararası ilişkiler kapsamında Türkiye’yi zorlayacağı değerlendirilmektedir.

Önümüzdeki yıllarda Türkiye’ye Asya ve Afrika kökenli bir çok göçmenin artarak gelmeye devam edeceği olasıdır. Bu da ülkede kayıtdışı ucuz bir işgücü yaratarak istihdam imkanlarının azalmasına neden olacaktır. Son dönemlerde Türkiye hedef ülke statüsündedir. Yani mültecilerin ulaşmak istedikleri bir ülkedir. Bu durumun gelecekte aleyhte sonuçlar doğurması muhtemeldir. Yasadışı gelen göçmen sayısının artması asayiş ve güvenliğe olumsuz etkilerde bulunacaktır. Zira yasadışı göçmenlerin suça karışma ihtimalleri daha yüksektir. Yasadışı göçmenlerin Avrupa’ya geçme gayretleri Avrupa Birliği ülkeleri ve Türkiye arasında önemli bir sorun olmaya devam edecektir. Yasadışı göçmenlerle ilgili halihazırdaki mevzuat Türkiye’yi uluslararası platformda zor durumda bırakacaktır. Zira Türkiye doğudan gelen göçmenlere haklı bazı nedenlerle mülteci statüsü vermemektedir. Yasadışı göç olaylarında girişte kullanılan en önemli güzergahlar İran, Irak ve Suriye üzerinden geçmektedir. Irak ve Afganistan’daki halihazırdaki belirsizlik bu güzergahların önümüzdeki zamanlarda da hali hazırdaki şekliyle devam edeceği anlamına gelmektedir. Bölgemizdeki halen devam etmekte olan dengesizlikler savaş ortamı ve çatışma ortamından dolayı Pakistan, Bangladeş, Afganistan ve Irak gibi ülkelere göç kaynağının artarak devam edeceği değerlendirilmektedir. Komşu ülkelerin özellikle göç yolu üzerindeki İran, Irak gibi devletlerin yasadışı göçle mücadele konusunda ciddi gayret ve çalışmalarının olmaması, siyasi gerekliliklerden dolayı batı ile yüzyüze kalmak durumunda olan ülkemizi yalnız bırakmaktadır. Yasadışı giriş yapan göçmenlerin kazandıkları gelirleri kendi ülkelerine transfer etmelerinden

²⁶¹ Çitlioğlu, a.g.m.

²⁶² KOM, 2007 Raporu, s.83

dolayı Türkiye’den kayıtdışı sermaye çıkışlarının büyük miktarlara ulaşması muhtemeldir.

Sonuç olarak insanlığın göç etmesi insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. Ama günümüzde toplumsal ve bireysel yaşamı etkileyen ölçütlerin çok artmış olmasından dolayı göçün hem hedef ülkeler, hem de göç kaynağı ülkeler ile geçiş ülkelerinde çeşitli etkilere neden olduğu açıktır. Bu nedenler yukarıda açıklamaya çalışıldı. Ancak Türkiye’nin içinde bulunduğu bölgede istikrarsız yapının uzun yıllar devam etmesi muhtemeldir. 11 Eylül saldırılarından sonra ABD öncülüğünde müdahale edilmiş Afganistan ve Irak’ın bölgemizde ve etki alanımızdaki devletler olması ve yasadışı göç nedeniyle bölgeyi etkilemektedir. Uzun süre bu durumun aynı şekilde devam edeceği olasıdır. Ayrıca dünya üzerindeki ekonomik adaletsizlik küresel gelişmenin dengesizliği ve aradaki uçurum giderek artmaktadır. Gelişmemiş ülkelere gelişmiş ülkelere doğru göç çabaları artarak devam edecektir. Ama göçün ve insan kaçakçılığına yönelik suçların engellenmesinin yolu, suçları yoketmeye çalışmaktan ziyade nedenlerini ortadan kaldırmaktan geçmektedir. Ancak gelişmiş Batılı Devletlerin göçün nedenlerinin önlenmesine yönelik olarak samimi gayret göstermek yerine sadece göç ve ilgili suçları önlemeye çalıştıkları, ekonomik ve siyasi güç kullanarak kaynak ve geçiş ülkelerini suçun önlenmesi için tedbir almaya zorladıkları görülmektedir. Göç ve insan kaçakçılığının en temel saiki, insanların ümitleridir. İnsanların ümitleri devam ettikçe bu suçların da devam edeceği açıktır. Ayrıca zorunlu göç etmeye çalışan bu insanların birer suçlu gibi değil de mağdur olarak algılanmaları önemlidir. İnsanların göç yolunda ümitlerini istismar eden uluslararası ölçekli suç örgütlerinin, devletlerin münferit gayretleri ile değil, ortak yapılacak çalışmalar ile yokedilmesi mümkündür.

Belli başlı ana faaliyet alanlarının yanında, teknolojik gelişmelerden, ekonomik ve sosyal yaşamın karmaşılaşmasından kaynaklanan nedenlerle, bilişim suçları (siber suçlar) gibi alanlardan, yolsuzluklara kadar çok farklı alanlarda suç örgütlerinin geliştiklerini görmekteyiz. 2005 yılından itibaren Türkiye’de bilişim ve siber suçların gelişmeye başladığı görülmektedir. Siber suçların ve bu olaylara karışan şahısların miktarındaki artış dikkat çekicidir. (ÇİZELGE-16)

Olay Türü	2005		2006		2007	
	Olay	Şüpheli	Olay	Şüpheli	Olay	Şüpheli
Kredi Kartı Sahteciliği ve Dolandırıcılığı	195	543	122	241	209	423
Banka Dolandırıcılığı	9	33	98	172	164	443
Bilişim Suçları ve Dolandırıcılığı	91	179	4	9	206	421
Toplam	295	755	224	422	579	1287
Not: 2007 Yılı İçerisinde 1000 Adet Bilgisayar Harddiski, 4456 Adet CD ve 16 Adet DVD İncelenmiştir.						

ÇİZELGE-16: Türkiye’ de El konulan Bilişim Suçları²⁶³

KOM Daire Başkanlığı raporunda örgütlü suçlar ve ana faaliyet alanları yanında akaryakıt kaçakçılığı olayları, tütün mamülleri kaçakçılığı, oto kaçakçılığı, emtia kaçakçılığı, kültür ve tabiat varlıkları kaçakçılığı, yolsuzluk, nitelikli dolandırıcılık, tefecilik, belgede ve parada sahtecilik gibi suçların değerlendirmeye alındığı görülmektedir. Bu suçların incelenmesinde yine yıllara göre devam eden bir artış olduğu görülmektedir.

²⁶³ KOM Daire Başkanlığı, 2007 Raporu, s.104

SONUÇ

Uluslararası suç örgütlerinin gelişimi, tanıtılması, özellikleri, faaliyet alanları, ekonomik değerleri, küresel etkileri ile ilgili bilgiler ile buna bağlı olarak değerlendirmeler önceki bölümlerde verilmeye çalışılmıştır. Özellikle Soğuk Savaş'ın sonrasında ve küreselleşme olgusunun gelişimiyle, suç örgütleri uluslararası platformda yerlerini almaya başlamışlardır. Suç örgütlerinin devletlerin ulusal menfaatlerine yönelik bir araç olarak yönlendirilmekte olduğu ya da kullanılabildiği gerçeği de bunu doğrulamaktadır. Bu süreç içinde toplumdaki değişmeye bağlı olarak tarım kökenli suç örgütleri, önce sanayii toplumlarının suç örgütlerine, teknoloji ve bilişim imkanlarının arttığı toplumlarda ise teknolojik/bilişim (siber) suç örgütlerine dönüşmektedirler.

Değişen dünyada, suç örgütleri ve karaparanın büyük ekonomik değerlere ulaştığı ve hatta bu değerlerin birçok ülkenin sermayelerini aşabileceği daha da genişleyeceği açıktır. Suç örgütlerinin elde ettikleri toplam gelir, küresel olarak dünyada sekizinci sırada yer almaktadır. Hatta suç ekonomisi G-8'ler içinde dahi yer alabilecek ekonomik bir büyüklüğe sahiptir. Suç örgütlerinin kontrolsüz, kayıtsız ekonomik gücü, uluslararası kaçınılmaz etkilere sahip olduğu şüphesizdir. Dolayısıyla suç örgütlerinin küçük devletler üzerinde etkileri hatta kontrolleri artacaktır. Küresel devasa silah ve uyuşturucu ticaretini hatırladığımızda karşımıza ihmal edilemeyecek miktarların çıktığını görürüz. Etki sahibi ya da etkin olmak isteyen devletlerin bu büyük ekonomik değerleri, kendi kontrollerinin dışına bırakmak isteyeceklerini düşünülmemelidir. Günümüzde uluslararası politikalar ve dengeler, ekonomik parametreler üzerinde seyretmektedir. Klasik anlamda askeri ve politik stratejiler üzerinde yürüyen politikalar eskisi gibi birinci derecedeki parametre değildir. Ekonomik dengeler üzerinde kullanılabilen diğer asimetrik parametreler, özellikle Doğu Blok'unun yıkılmasından sonra hissedilmeye başlamıştır. Aslında dünyada az çok var olan dengenin bozulması anlamına gelen bu yeni dönem yeni uluslararası aktörlerinde güçlenmesi anlamına gelmektedir.

Kuloğlu bu dönemi belirsizlikler dönemi olarak tanımlamakta, bu dönemde tehdit unsurlarının tanımlandığını ancak, nereden ve nasıl kaynaklandıklarının ve bu tehditlerle nasıl mücadele edileceğinin belirsiz kaldığını vurgulamaktadır.²⁶⁴

Tehdit algılamaları içinde ön plana çıkmakta olan en önemli konulardan birisi suç örgütlerinin yarattıkları tehlikelerdir. Bu konuda nerdeyse bütün devletlerin farklı yaklaşımları vardır. Yaklaşımları birleşen ülkelerin ise ulusal menfaatlerinin çakıştığı noktalarda bu yaklaşımlarının birleştiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Devletler üstü uluslararası ittifakların biraraya gelme nedenlerinin de en önemli ortak noktası güvenlik meseleleridir. Güvenlik boyutunun önemli parametresi “tehdit algılamalarıdır”. Ama yine de son on yıl içinde küresel olarak ön plana çıkan ittifakların hepsinin tehdit algılamalarının kavramsal boyutunda, uluslararası örgütlü suçlar yer almakta ve dünyanın temel güvenlik sorunlarından birisi olarak değerlendirilmektedir. Gelişen bu durumun canlı örnekleri mevcuttur. Somali açıklarında deniz korsanlığı yapan çeteleri ile, Orta Amerika’da kokain şebekelerine yönelik mücadelede klasik polisiye yöntemlerin aşılaraq askeri birimlerin ve askeri teknik, taktiklerin kullanılması tehdit algılamaları öncelik derecesinin bir örneğidir. Soğuk Savaş sonrası klasik askeri tehditler, değişen ve küreselleşen dünyada gelecekte daha da geri planda kalacaktır. Önceki bölümlerde ortaya konulan suç örgütleri, taşıdığı potansiyel tehlikeler, terör örgütleri ile yakınlaşma, ekonomik ve siyasi nüfuzu gibi nedenlerle tehdit algılamaları içinde öncelikli tehdit olarak algılanacaktır.

Ziegler örgütlü suçun kapitalizmin bir gereği olduğunu ifade etmektedir. *“Sınır-aşırı organize suç kapitalizmin nihaî aşaması ve hatta özüdür. çünkü sınır-aşırı organize suç kârın maksimizasyonunu, en kesin gizlilik içinde ve en hızlı bir şekilde gezegen ölçeğinde birikimini gerçekleştiriyor. Tabii hiçbir vergi, hiçbir devlet denetimi kesinlikle sözkonusu değil. Kıta-aşırı bir organize suç karteli her kapitalistin gizli rüyasıdır!”*²⁶⁵

Suç örgütleri “uluslararası ilişkilerde bir aktör olarak değerlendirilmeli mi?” sorusunun cevabını yine özet olarak örgütlerin işleyişi içinde bulmaktayız. Yeni

²⁶⁴ Armağan Kuloğlu, “Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye”, *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, der:Kamer Kasım-Zerrin A.Bakan, Ankara: Asam, 2004, ss.41-42

²⁶⁵ “Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Karşı Yeni Mağyalar”, *Le Figaro Littéraire* (çev:Özkan Gözel), <http://gridergi.8k.com/sosyoloji/suc.htm>, erişim: 04.11.2008

dünya düzeninin gelişmeye başladığı tek kutuplu bir dünya düzeninde suç örgütleri, devlet dışı aktörler olarak yerini almaya başlayacaklardır. *“Ulus-devletler önümüzdeki dönemde de dünya sahnesindeki egemen birimler olmaya devam edecektir. Ancak ulusal hükümetlerin bilgi ve teknoloji akışı, salgın hastalıkların ve kitlesel göçün önlenmesi, silah ve uyuşturucu kaçakçılığı gibi konularda etkinliği azalacaktır. Uluslararası sermayeyi temsil eden Çok Uluslu Şirketlerin (ÇUŞ) ulusal ve uluslararası konularda üstlendikleri ve oynadıkları rol artacaktır.”*²⁶⁶

Arı, beş ana başlık altında aktörleri değerlendirmiştir. Bunlar devletler, bireyler, uluslararası ittifaklar, hükümet dışı ulusal örgütler, uluslararası örgütler olarak sınıflandırılabilir.²⁶⁷ Bal uluslararası ilişkilerin aktörlerini devletler, uluslararası örgütler veya uluslararası alanda devletin doğrudan temsil edildiği kuruluşlar, devletlerin doğrudan temsil edilmediği uluslararası örgütlenmeler, ulusal baskı ve çıkar grupları ile bireyler olarak dört ana başlık altında ele almaktadır.²⁶⁸ Bal sonuç olarak yaklaşık sayıları ile birlikte beş ana kategoride küresel aktörleri ortaya koymaktadır:

*“Bunlar: 1- 191’i BM üyesi olan sayısı 200’e yaklaşmış devlet, 2- 64,000 büyük ÇUŞ ve bunların 866,000 üzerinde yabancı şubeleri, 3- 9,000 tek devlete bağlı hükümetdışı örgütlenmeler, 4- 240 hükümetler arası örgütlenmeler (BM, Avrupa Birliği, NATO) 5- 6,600 hükümetler dışı uluslararası teşkilatlar ve hükümetler dışı teşkilatların buna yakın sayıda uluslararası komite ve şebekeleri olarak sıralanabilir.”*²⁶⁹ Bal’a göre Soğuk Savaş sonrası ortaya çıkan tablo, bir örümcek ağını andıran, kaotik, anarşik bir düzensizlik nizamıdır. Bu gelişme çok kutuplu çoğul yeni bir modeldir.²⁷⁰ Bu düzensizlik ortamının oyuncularını da bilinenlerden farklıdır. Suç örgütlerinin bu oyuncular içinde en önemlilerden birisi olması mümkündür.

Küreselleşen dünyada devletlerin mutlak egemenliği azalmaktadır. Uluslararası platformda terör ve suç örgütleri ile yasal olmayan diğer yapılanmalar hangi başlıklar altında değerlendirilmelidir? Suç, suç örgütü ve terör ile ilgili bütün

²⁶⁶ Erhan, a.g.m.,

²⁶⁷ Tayyar Arı, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, İstanbul:Alfa, 2004, ss.51-79

²⁶⁸ İdris Bal, *“Uluslararası Politikada Aktörler”*,

http://66.29.124.61/~portakad/?sayfa=makale_oku&mid=22, erişim: 03.01.2009.

²⁶⁹ gös.yer.

²⁷⁰ gös.yer.

devletler ve aktörlerin tamamının mutabık kaldıkları bir tanım yoktur. Özellikle devletlerin kendilerine özel tehdit algılamaları bu tanımlamalarda farklılıklara neden olmaktadır. Bu tanımlama farklılıkları, mücadele şekli ve yöntemleri konusunda sorunlar yarattığı gibi, suç şebekelerinin küresel aktörler olarak nereye konulması gerektiği konusunda farklılıklara neden olmaktadır. Suç ve terör örgütleri halihazırda uluslararası örgütler başlığı altında aktörler olarak ele alınmaktadır.

Küresel bir hareket kabiliyetine sahip, iletişim ve ulaşım sistemlerini belirli kurallara bağlı kalmaksızın kullanma yeteneği olan, etik ve hukuksal normlara ihtiyacı olmayan aktörler olan suç örgütleri, devletler ve uluslararası diğer uluslararası aktörler gibi hukuka ihtiyaç duymazlar. Suç örgütleri ile mücadele eden devletler ve devlet kurumları belirli hukuksal normlara uymak durumundadır. Örneğin silah kullanma yetkisi belirli şartlar oluştuğunda devlet organlarında da vardır ama suç örgütleri buna ihtiyaç duyduğu her anda kullanma imkanına sahiptirler. Yine uluslararası şirketler açık ve serbest piyasa kurallarına uymak durumundayken, suç örgütleri kendi piyasa kurallarını kendisi belirlemektedir. Suçtan kazanılan değerlerin yasal ticarete göre çok daha yüksek miktarlarda karlarının olması yine vurgulanması gereken farklı bir özelliğidir.

Bu durum her ne kadar gizlilik içinde hareket etmelerinin zorluklarını taşısa da örgütlere belirli bir hareket serbestisi kazandırmaktadır. Bu açıdan değerlendirdiğimizde uluslararası aktörler içinde farklı bir başlık içinde suç örgütleri yorumlanmalıdır. Ama sonuçta suç örgütlerinin hukuksal değerlere uymak zorunluluğunda olmayışı, idari ve toplumsal düzenlemeler ile uluslararası bazı değerlere uymak zorunda olmayışı nedenleriyle diğerlerinden ayrılması gereklidir. Değişen uluslararası yapı içerisinde suç örgütlerinin terör örgütleri ile birlikte “uluslararası açık olmayan (gizli) örgütler” başlığı altında aktörler olarak ele alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir. Bu aktör başlığına daha farklı isimler önerilebilir. Bu aktörler içinde hangilerinin nasıl yer alması gerektiği konusunda ortak bir mutabakat olmayacaktır ve tartışma yaşanacaktır. Ancak seyredecek süreçte bu konunun ortak bir zemine oturacağı değerlendirilmektedir.

Geleceğin dünyasının nasıl olacağı en önemli güncel tartışma konularından birisidir. Bu tartışma öncelikli olarak uluslararası ilişkiler disiplininin konusu olarak ele alınmaktadır. Geleceğin dünyasına dair tartışmalar Soğuk Savaş sonrasında hız

kazanmış, “Medeniyetler çatışması”, “Tarihin Sonu” ve “Yükselen Anarşi gibi varsayımlar geliştirilmiştir. Kaplanın kaos teorisine göre sosyal yıkılış ve çöküşe doğru hızlı bir gidiş vardır. Günümüzde bilinenden farklı ne için şiddet uyguladığını bile bilmeyen çok zayıf örgütlenmeye sahip, çeteler, küçük gruplar, hatta bazen münferit şahıslar tarafından yürütülmektedir. Günümüzde şiddet ideolojiden bağımsızdır.²⁷¹ Binyıl projesinin BM Gıda ve Tarım Örgütünün raporuna dayanarak hazırladığı 2008 yılı raporunda geleceğin dünyasına yönelik tahminleri mevcuttur. 46 ülkede yaşayan 2,7 milyar kişi silahlı çatışma, 56 ülkede yaşayan 1,2 milyar kişinin ise siyasi istikrarsızlık tehlikesi altında olduğu bu raporda ifade edilmektedir.²⁷²

Geleceğin dünyasında suç örgütlerinin ne gibi etkilere sahip olacağı konusunda şimdiden bazı işaretleri mevcuttur. Devlet egemenliğinin tamamen kaybolduğu bazı Afrika Devletleri’nde bilinen aktörler dışındaki bu örgütler ülkeleri kontrol altında tutmalarının yanında uluslararası ilişkileri önemli ölçüde etkilemektedir. Bunun en çarpıcı ve güncel örneği Somali’deki durumdur. Somali’de kaybolmuş devlet egemenliği, ekonomik ve sosyal nedenlerden kaynaklanan istikrarsızlıklardan dolayı örgütler birincil aktörler konumunu elde etmişlerdir. Hatta bu örgütler Hint Okyanus’dan geçiş yapan gemileri silah zoruyla kaçıarak yüksek miktarlarda fidye istemektedir. Orta Afrika Ülkesi Nijerya’da da benzer durumlar mevcuttur. Bazı Afrika ülkelerindeki bu durum barbarlık çağına dönüş²⁷³ ve gri savaşlar²⁷⁴ olarak nitelendirilebilir.

Barbarlık çağına böylesi bir dönüşün mümkün olup olmadığı tartışmalı bir konudur. Hatta bir hayal gücü ürünü yorumlama olarak bile nitelendirilebilir. Felaket senaryolarını ve geleceğin felaket sonrası filmlerini andırsa da başka bir öngörü dikkat çekicidir. Soğuk Savaş sonrasında üçüncü seviye ülkelerde kırılğan şehir kalıpları, gecekondular ve bulutlu anarşik bölgeler ortaya çıkacak, etnik militanlar, gri-saha silahlı kuvvetleri, uyuşturucu trafiğini yöneten teröristler ve silahlı kuvvetlere sahip diktatörler gibi potansiyel tehlikeler artacak, üçüncü seviye

²⁷¹ Fukuyama, a.g.m., ss.199-200

²⁷² “Sosyal Çatışma Kapıda”, Cumhuriyet, 07 Ağustos 2008

²⁷³ “Kaldor, Mary; New and Old Wars: Organized Violence in a Global Era (Oxbridge: Polity, 1999)ss.93-100” Öke, a.g.e., s.56

²⁷⁴ “Guehenno, Jean - Marie; “The Impact of Globalization on Strategy”, Survival, 40 / 4 (Kış 1998 - 9).” Öke, a.g.e., s.55

ülkelerde politikaları ilkelik şekillendirecektir.²⁷⁵ Güncel bir örnek olan ABD’de 8-10 bin arasında üye sayısı olduğu tahmin edilen MS-13 isimli yeni bir suç örgütü gelişimi dikkat çekicidir. Önceleri bir sokak çetesi olarak başlayan bu örgütlenme Latin kökenli gençler arasında yayılmış ve İspanya da dahil olmak üzere 6 ülkeye yayılmıştır. Şiddet eğilimli oldukça yüksek olan bu çete yeni suç oluşumları içinde en ilginç ve en tehlikelilerden birisi olarak gösterilmektedir. ABD güvenlik birimleri bu örgüt ile mücadele etmekte büyük güçlükler yaşamaktadır.²⁷⁶ Gelecekte mafyalaşma sürecinin, suç örgütlerinin hakim oldukları suç adacıkları ya da suç bölgeleri yaratarak bir nevi modern derebeyliklere dönüşebilecekleri öngörülmektedir.²⁷⁷ Suç örgütlerinin kentler içinde suç adacıkları oluşturma öngörüsü gibi küresel düzlemde suç devletlerinin oluşması mümkündür.

Fukuyama, Kaplan’ın “Kaos Teorisi’ne” atıfta bulunarak tahminlerde bulunmaktadır. Kaplanın Kaos Teorisi” ne göre Monravia ya da Mogadişu’ da modern devlet anlamıyla devletin ve önemli sosyal müesseselerin hiçbirinin olmamasına işaret etmektedir. Şiddetin tarafları olarak sadece yokedici şiddete muktedir ve bu hususta kabiliyetli olmakla birlikte, bırakın devlet kurmayı, uyguladıkları şiddeti izah edecek politik, ideolojik, basit bir müzakereyi bile yürütmekten aciz “kriminal çeteler” vardır.²⁷⁸

Halen uluslararası yapı kuzey-güney ekseninde şekillenmektedir. Kuzey Batı kendisini korumak amacıyla sürekli tedbirler almaya çalışmaktadır. Yani Batı kendisinin içinde güven içinde yaşadığı hijyenik, yalıtılmış bir dünya yaratabilir. Dışarda kalan bölgeler ise suçluluğun hakim olduğu felaket ve kaos öngörülerin gerçekleştiği bölgeler haline dönüşebilirler. Avrupa’nın yasadışı göç ve göçmen kaçakçılığı politikalarında, göçmen ve sığınmacıların mümkün olduğunca AB ülkelerinden uzak tutularak, komşu ülkelerde tampon bölgeler oluşturma gayreti, yalıtılmış bir ortam oluşturma örneklerinden birisidir. Uluslararası göç yolları üzerinde transit bir ülke olan Türkiye’nin ünlü Avrupa kalesinin dışında bir tampon bölgeye dönüştürülmesi düşüncesi bunun örneklerinden birisidir.²⁷⁹

²⁷⁵ “Köktendinci Tehlikesi”, Cumhuriyet, 28 Mayıs 1998

²⁷⁶ Akar, a.g.e., ss.269-272

²⁷⁷ Akar, a.g.e., s.265

²⁷⁸ Fukuyama, a.g.m., s.200

²⁷⁹ Özcan-Aksu, a.g.m., s.187

Suç örgütlerinin gelişmesi sürecinde mücadele edenleri bekleyen en önemli tehlikelerden birisi bilindik ve tanınık suç örgütleri dışında, birbirinden bağımsız küçük, tespit edilmesi son derece güç, mini uluslararası suç örgütlerinin oluşmasıdır. Zira son dönemlerde büyük suç örgütlerine yönelik mücadeleler neticesinde bu örgütlerden arta kalan ya da başka şahıslarca birbiriyle bağlantısı olmayan son derece küçük suç hücreleri oluşmaya başlamıştır. Bu tip suç hücrelerini ilk defa kullanılacak olan “mikroorganize” (mini suç örgütleri) terimi ile ifade etmek uygun olacaktır. Mikroorganize suç örgütleri gelecek dönemde uluslararası güvenlik kavramlarının en önemli tehdit unsurları arasında bir ana konu olarak ele alınacaktır. Bu durum ulusal ve uluslararası mücadeleyi son derece zorlaştıracaktır.

Uluslararası suç örgütlerinin, küreselleşmenin nimetlerinden faydalanarak, iletişim ve ulaşım araçlarının gelişen imkanlarından istifade ederek, birbirleri ile daha çok işbirliğine girmeleri ve daha karmaşık örgütlerin gelişmesi muhtemeldir. Örgütlü suçluluğun genişlik ve derinliğinin artması gelecek dönemde muhtemel gelişmelerden birisi olacaktır. Bu gelişme son dönemde AB raporlarında ifade edilmektedir. *“Yapısal açıdan organize suç grupları artan bir şekilde heterojen ve dinamik hale gelmektedir, piramidal blok yapıdan, dağınık bir ağ yapısına doğru geçmektedir. Buna karışan kişiler yasadışı gelirlerini gizlemek ve suç girişimleri için legal işletme olmayı tercih etmektedirler, işlerde uzmanlaşma da giderek artmaktadır.”*²⁸⁰

Terör ve organize suçların küreselleşmenin yaşandığı son yıllarda büyük bir işbirliği içine girmeleri yine uluslararası ilişkileri etkilemekte olan bir boyut kazandırmaktadır. Terör örgütleri zaten uluslararası ilişkilerin son yıllarda kilit noktasındaki bir kavram olmuştur. Bazı terör örgütlerinin suçtan elde ettiği gelirler nedeniyle ilgileri bu alanlara yönelmiştir. Türkiye’de terör örgütlerinin uyuşturucu ticareti, gasp ve hırsızlık ve diğer kapkaç suçları ile bağlantılı suç örgütlerini yönetmeye başladığı, son dönemlerde yayımlanan güvenlik güçleri raporlarında yer almaktadır. Suç örgütlerinin de bu sisteme dahi olması suç örgütlerinin uluslararası siyasetteki önemini arttıracaktır. Bu veriler terör örgütleri ile suç örgütlerinin içiçe girdiğinin önemli bir dayanağı olmaktadır.

²⁸⁰ “AB Organize Suç Raporu:” *Türk mafyası eroinden sorumlu”*, 20-05-2007
<http://www.abhaber.com/haber.php?id=17352>, Erişim.04.11.2008

Gelişmemiş ülkelerde kaynakların paylaşımı konusunda çıkan anlaşmazlıklardan dolayı örgütlü suçların artması ve gelişmesi beklenebilir. Gelişmemiş ülkeler ve bu ülkelerde halihazırda devam eden çatışma bölgeleri nedeniyle silah ticareti, uyuşturucu madde ticareti ve yasadışı insan ticareti, örgütlü suçların hedefi olmaya devam edecektir. Suç örgütlerinin kaynak paylaşımı konusunda en çok sorun yaşanan Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde devletlerin ve diğer otoritelerin dahi kontrol edemeyecekleri şekilde etkinleştiklerine tanık olmaktadır.

Yeni dünya düzeninde asimetrik tehditlerin gelişimi örgütlü suçların gelişimi ile paralel bir seyir izleyecektir. Kitle imha silahlarından, küçük hafif silahlara kadar bir çok aracın muhtelif devletler, terör örgütleri, suç örgütleri, üçüncü kişi ve grupların eline geçmesine suç örgütleri aracılık edeceklerdir.

Bir devletin herhangi bir devlete karşı suç örgütlerini kullanmaya çalışmasının en net örnekleri terör örgütlerine ait örneklerdir. Terör örgütlerinin uluslararası siyasette bazı ülkeler tarafından hedeflerini gerçekleştirmek maksadıyla kullandıkları bir araç olduğu ve günümüzde diğer suç örgütleri ile yakın bir işbirliği içine girdikleri bilinen bir gerçektir.

İran Güney Asya'dan Avrupa'ya sevk edilen tabii nitelikli uyuşturucu yolu üzerinde bulunmaktadır. Ayrıca eski SSCB devletlerine komşudur. Bu nedenlerle İran'da faaliyet alanı çok geniş olan küresel suç örgütleri gelişme ihtimali belirmektedir. Ayrıca Pakistan, Bangladeş ve Afganistan kaynaklı yasadışı göç hareketleri bu örgütlerin eskiden olduğu gibi faaliyet alanlarından birisi olmaya artarak devam edecektir. Ayrıca bu ülkedeki gruplar yine özellikle bilinen en güçlü grup olan Rus mafyası ile ilişkilerini geliştirebilirler. Balkanlar'da geçmişten kaynaklanan çatışma ortamından dolayı suç örgütleri gelişmektedir. Örneğin Arnavutluk mafyası Avrupa'da önemli bir suç örgütü haline gelmiştir. Bu bölgenin aynı zamanda uyuşturucu yolu üzerinde olması nedeniyle suç örgütlerinin gelişmeye devam edebileceği muhtemeldir. Rus örgütlü suç gruplarının küresel düzlemde etkinliğinin artışının devam edeceği değerlendirilmektedir. Ortadoğu 'da Filistin ve İsrail arasındaki çatışma ve Lübnan'daki siyasi istikrarsızlık nedeniyle bu bölgede suç örgütlerinin faaliyetleri devam edecektir. Bu bölgelerde silah kaçakçılığı olayları ağırlıklı faaliyet alanı olacaktır.

Türkiye ve bölgesi özelinde uluslararası suç örgütleri Soğuk Savaş sonrasında küreselleşmeden etkilenecek gelişmeye ve faaliyet alanlarını genişletmeye başladılar. Türkiye silah kaçakçılığı açısından Irak ve Ortadoğu'daki çatışma ortamı silah ticaretinin müşteri hedefi olmaya devam edecektir. Bölgede devam eden terör tehdidi suç örgütlerinin faaliyetlerini kolaylaştıracak bir ortam sağlamaya devam edecektir. Uyuşturucu, göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti açısından Türkiye bölge üzerinde yine transit bir ülke konumunda olup aynı zamanda uyuşturucunun işlendiği bir merkez olmaya bütün mücadelelere rağmen devam edecektir. Son yıllarda örgütlü suçların faaliyet alanlarından birine Avrupa'da üretilip Arap ve Asya ülkelerine sevkedilen sentetik uyuşturucuların ticareti de girmiştir. Bu bilinen klasik doğal uyuşturucuların tam tersi bir güzergahtır. Aynı zamanda sentetik uyuşturucu imaline son yıllarda Türkiye'de rastlanmaya başlanmıştır. Uyuşturucu ticareti yolları üzerinde bulunmasından dolayı Türkiye'de uyuşturucu madde kullanımını arttırmıştır. Bununda önümüzdeki yıllarda toplumsal yapıyı deformasyona uğratacağı değerlendirilmektedir. Göçmen kaçakçılığı açısından ise Türkiye'nin geçiş ülke ve hedef ülkesi olma özellikleri devam edecektir.

Sonuç olarak önümüzdeki yıllarda tek kutuplu dünya düzeninde, küreselleşmenin devam edecektir. Buna paralel olarak, örgütlü suçlar artarak daha da teşkilatlı bir hale gelecektir. Teknolojik imkanları, gelişmiş ulaşım ve iletişim vasıtalarını daha çok kullanacaktır. Küresel suçlar daha büyük derinlik ve genişliğe ulaşacak birbirleri ile irtibatları artacaktır. Suç örgütleri devletler dışı uluslararası aktörler olmaya devam edecekler, devletler ve ülkeler içinde diğer aktörler ile ilişkilerinin artacaktır. Ülkeler tarafından kendi ulusal çıkarlarını doğrultusunda bu örgütlerin birer araç olarak kullanma gayretlerinin artabileceği değerlendirilmektedir.

Suç örgütleri yerkürenin geleceğinde, uluslararası alanın en önemli tehditleri içinde yer alacaktır. Uluslararası ilişkilere küresel ve bölgesel etkileri artarak devam edecektir. Örgütsel yapı ve özellikleri ile yasal aktörlerle farkları ortaya konulduğunda suç örgütlerinin uluslararası aktörler içinde ayrı bir başlık içinde değerlendirilmesi ve incelenmesinin gerekliliği günümüzde ortaya çıkmıştır ve bu gereklilik gelecekte daha çok hissedilecektir.

KAYNAKÇA

Asli (Resmi)Kaynaklar:

Avrupa Antlaşmaları Suçluların İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi,

http://www.avrupakonseyi.org.tr/antlasma/aas_24.htm, erişim:03.02.2009

BM Sınırtaşan Suçlarla Mücadele Sözleşmesi,

<http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4800.html>, erişim:04.11.2008

Ceza Muhakemeleri Kanunu (5271),Resmi Gazete 25673;17/12/2004

Çıkar amaçlı Suçlar ile Mücadele Kanunu (4422 S.K.), Resmi Gazete,

23773:01/08/1999

Hakkari Şemdinli İnceleme Raporu,

http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/orta/kr_22HakkariSemdinli.pdf,
erişim:04.02.2009

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2003 Raporu,

Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2004

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele(KOM) Daire Başkanlığı 2005 Raporu,

Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü (EGM),2006

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2006 Raporu,

Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü ,2007

Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı 2007 Raporu,

Ankara:Emniyet Genel Müdürlüğü, 2008

Kitle İmha Silahları (Kis) Ve Bunların Fırlatma Vasıtalarının Yayılmasının

Önlenmesine İlişkin Genel Politika,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_20_Kitle_Imha_Silahlari/Kitle_Imha_Silahlari.htm, erişim:31.07.2008

Küçük Hafif Silahlar,

http://www.tsk.mil.tr/4_ULUSLARARASI_ILISKILER/4_19_Kucuk_Hafif_Silahlar/Kucuk_Hafif_Silahlar.htm, erişim:04.11.2008

Mültecilerin Hukuki durumuna dair BM sözleşmesi,

<http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhak/pdf01/179-199.pdf>,
erişim:04.11.2008

Sınıraşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek Ateşli Silahlar, Parçaları Ve Aksamları İle Mühimmatının Yasadışı Üretimine Ve Kaçakçılığına Karşı Protokol, <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5095.html>, erişim:04.02.2009

Türk Ceza Kanunu (5237 S.K.), Resmi Gazete, 25611: 12/10/2004

2004 Uluslararası Narkotik Kontrolü Stratejisi Raporu, A.B.D. Dışişleri Bakanlığı Uluslararası Uyuşturucu ve Kanun Uygulayıcılar Bürosu, 2005, <http://www.state.gov/g/inl/rls/nrcrpt/2005/vol1/html/42368.htm>, erişim:11.05.2006

2008 Yılında Uyuşturucu Madde Bulma Olayları, http://www.tsk.mil.tr/HABERLER_ve_OLAYLAR/14_Uyusturucu_Madde_Bulma_Olaylari/14_Uyusturucu_Madde_Bulma_Olaylari_Toplam.html, erişim:09.12.2008

İkincil Kaynaklar:

Kitaplar:

AKAR, Atilla, *Mafya:Yeraltının Kriminal Efendileri*, İstanbul:Timaş, 2008

ALTUĞ, Osman, *Kayıtdışı Ekonomi*, Ankara: Türkmen , 2001

ARI, Tayyar, *Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika*, İstanbul:Alfa, 2004

ÇULCU, Murat, *Dünyamızı Saran Mafya*, İstanbul:Kastaş,1992

----- **Murat**, *Türkiye'de Mafyalaşmanın Kökenleri, Her Sakaldan Bir Kıl*, İstanbul: E, 2001

GIDDENS,Antony, *Üçüncü Yol*, (çev.: M. Özay), İstanbul: Birey, 2000

ERGÜL, Erhan, “*PKK Terör Örgütünü, Etnik Terörün Fikri yapısı, Anatomisi, ve Şiddet Stratejileri*”, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 2008

ERGÜL, Ergin, *Küresel Köyde Suç ve Adalet*, Ankara:Adalet, 2008

Medeniyetler Çatışması, der: Murat Yılmaz, Ankara:Vadi, 2005

KAHYA, Yavuz-ÖZERKMEN, Necmettin, *Bir Gulyabani:Organize Suç Örgütleri*, Ankara:Adalet, 2007.

ÖKE, Mim Kemal, *Küresel Toplum*, Ankara:ASAM,2001

RAUFER, Xavier, , *Les Superpuissances du Crime*, Paris:Plon,Collation,1993

SAÇAN, Adil Serdar, *Günümüz Türkiye'sinde Mafya:Akbabalar Örgütü*,

İstanbul:Siyah Beyaz, 2007

Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri, ed:Orhan Kılıç, Mehmet Çevik,

Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002

Uluslararası Güvenlik Sorunları, der:Kamer Kasım,Zerrin A.Bakan,

Ankara:Asam,2004

MUMCU, Uğur, *Silah Kaçakçılığı ve Terör*, Ankara:Uğur Mumcu Vakfı, 1997

Makaleler:

BAHAR, Halil İbrahim, “Bireysel Silahlanma”,

<http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=802&type=6>, erişim:03.02.2009

BAL, İdris, “Uluslararası Politikada Aktörler”,

http://66.29.124.61/~portakad/?sayfa=makale_oku&mid=22, erişim:03.01.2009

BAL, İhsan, “Türkiye'de Organize Suçlar ve Terörizmin (Seyri) Üzerine; İdeolojik,

Sosyal ve Ekonomik Bir Değerlendirme ve Mücadele Yöntemleri”,

<http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=23>, erişim:03.05.2006

-----**İhsan**, “Türkiye’ de Organize Suçlar ve Terörizmin Seyri Üzerine Bir

Değerlendirme”,

<http://www.turkishweekly.net/turkce/makale.php?id=23>, erişim:03.05.2006

BAL, İhsan -Özcan, Mehmet, “Türkiye'de Organize Suçlarla Mücadelede Yöntem

Araştırmaları”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=164>,

erişim:01.05.2006

BAŞAK, Cengiz, “Organize suçlarla Mücadelede Uluslararası Mekanizmalar”,

Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri, ed:Orhan Kılıç, Mehmet Çevik,

Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.223-232

ÇİÇEKLİ, Bülent, “Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Göç:11 Eylül Sonrası

Terör Tehdidi ve Göç Kontrol Politikalarının Terörizmle Mücadelede

Kullanımı”, *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, der:Kamer Kasım-Zerrin A.Bakan,

Ankara:Asam,2004, ss.189-217

ÇİTLİOĞLU, Ercan, “Dünyadaki yasadışı göç İnsan kaçakçılığı faaliyetlerinin

Türkiye'ye etkileri”,

www.harpak.tsk.mil.tr/duyurular/SEMPOZYUM_MART_2006/03_ERCAN_CILTIOGLU.doc, erişim:31.10.2006

DEMİRTEPE, Turgut, “Kırgızistan’da “Görünmeyen” Politik Aktör: Organize Suç Örgütleri”, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?type=4&id=284>, Erişim:04.11.2008

ERHAN, Çağrı, “Küreselleşme Döneminin Tehditleri İle Mücadele”, www.teror.gen.tr/turkce/makaleler/index.html, erişim:27.03.2006

ERSOY, Hamit, “Küreselleşme Süreci Türk Dış Politikası ve Türkiye’nin Yeni Tehdit Algılamaları”, *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç, Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.323-334

ERSOY, Ömer, “Terörizm Ve Diğer Örgütlü Suçlarda Yakınlaşma ve İşbirliğinin İncelenmesi”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=8>, erişim:14.05.2006

FIRAT, Ahmet, “Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti”, www.taa.gov.tr/dersnotlari/GocmenKacakciligiveInsanTicareti.doc, erişim:09.12.2008

FUKUYAMA, Francis, “Savaşların Geleceği”, *Medeniyetler Çatışması*, der: Murat Yılmaz, Ankara:Vadi, 2005, ss.195-208

KONUK, Osman, “Yapısal-Foksiyonalist perspektiften Anomi, Yolsuzluk ve Değişme”, *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç, Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.541-549

KULOĞLU, Armağan, “Değişen Küresel Jeopolitikte Türkiye”, *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, der:Kamer Kasım-Zerrin A.Bakan, Ankara:Asam,2004,ss.125-140

MONGİN, Olivier, “İdeoloji olarak költürcülük üzerine Jean-François Bayart ile Mülakat”, *Medeniyetler Çatışması*, der: Murat Yılmaz, Ankara:Vadi, 2005, ss.290-307

ÖZBARAN, M. Hakan, “Yolsuzluk ve bu alanda mücadele eden Uluslararası Örgütler ve Birimler”, <http://www.sayistay.gov.tr/yayin/dergi/icerik/der50m2.pdf>, erişim:02.05.2006

- ÖZCAN Mehmet**, “*I. ve II. Dünya Savaşları arasında mülteciler konusunda yapılan çalışmalar*”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=179>, erişim:12.12.2008
- **Mehmet**, “*Genişleme ve Avrupa Birliği İç Güvenlik Sorunsalı*”, <http://www.usakgundem.com/yazarlar.php?id=4&type=2>, erişim: 07.05.2006
- ÖZCAN, Mehmet-AKSU, Gökhan**, “AB’nin İnsan Ticareti ve Göçmen Kaçakçılığı Politikaları ve Bu Politikaların Türkiye’ye Yansımaları”, *Uluslararası Güvenlik Sorunları*, der:Kamer Kasım-Zerrin A.Bakan, Ankara:Asam,2004,ss.154-188
- ÖZCAN, Mehmet-KÜÇÜKÖZYİĞİT, Galip**, “*Karaparanın Aklanması Suçu Ve Hukukumuzda Düzenlenmesi*”, <http://www.usakgundem.com/makale.php?id=161>, erişim:07.05.2006
- ÖZCAN, Mehmet, BAL, İhsan**, “Ulusal Güvenlik ve Bilişim Suçları: Bu suçların Niteliği ve Mücadelede Karşılaşılan Zorluklar”, *Türkiye’nin Güvenliği Sempozyumu Tebliğleri*, ed:Orhan Kılıç- Mehmet Çevik, Elazığ: Fırat Üniversitesi,2001, Elazığ:Ceren, 2002, ss.587-607
- ÖZTÜRK, Abdurrahman**, “*Bir Organize Suç Olarak Karapara Aklamayla Ulusal ve Uluslararası Planda Mücadele*”, <http://www.asam.org.tr/tr/yazigoster.asp?ID=2655&kat1=21&kat2=>, erişim:04.11.2008
- PEK, Ahmet**, “*Mafya Nedir?*”, <http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?BKey=64&KKey=161>, erişim:25.08.2008
- SOMUNCUOĞLU, Anar**, “*Rusya-ABD İlişkilerinde Silah Satışları Problemi*”, <http://www.turkatak.gen.tr/index.php?option=content&task=view&id=160&Itemid=37>UOĞLU / TUSAM, erişim:24.05.2006
- YARDIMCI, Serkan**, “*Küreselleşmenin Güvenliğe Olumsuz Etkileri*”, <http://www.turkishweekly.net/turkce/yorum.php?id=44>, erişim:07.05.2006
- WOOD, Brian**, “*Strengthening compliance with UN arms embargoes –key challenges for monitoring and ,verification*”, <http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim:10.05.2006
- UZUNOĞLU, Sadi**, “*Maliye Politikasının Esnekliğini Yitirmesi ve Kaçakçılık*”, <http://sadiuzunoglu.trakya.edu.tr/doc/kacakcilik.pdf>, erişim:08.05.2006

Dergi ve Gazeteler:

BENMAYOR, Gila, “*Mafyanın ölüme mahkûm ettiği adam*”, Hürriyet, 26.10.2008

“AB Organize Suç Raporu:” Türk mafyası eroinden sorumlu”, 20-05-2007

<http://www.abhaber.com/haber.php?id=17352>, Erişim: 04.11.2008

“*İran, PKK'nın 20 füzesine el koymuş*”, Milliyet gazetesi, 03 Mayıs 2006,

erişim: 03.05.2006

“*Kılıçlar çekildi*”, Yenişafak, 07.02.2007,

<http://yenisafak.com.tr/yazdir/?t=19.04.2007&c=5&i=28477>, erişim: 04.10.2008

KIRAÇ, Gürol, “Afganistan’da Tepki Yükseliyor”, *Cumhuriyet Strateji*, c:2,

sayı: 102(2006), s.14

“*Köktendinci Tehlikesi*”, Cumhuriyet, 28 Mayıs 1998

TANSI, Deniz, “ABD’den Çelişkili Yaklaşım”, *Cumhuriyet Strateji*, c.3,

sayı: 109(2006), ss.18-19

TURGUT, Serdar, “*Derin Devletin Kısa Tarihi*”, Akşam Gazetesi, 28.07.2008,

YILMAZ, Türel, “Iraklı Mülteciler Sorunu”, *Cumhuriyet Strateji*, c:4,

sayı: 186(2008), ss.14-15

“*Sosyal Çatışma Kapıda*”, Cumhuriyet, 07.Ağustos 2008, s.20

“*9 Milyar Euroluk İnsan kaçakçılığı*”, Hürriyet, 27 Aralık 2006,

<http://www.hurriyet.com.tr/dunya/5683333.asp?m=1&gid=112&srid=3429&oid=6>, erişim: 27.12.2006

İnternet Siteleri:

“*BM Uzmanlar Heyeti Liberya Raporu*”, S/2002/1115, Ekim 2002”, “BM silah

ambargoları: son on yıla bir bakış”,

http://www.pusula.tv/modul_yasam/stk_detayli.asp?Gundem=1232,

erişim: 03.05.2006

“*BM İnsan Ticareti Raporunda Türkiye de Var*”,

<http://www.usakgundem.com/haber.php?id=4375>

“*Her yıl Sekiz Milyon Silah Üretiliyor*”,

<http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim: 14.05.2006

“*Karaparanın aklanması ile Mücadele*”,

http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_suclar&alt=uposnme, erişim: 13.05.20

- “Kaçak tanklar kimin?”, <http://www.rusya.ru/haberler/420>, erişim:08.05.2006
- Kitle İmha Silahlarının Gelişimi ve Geleceğin Güvenlik Tehditleri*,
mustafakibaroglu.com/db1/00032/mustafakibaroglu.com/_download/SAREM-Seminer-KISveTurkiye-27Ekim2003.ppt, erişim:04.11.2008
- “Mafya”, http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_suclar&alt=mafya,
erişim:04.11.2008
- “Mülteci Mafyasi Nasıl Çalışıyor?”,
<http://www.turkforum.net/showthread.php?t=148103>, erişim:31.10.2006
- “Mülteci sorunu ve Birleşmiş Milletler”,
<http://irak.ihh.org.tr/mueltecisorunu/multecisorunu/multecisorunu.html>,
erişim:28.11.2006
- “Organize Suclar ve Uluslararası İşbirlikleri”,
www.terror.gen.tr/turkce/organize/suclar/uluslararasi/isbirlikleri.html,
erişim:07.05.2006
- “Organize Suçlarla Uluslararası Platformda Nasıl Mücadele Ediliyor?”,
http://www.sucbilimi.org/?ana=organize_suclar&alt=uposnme,
erişim:13.05.2006
- “Organize Suç Örgütü Nedir?Organize Suç Örgütlerinin Faaliyet Alanları”,
www.terror.gen.tr/turkce/organize/nedir/alanlari.html, erişim:14.05.2006
- “Pkk Silahlarının Ülke Ülke Dağılımı”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=2155271>,
erişim:03.02.2009
- “Rus Organize Suç Grupları”, www.terror.gen.tr/turkce/organize/rus.html,
erişim:14.05.2006
- “Silah simsarları ve taşıyıcıları ağı büyüyor”,
http://www.amnesty.org.tr/yeni/index.php?option=com_content&view=article&id=514, erişim: 07.09.2008
- “Silahla Ne İşimiz Var?”, <http://www.tumgazeteler.com/?a=4164223>,
erişim:03.02.2009
- “Silah İhracatı Kontrol Rejimleri”, www.msb.gov.tr/birimler/tekhiz/doc/EK-D.ppt,
erişim:24.05.2006
- “Soğuk Savaş Sonrası Organize Suclar”,
www.terror.gen.tr/turkce/organize/soguk.html, erişim:14.05.2006

“*Suçun Derebeyleri, Demokrasiye Karşı Yeni Mafyalar*”, Le Figaro Littéraire

(çev:Özkan Gözel), <http://gridergi.8k.com/sosyoloji/suc.htm>, erişim:04.11.2008

“*Türk Ceza Hukukunda Organize suç*”

<http://www.abgm.adalet.gov.tr/ceydametin.pdf>, erişim:03.02.2009

“*Türkiye ve Kitle İmha Silahları.*”

www.dispolitikaforumu.org/component/option,com_docman/task,doc_download/gid,21/Itemid,20/lang,en/, erişim:04.11.2008

“*Uyuşturucu ve Uyarıcı maddeler*”,

<http://www.genbilim.com/content/view/3468/33/>, erişim:04.11.2008

“*Uyuşturucu Maddelerin Sınıflandırılması*”,

<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=1&BKey=39>, erişim:04.11.2008

“*Uyuşturucu madde Türleri*”,

<http://www.kom.gov.tr/Tr/KonuDetay.asp?id=1&BKey=38>, erişim:04.11.2008

“*2005 yılı Milli Güvenlik Siyaset Belgesi ile ilgili tüm haberler*”,

<http://www.tumgazeteler.com/haberleri/milli-guvenlik-siyaset-belgesi/>,
erişim:28.01.2009

“*Uluslararası Af Örgütü Basın Açıklaması*”,

<http://web.amnesty.org/library/index/engior400052006>, erişim:14.05.2006

“*Uluslararası Silahsızlanma süreci*”, <http://turkish.irib.ir/makale/180.html>,

erişim:24.05.2006

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : İlker Akgün

Sürekli Adresi : Demetevler/Ankara

Doğum Yeri ve Yılı : Van-1972

Yabancı Dili : Fransızca

İlköğretim : Kayseri, Sarıoğlan ilçesi Kaleköy İlkokulu 1983, Kayseri Pınarbaşı İlçesi Pazarören Mimar Sinan Öğretmen Lisesi orta bölümü 1986

Ortaöğretim : Bursa Işıklar Askeri Lisesi-1990

Lisans : Kara Harp Okulu –1994

Anabilim Dalı : İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Bilim Dalı : Uluslararası İlişkiler

Çalışma Hayatı :1994 yılında Kara Harp Okulundan teğmen rütbesiyle mezun olduktan sonra çeşitli meslek içi kurslara katılmıştır. Bu kursları müteakip sırasıyla Siirt, Şırnak ve Ankara illerinde görev yapmıştır.1997 yılında üsteğmen rütbesine terfi etmiştir. Bu rütbede sırasıyla İzmir, Konya ve Ağrı illerinde Birlik Komutanlığı görevleri icra etmiştir.2003 yılında Düzce ilinde görev yaparken 2006 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü’nde Yüksek Lisans eğitimine kabul edilmiştir. Halen Kahramanmaraş ilinde görev yapmaktadır.